

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE KENDİNİ SUSTURMA,
YAKIN İLİŞKİLERDEKİ YAŞANTILAR VE ROMANTİK AŞK
MİTLERİ İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rumeysa DURAK

Psikoloji Ana Bilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

ŞUBAT, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE KENDİNİ SUSTURMA,
YAKIN İLİŞKİLERDEKİ YAŞANTILAR VE ROMANTİK AŞK
MİTLERİ İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rumeysa DURAK

(Y1995.480044)

Psikoloji Ana Bilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJİ

ŞUBAT, 2023

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “Çocukluk Çağı Travmaları ile Kendini Susturma, Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar ve Romantik Aşk Mitleri İlişkisi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (30/02/2023)

Rumeysa DURAK

ÖNSÖZ

Tez sürecimin her aşamasında beni yönlendiren, çalışmamın en yararlı hale gelmesini sağlayan ve bilgisini, anlayışını, sabrını, ilgi ve desteğini benden esirgemeyen çok değerli tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJI'ye teşekkür ederim. Desteğini her zaman hissettiğim annem Şükran DURAK ve babam M. Naci DURAK'a; varlığını kalbimde hissettiğim, ışıyla beni aydınlatan kıymetli ablam Elif'e; varlıklarının bana güç olduğu abilerim Okan, Erkan ve Serkan'a çok teşekkür ederim. Hayatıma renk katan ve araştırmamın tamamlanması konusunda desteklerini benden esirgemeyen dostlarım Ayşe Mine TUNCAY, Tuğba KOÇKAT, Emrullah BEYDOĞAN ve Barış ERYAŞAR'a teşekkür ederim.

Şubat, 2023

Rumeysa DURAK

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI İLE KENDİNİ SUSTURMA, YAKIN İLİŞKİLERDEKİ YAŞANTILAR VE ROMANTİK AŞK MITLERİ İLİŞKİSİ

ÖZET

Bu araştırma çocukluk çağı travmaları ile kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada katılımcıların çocukluk çağı travmalarının, kendilerini susturmalarının, yakın ilişkilerinde yaşantılarının cinsiyet, eğitim durumu, geliri ve yaşamının çoğunu geçirdiği yer gibi değişkenler ile birlikte ele alınarak, aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırmaya 18-45 yaş aralığında, (223) %55,8'i kadın, (177) %44,3'ü erkek olmak üzere toplam 400 yetişkin katılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri, araştırmacı tarafından hazırlanan 'sosyo-demografik bilgi formu', çocukluk çağı travmalarını ölçmek amacıyla 'Çocukluk Çağı Travmaları ölçeği- 33', kendini susturmalarını ölçmek amacıyla 'Kendini Susturma Ölçeği', yakın ilişkilerindeki yaşantılarını ölçmek amacıyla 'Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar Envanteri-II', romantik aşk mitlerini ölçmek amacıyla 'Romantik Aşk Mitleri Ölçeği' kullanılmıştır. Analizler Bağımsız Gruplar T-Testi ve ANOVA kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, çocukluk çağı travmaları ile yakın ilişkilerdeki yaşantılar, kendini susturma ve romantik aşk mitleri arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur. Yakın ilişkilerdeki yaşantılar ile romantik aşk mitleri ve kendini susturma arasında anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur. Kendini susturma ve romantik aşk mitleri arasında da anlamlı ve pozitif düzeyde ilişki bulunmuştur. Bunun yanı sıra cinsiyet, eğitim durumu, kardeş sayısı ve yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkenine göre çocukluk çağı travmalarının, kendini susturmanın ve yakın ilişkilerdeki yaşantının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre, çocukluk çağı travmaları arttıkça kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitlerinden elde

edilen puanlar artmaktadır. Bu durumda erken dönem yaşantılarında çocukluk çağı travmaları bulunan ve bunun travmatize edici sonuçları ile karşı karşıya kalabilen bireylerin, çocukluk çağı travmaları geliştirmeleri ve bunun sonucu olarak da bu kişilerin kendilerini savunmak yerine, travmatize edici deneyimlerden edindikleri kaygılı ve korkulu kalıp davranışların kendilerini ifade etmekten çekinmelerine sebep oldukları; dolayısıyla kendilerini susturma davranış örüntüleri gösterdikleri görölmektedir. Ayrıca çocukluk çağı travmalarının ve kendini susturmanın ise bireyin çevresi ile kurdukları yakın ilişkiler üzerinde olumsuz etkilerinin göröldüğünü ve bireyin kendini ifade etmekten kaçındığı, travmatize edici yaşam deneyimlerinin yakın ilişki ve bağ kurma becerisini olumsuz anlamda etkilediğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk çağı travmaları, kendini susturma, yakın ilişkiler.

THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILDHOOD TRAUMAS, SILENCING THE SELF, EXPERIENCES IN CLOSE RELATIONSHIPS AND ROMANTIC LOVE MYTHS

ABSTRACT

This research was conducted to examine the relationship between childhood trauma and silencing the self, experiences in close relationships, and romantic love myths. In the study, the participants' childhood traumas, silencing themselves, their experiences in close relationships were examined together with variables such as gender, educational status, income, and place where they spent most of their life, and whether there was a significant relationship between them.

A total of 400 adults between the ages of 18 and 45 participated in the study, of whom (223) 55.8% were women and (177) 44.3% were men. The scales used in the research were socio-demographic information form prepared by the researcher, "Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33)" to measure childhood traumas, "Silencing The Self Scale" to measure self-silencing, "Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R)" to measure their experiences in close relationships, "Romantic Love Myths Questionnaire (RLMQ)" for romantic love myths. Analyses were performed using the Independent Groups T-Test and ANOVA.

According to the findings, there is a strong positive correlation between close-relationship experiences, self-silencing, and romantic love myths and childhood trauma. A significant and positive relationship was found between experiences in close relationships and romantic love myths and self-silencing. A significant and positive relationship was also found between self-silencing and romantic love myths. In addition, it was concluded that childhood traumas, self-silencing and the experience in close relationships differed significantly according to gender, educational status, number of siblings and the place where most of the life was spent. According to the research results, as childhood traumas increase, the scores obtained from self-silencing, experiences in close relationships and romantic love myths increase. In this

case, it is seen that individuals who have negative life experiences in their early lives and who may face the traumatizing consequences of these experiences develop childhood traumas, and as a result, these individuals do not defend themselves, but the anxious and fearful stereotypes they have acquired from these traumatizing experiences cause them to hesitate to express themselves; therefore, they show self-silencing behavior patterns. In addition, it is possible to say that these childhood traumas and self-silencing have negative effects on close relationships with significant others and the individual's environment, and that traumatizing life experiences, in which the individual avoids expressing himself/herself, negatively affect the ability to establish close relationships and bonds.

Keywords: Childhood trauma, self-silencing, close relationships.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xv
I. GİRİŞ.....	1
A. Giriş	1
B. Amaç	2
C. Önem.....	3
D. Araştırmanın Hipotezleri	3
E. Araştırmanın Sayıtları (Varsayımlar)	4
F. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
II. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
A. Travma Kavramı.....	7
1. Çocukluk Çağı Travmaları.....	8
2. Çocukluk Çağı Travma Türleri.....	11
a. Duygusal İstismar/İhmal	12
b. Fiziksel İstismar/İhmal.....	12
c. Cinsel İstismar	13
d. Aşırı Koruma-Kontrol.....	13
3. Çocukluk Çağı İstismar ve İhmalin Sıklığı	14
4. Çocukluk Çağı Travmaları Risk Faktörleri	14
a. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkili Olan Toplumsal ve Kültürel Risk Faktörleri	15
b. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkili Olan Ailesel Risk Faktörleri	15
c. Çocukluk Çağı Travmalarını Etkileyen Bireysel Risk Faktörleri	16

B. Kendini Susturma.....	16
1. Kendini Susturmanın Alt Boyutları	17
2. Kendini Susturma ve Cinsiyet İlişkisi.....	18
C. Romantik Aşk Mitleri	20
1. Romantik Aşk Mitlerinin Alt Boyutları	21
D. Yakın İlişkiler	21
1. Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar Envanterinin Alt Boyutları	22
III. YÖNTEM	23
A. Araştırmanın Modeli.....	23
B. Evren ve Örneklem	23
C. Veri Toplama Araçları	24
1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	24
2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-33)	24
3. Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)	25
4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II)	25
5. Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ).....	26
D. Verilerin Analizi	26
IV. SONUÇLAR.....	29
A. Araştırmanın Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı.....	29
B. Araştırmanın Bulguları	31
C. Örneklem Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları.....	35
D. Örneklem Grubunun Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguları.....	36
E. Örneklem Grubunun Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulguları	40
F. Örneklem Grubunun Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine İlişkin Bulguları	45
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
A. Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturmanın İlişkisine Ait Bulguların Değerlendirilmesi.....	51
1. Çocukluk Çağı Travmaları ile Yakın ilişkilerdeki Yaşantılar Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi	51
2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Kendini Susturma Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.....	57
3. Çocukluk Çağı Travmaları ile Romantik Aşk Mitleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.....	59

4. Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar ile Kendini Susturma Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.....	62
5. Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar ile Romantik Aşk Mitleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.....	63
6. Kendini Susturma ile Romantik Aşk Mitleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi.....	64
B. Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturmanın Değerlendirilmesi	66
C. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturmanın Değerlendirilmesi	68
D. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturma Puanlarının Değerlendirilmesi	70
E. Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmalarının, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturma Puanlarının Değerlendirilmesi.....	74
F. Sonuç ve Öneriler.....	77
VI. KAYNAKÇA.....	79
EKLER.....	97
ÖZGEÇMİŞ.....	115

KISALTMALAR LİSTESİ

%	: Yüzde
±	: Artı ve Eksi Değeri
<	: Küçüktür
APA	: American Psychiatric Association
ÇÇT	: Çocukluk Çapı Travmaları
ÇÇTÖ	: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
F	: F Testi Değeri
K.O	: Kareler Ortalaması
K.T	: Kareler Toplamı
KSE	: Kendini Susturma Envanteri
N	: Kişi Sayısı
p	: Anlamlılık Değeri
RAMÖ	: Romantik Aşk Mitleri Ölçeği
Sd.	: Serbest Değişken
Ss.	: Standart Sapma
t	: T Testi Değeri
Var. K.	: Varyansın Kaynağı
$\bar{X}$	: Ortalama
YİYE-II	: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1	Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeğine Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	27
Çizelge 2	Demografik Değişkenlere Göre Dağılım	29
Çizelge 3	Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeğine Ait Tanımlayıcı Değerleri	31
Çizelge 4	Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeğinin İlişkisine Ait Bulgular	33
Çizelge 5	Cinsiyete Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması.....	35
Çizelge 6	Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması.....	36
Çizelge 7	Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması.....	40
Çizelge 8	Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması	45

I. GİRİŞ

A. Giriş

Yaşam içerisinde tecrübe edinilen deneyimler ile erken dönemde deneyimlenen olumlu ve olumsuz yaşantıların, yaşamın ileri dönemlerini önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir (Young, 2015; Tunçeli & Zembat, 2017; Başçelik, Faraji & Güler, 2020). Erken dönemde deneyimlenen travmatik yaşantı kişinin hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (De Bellis & Zisk, 2014). Karakaya (2018), travmayı zihinsel ya da psikolojik yapısını etkileyen, günlük hayatında olumsuzluklar yaşamasına neden olan her türlü olay olarak tanımlanmaktadır. Öztürk (2018) ise, travmayı kişinin fiziksel tehdidi ve baş edebilme durumu arasındaki yaşamsal olay olarak tanımlamaktadır.

Çocukluk çağı travmalarının fiziksel istismar/işmal, duygusal istismar /işmal, cinsel istismar ve aşırı koruma kontrol olmak üzere altı farklı şekilde oluşabileceği ve kişide yaşam boyu etkili olabileceği bildirilmektedir (Zoroğlu vd., 2001; Pelendecioğlu & Bulut, 2009; Şar vd., 2021). Bunun yanı sıra çocuğun bakım vereninden ani ve örseleyici şekilde koparılması gibi durumların da çocukta travmatik bir etki yarattığı bildirilmektedir. Erken dönemde oluşan travmatik yaşantı kişinin psikolojik sağlamlığı için tehdit oluşturmakta ve yaşam boyu karşılaşılması sebebiyle önem arz etmektedir (Sarkın & Parlak, 2020). Travmatik durumla karşılaşan kişinin içsel yaşantısında ve kişilerarası ilişkilerinde deneyimlediği travmanın etkilerini gördüğü bildirilmektedir (Özen vd., 2010). Travma ilişkisel olarak değerlendirildiğinde, kişilerin kendilerini huzursuz, sıkkın ve zaman zaman depresif olarak tanımladığı görülmekte ve bu kişiler yakın ilişkilerinde çatışma yaşadıklarını bildirmektedir (Godbout vd., 2013). İçsel olarak yaşanan bu çatışma, bireyin ruh sağlığını, ilişkilerini ve sosyal yaşantısını etkileyerek kısır döngü içinde ilerlemektedir.

Çocukluk çağı travmalarının içsel yaşantılar üzerindeki etkilerinden birinin de kendini susturma olduğu düşünülmektedir. Kişilerin yakın ilişkilerinde düşünce ve duygularını bastırmalarıyla birlikte ortaya çıkan kendini susturma kavramı bilişsel bir şemadır. Kendini susturma değerlendirildiğinde duygu, düşünce ve davranışların doğru şekilde ifade edilememesinin psikolojik sağlamlık için olumsuz etkilere neden olacağı bildirilmektedir (Jack, 1991). Erken dönem yaşantılarında çocuğun kendini algılamak, aileden aktarılan olumsuz travmatik deneyim ile kendini baskılayıcı dinamiklerin içselleştirilmesinin, yetişkinlik döneminde bastırma ya da kendini erteleme şeklinde görülebildiği belirtilmektedir (Kaya & Çok, 2021).

Yapılan literatür taramasında birbirleri ile ilişkili olduğu düşünülen çocukluk çağı travmaları, kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitlerinin birlikte incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Elde edilecek bulguların sonucunda kişinin çocukluk çağı travmaları ile kendini susturma kavramının ve yakın ilişkilerdeki yaşanabilecek problemlerinin anlaşılması ile kişinin içsel dünyasının da anlaşılacağı, bu ilişkinin anlaşılmasının terapi sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

B. Amaç

Mevcut çalışmanın amacı, çocukluk çağı travmaları yaşayan bireylerin kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitleri ile ilişkisinin incelenmesidir. Bu değişkenlerle birlikte katılımcılardan alınan demografik özelliklerin (cinsiyet, kardeş sayıları, yaşamın büyük çoğunluğunun geçirildiği yer ve eğitim durumu) rolü incelenecektir.

Elde edilecek bulguların literatüre ve yakın ilişkilerde yaşanabilecek problemlerin çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kendini susturma davranışlarının temelleri ile yakın ilişkilerdeki yansımalarının daha iyi anlaşılacağı ve çocukluk çağı travmaları ile ilişkilerinin değerlendirilip aynı zamanda literatüre katkı sağlayıp klinik alanda çalışan uzmanlara yardımcı olacağı düşünülmektedir.

C. Önem

Erken dönemde geliştirilen çocukluk çağı travmalarına ve travmatik yaşantının kişinin kendi üzerindeki etkisi ile kişilerarası ilişkilerindeki etkisine bakılmıştır. Araştırma bireylerin çocukluk çağında karşılaştıkları travmatik yaşantılarının yetişkinlik döneminde ilişkilerine ve kendini ifade ediş biçimine nasıl yansıdığının anlaşılması açısından önemlidir.

Yapılan araştırmanın özgünlüğü ve literatürdeki çalışmaların yetersizliği göz önünde bulundurulduğunda, alan yazına katkı sağlayarak farklı bir değerlendirme kazandıracağı düşünülmektedir. Aynı zamanda çocukluk çağı travmalarının kişinin içsel dünyasını etkileyerek kendini susturması ile ilişkili olabileceği, bu durumun ise yakın ilişkileri etkileyebileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmada değişkenler arasındaki ilişkinin görülmesinin, kişinin çocukluk çağı travmalarının tetikleyebileceğinin düşünüldüğü, kişinin hem içsel dünyasını hem de yakın ilişkilerini etkileyebilecek kendini susturma durumunun anlaşılmasının, psikolojik yapılanmanın da anlaşılması için önemli olduğu ve değişkenler arasındaki ilişkinin anlaşılmasının terapötik sürece katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

D. Araştırmanın Hipotezleri

Yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda aşağıdaki hipotezler test edilecektir:

H1: Çocukluk çağı travmaları ile yakın ilişkilerdeki yaşantılar arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Çocukluk çağı travmaları ile kendini susturma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Çocukluk çağı travmaları ile romantik aşk mitleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Yakın ilişkilerdeki yaşantılar ile kendini susturma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Yakın ilişkilerdeki yaşantılar ile romantik aşk mitleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Kendini susturma ile romantik aşk mitleri arasında ilişki vardır.

H7: Sosyo-demografik değişkenler ile çocukluk çağı travmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Sosyo-demografik değişkenler ile yakın ilişkilerdeki yaşantılar arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H9: Sosyo-demografik değişkenler ile kendini susturma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H10: Sosyo-demografik değişkenler ile romantik aşk mitleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

E. Araştırmanın Sayıtları (Varsayımlar)

- Araştırmaya katılan 400 kişilik örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan 400 katılımcının Kişisel Bilgi Formu, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-33) içerisinde bulunan sorulara doğru ve samimi cevap varsayılmaktadır.
- Araştırmada kullanılan ölçeklerin (Kişisel Bilgi Formu, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-33) ve Kendini Susturma Envanterinin olması gereken değerlendirmeyi sağladığı varsayılmaktadır.

F. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Yapılan araştırma yalnızca Ankara ve İstanbul'da yaşayan 400 katılımcının çalışmaya gönüllü olarak katılması ile sınırlıdır.
- Çalışmanın örneklemini Ankara ve İstanbul'da yaşayan kişilerden oluşması çözüm önerileri ve genellemeler değerlendirilirken dikkate alınmalıdır.
- Araştırma kişilerin demografik bilgilerini değerlendirmek için, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu verileri ile sınırlıdır.
- Araştırma kişilerin yakın ilişkilerdeki tutumlarını değerlendirmek için kullanılan Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ) verileri ile sınırlıdır.

- Araştırma yakın ilişkilerdeki bağlanma stillerini değerlendirmek için kullanılan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II) verileri ile sınırlıdır.
- Araştırma kişilerin çocukluk çağına dair yaşantılarını değerlendirmek için çocukluk ağı Travmaları leği (T-33) verileri ile sınırlıdır.
- Varyansların homejen dağılmamış olması araştırmanın kısıtlılığı olarak görülmektedir.

II. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. Travma Kavramı

Travmanın kökenine bakıldığında ‘tere’ kelimesi ile ‘trauma (travma)’ kelimesinin ilişkili olduğu görülmüştür. Travma kelimesinin ‘open hole (açık delik)’ anlamını taşıdığı bildirilmiştir. Wilson ve Lindy (2013), bu anlamın vücuttaki herhangi bir açıklığı ifade etmenin yanı sıra ruh halinde deliksiz bir alandan delikli bir alana geçmek olarak yorumlandığını belirtmektedir. Buna göre, travma kelime anlamıyla, beden bütünlüğündeki bir açıklık ya da ruh bütünlüğünde bir açıklık olarak değerlendirilmektedir (Duman, 2019).

Gölge (2005), travmayı, bireyin ölüm ile tehdit edilmesi, beden bütünlüğünün tehdit edilmesi, ağır şekilde yaralanması veya tüm bunların başkası tarafından yaşandığına tanık olunması şeklinde açıklamaktadır. Bir başka tanıma göre ise travma, kişinin ölüm veya ölüm tehdidinin olduğu fiziksel ya da yaşamını etkileyecek bir tehdit ile karşı karşıya kalması, kişinin yaşama ile uyumunun bozulması durumu olarak ifade edilmiştir (Demirkapı, 2014). Aykut ve Soner (2020), ise travmayı insanın en çok uzaklaşmak istediği, göz ardı ettiği, kabul etmediği yaşantılarının bir ürünü olarak açıklamakta ve ölüm oranının yüksek olduğu büyük bir salgın veya olayın kişilerde travmatik bir etkiye sebep olabileceğini belirtmektedir. İstenmeyen bu yaşantılar kişiler için yıkıcı ve çoğunlukla acı veren alan olarak tanımlanmaktadır. Büyükdağ ve Bal’ın (2020), tanımına göre ise bir olaya travma diyebilmek için o olayın ille de büyük bir olay olması şartı yoktur. Küçük ve sürekliliği olan olaylar da kişide travmatik etkiye sebebiyet verebilmektedir (Shwartz, 2021).

Travmatik bir olayla karşı karşıya kalmak çoğu zaman şiddeti de beraberinde getirmektedir. Şiddet, travma yaşayan kişinin karşısına savaşlar, göçler, afetler gibi büyük çaplı çıkabildiği gibi aile içinde kişinin kendisine ya da bir başka aile ferdine karşı hakaret, kavga gibi küçük çaplı şekilde de çıkabilmektedir (Çamaş & Anayurt, 2022). Bu olaylar kendilerine has özellikleri bulundurması sebebiyle travmatik deneyim olarak değerlendirilir. Bazen kişiler travmaya etraflarındaki kişiler tarafından maruz bırakılabilmektedir. Karatzias ve arkadaşları (2016) bir başkası tarafından

travmaya maruz kalınması durumunu ‘kişilerarası travma’ başlığı altında incelemişlerdir. Kişilerarası travma türlerine örnek olarak aile içinde yaşanan ihmal ve istismar ya da zorbalık ile karşı karşıya kalınması durumu gösterilebilir. Burada etkili olan faktörlerden biri bu tür travmatik yaşantıların süreklilik gösteriyor olmasıdır (Kurtça, Çağlar & Özcan, 2020).

Travma yaşamın ileri dönemlerini de etkileyebileceğinden, kişi için yaşam boyu etkili olan önemli bir sürece sahiptir (Çakar, İkiz ve Asıcı, 2018). Bu etki bireysel olmakla birlikte kişilerarası ya da toplumsal bir etkiye de dönüşebilmekte, travma yaşayan kişi travmatik durumu etrafındaki kişilere de yansıtabilmekte, bu bağlamda bir başkasının psikolojik yapısını etkileyebilmektedir (Büyükbayram, Çam & Turgut, 2016).

Travmaya maruz kalmış kişilerin ilişki dinamikleri incelendiğinde ise karşılarındaki kişilere daha güvensiz olup kaygılı yaklaştıkları görülmektedir (Jacob vd., 2022). Purnell (2010), çocuğun yaşamın ileri dönemlerinde sağlıklı bağlar kurabilmesi ve kendisini olumsuzluklar karşısında güvende hissedebilmesinin, bakım veren ile kurulan erken dönem ilişkisi ile bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda travma yaşayan kişi yaşadığı duygular sebebiyle dış dünyaya karşı yabancılaşmakta, bu durumun sonucu olarak ilişkilerinde bazen geri çekilme yaşayabilmekte ya da karşı tarafa hırçınlaşabilmektedir (Aykut & Soner, 2020). Bu faktörler sonucunda travmatik durum ile karşı karşıya kalınmasının yalnızca kişinin kendisini değil aynı zamanda aile yapısını ve kişilerarası ilişkileri etkilediği bu sebeple sadece bireysel olarak değil toplumsal bir problem olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Travmatik deneyimler kişilerde fizyolojik, psikolojik, sosyolojik açıdan birçok alanda etkili olmaktadır (Duman, 2019). Bu sebeple travmatik deneyim kişinin yaşamında olumsuz etkilere sebebiyet vererek bireyin algısında bozulmaya neden olmakta (Ataoğlu, Ataoğlu & Ankaralı, 2019) ve yaşamın ileri dönemlerinde de etkisini devam ettirmektedir (Aydın, 2018).

1. Çocukluk Çağı Travmaları

Toplumun gelişebilmesi ve kalkınabilmesi için toplumda yaşayan çocukların psikolojik ve bedensel olarak sağlıklı olması gerekmektedir. Bu sebeple bakım veren ile çocuk arasındaki kurulan erken ilişki, çocuğun karakteristik özelliklerini

belirlemesinin yanı sıra (Bowlby, 2012), toplumsal kuralların aile içinde öğrenilmesi ve uyum sürecinin aile içinde oluşturulması sebebiyle oldukça önemli bir dönem olarak değerlendirilmektedir (Abrams, 1999). Çocukluk çağında yaşanan ihmal ve istismar durumunun yaşamın temelleri üzerinde büyük etkisi olduğu ve sağlıklı gelişimi engellemesi açısından önemli bir alan olarak değerlendirildiği görülmektedir (Aydın, 2018).

Travma kişinin zihinsel ya da psikolojik yapısını etkileyen, günlük hayatında olumsuzluklar yaşamasına neden olan her türlü olay olarak tanımlanmaktadır (Karakaya, 2018). Çocukluk çağı travmaları ise; cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar ya da fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol yaşantılarından birini veya birden fazlasının karşılaşılmaması olarak belirtilmektedir (Şar vd., 2021). Çelik ve Hocaoglu'na (2018) göre bu tarz yaşam olaylarının çocukluk çağı travması olarak değerlendirilmesi için bireyin 18 yaşın altında olması gerekmektedir. İstismar durumunda çocuğun bilinçli olarak zarara uğratılması durumu bulunmaktadır (Dubowitz & Bennett, 2007). Bunun yanı sıra bahsedilen yaş grubundaki kişilerin ebeveyn, ilgili kurumlar ya da devlet tarafından beslenme ve bakım gibi temel ihtiyaçlarının bilerek veya bilmeyerek karşılanmaması ya da çocuğu dikkate almama, yeterli özeni göstermeme gibi eylemler ise ihmal olarak değerlendirilmektedir (Aral, 1997; Demirkapı, 2014). İhmal ve istismar durumları yaşam boyunca ve yaşamın her alanında etkili olabilmekte, kişinin psikolojik sağlamlığını bozabilmekte (Çakar, İkiz & Asıcı, 2018), bu sebeple de oldukça önemli bir alanı temsil etmektedir. Erken dönemde deneyimlenen travmatik yaşam olayları çocuğun psikolojik gelişimini etkilemektedir (Klein, 1999) Bu bağlamda yaşamın erken döneminde karşılaşılan travmatik deneyimler ne kadar erken olursa bıraktığı etkinin de o kadar fazla olacağı belirtilmektedir (Zautra & Reich, 1983). Read, Perry, Moskowitz ve Connolly (2001) ise yaptıkları çalışmada erken dönem travmatik yaşantıların şizofreniye yol açabileceğini ifade etmektedirler.

Yaşanan travmatik durum cinsel, fiziksel ve duygusal istismar, duygusal ve fiziksel ihmal ya da aşırı koruma kontrol şeklinde karşılaşılabilen bir durum olabileceği gibi savaşlar, kazalar ya da doğal afetler sonucunda da karşılaşılabilen bir durum olabilmektedir (Bülbül vd., 2013). Çocukların kendilerini savunma ve kendilerine yetebilmelerinin yetişkinlere göre daha zayıf olması sebebiyle, ihmal ve istismar edilme durumu ile çocukluk çağında yetişkinlere göre daha sık karşılaşıldığı

belirtilmektedir. (Uğurlu & Gülsen, 2014). Çocukluk çağı travmaları tekrar yaşanma riskinden ve yaşamın sonraki alanlarında etkili olabileceğinden oldukça önem gösterilmesi gereken bir alandır. Ebeveynlerin kendi travmalarını çocuklarına aktarabildikleri görülmektedir (Öztürk, 2018). Travmanın psikolojik yapı üzerindeki etkisinin yanı sıra kişinin etrafındaki kişilere de aktarıldığı (McDonnell & Valentino, 2016), bu sebeple travmatik yaşantının bireysel değil aynı zamanda toplumsal bir problem olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yaşamın erken dönemlerinde karşılaşılabilecek travmatik yaşam deneyimlerinin çocuk ya da ergenin bilişsel, psikolojik, sosyolojik ve gelişimsel alanlarında bozulmalara neden olduğu belirtilmektedir (Van Der Kolk, 2005). Travmatik yaşantının çocukta öğrenme ve hafızada, duygusal işlevsellikte (Gündüz ve Aker, 2015), sosyal alanda ve kişilerarası ilişkilerinde olumsuz etkilerinin görüldüğü belirtilmektedir (Sansone & Sansone, 2007). Geçmişten günümüze birçok çalışmanın konusu olan çocukluk çağı travmalarında yaşanan ihmal ya da istismarın sonucunda çocukta bir takım psikolojik belirtilerin gözlemlendiği ve psikolojik dengenin sağlıklı oluşamadığı bildirilmiştir (Altınbaş vd., 2016). Yeme bozuklukları (Tunç, 2020), dissosiyatif belirtiler, dikkat eksikliği (Erdoğan, Delibaş ve Baskın, 2020), kişilerarası ilişkilerde bozulmalar (Jacob vd., 2022), depresyon, yoğun öfke duygusu, obsesif ve kompulsif davranışlar (Kılıç, 2019), kaygı (Heim & Nemeroff, 2001), fiziksel olarak zarar verme, intihar ya da intihar girişimi gibi başlıca psikolojik problemlerin nedenleri arasında travmatik yaşantıların yer aldığı belirtilmektedir.

Travma yaşayan kişiler yoğun düzeyde çaresizlik, güvensizlik ve kaygı gibi olumsuz duyguları beraberinde getirdiğinden yardım istemek konusunda geri planda durabildikleri görülmektedir (Jacob vd., 2022). Çocuklarda görülen uyku düzensizliği, iştahta olumsuz yönde değişiklik yaşanması (çok yeme ya da aşırı iştahsızlık), olaylara çok büyük tepki vermek ya da tepkisiz kalmak gibi uçta reaksiyonların görülmesinin de travmatik yaşam olayına işaret ettiği belirtilmektedir (Koenen vd., 2010).

Travma yaşayan kişilerin yakın ilişkileri incelendiğinde benzer davranışları sergiledikleri görülmektedir. Travmatik yaşam olayları ile karşılaşan kişiler terk edilmemek için aşırı çaba gösterebildiği, siyah ve beyaz gibi grisi olmayan düşünce tarzına sahip olabildiği (Ball & Links, 2009), kontrolcü davranma ihtiyacı yaşayabildiği ve öz bakımlarında gerilemelerin görülebildiği bildirilmektedir (Gunderson & Chu, 1993). Travma yaşayan kişiler, bireysel özelliklerine göre

verdikleri tepkiler açısından farklılaşabilse de genel olarak belli uyaranlara karşı hassasiyet hissetme, saldırgan davranışlar gösterme, ilişkisel olarak geri çekilme gibi ortak özellikler taşıyabilmektedirler (Öklük, 2018).

Travmatik durumla başa çıkma yöntemleri ise kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Travmaya maruz kalan kişilerde belli fiziksel semptomlar görülmekte fakat travmatik durumun getirdiği fiziksel ve psikolojik semptomlarla başa çıkmak isteyen kişilerde farklı baş etme yöntemleri geliştirdikleri görülmektedir (Gör vd., 2017). Folkman ve Lazarus (1985) travma yaşayan kişinin iki türlü başa çıkma stratejisi üzerinden tepki verdiğini bildirmiştir. Bu kişiler ya problem odaklı tepkiler vermekte ya da duygusal odaklı tepkiler vermektedir. Problem odaklı kişiler daha çok sorunu çözme eğiliminde olurken, duygusal odaklı kişiler daha çok kaçınmacı, ya da yok sayma gibi travmatik durumu yok sayacak baş etme yöntemleri kullanmaktadır. Kişinin travmatik yaşam olayları ile karşı karşıya kaldığı durumlarda sonraki adımı hesaplayamadıkları, duygu ve davranışlarının etkilendiği bildirilmektedir. Bolu, Erdem ve Öznur (2014), travmatik durumun zihinde kalmasıyla çaresizlik hissinin oluştuğunu ve çaresizlik duygusunun artık kişi için bir kaçış ya da çözüm aracı olarak görüldüğünü ifade etmektedir.

Travma genel itibariyle yaşanmış olumsuz durumların olumsuz çıktıları olarak karşımıza çıkmakta, fakat bazen travma sonucunda kişinin psikolojik sağlamlığının daha güçlü hale gelmesi de mümkün olabilmektedir (Duman, 2019). Bu hususta yapılmış pek çok çalışma travma sonrası algılanan olumlu sonuçların varlığına da işaret etmektedir. Bu olumlu değişimler, literatürde travma sonrası büyüme, strese bağlı büyüme, yarar bulma, travma sonrası gelişim, algılanan faydalar, gelişme, olumlu adaptasyon gibi çeşitli kavramlar ile tanımlanmıştır. Bu terimler arasında bulunan travma sonrası büyüme ya da travma sonrası gelişim; zorlu koşulların üstesinden gelmek için yapılan psikolojik ve bilişsel çabaların sonucu olarak yaşanan olumlu değişimleri tanımlamak için en yaygın kullanılan ifadedir (Çimen, 2020).

2. Çocukluk Çağı Travma Türleri

Çocukluk döneminde deneyimlenen kötü yaşantılar ihmal ve istismar olarak iki ana başlık altında değerlendirilmektedir. İhmal ve istismar arasındaki temel fark ihmalin bilinçsizce istismarın ise bilinçli şekilde yapılıyor olmasıdır. Çocukluk çağı travmaları, duygusal ihmal ve istismar, fiziksel ihmal ve istismar, cinsel istismar ve

aşırı-koruma kontrol olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir.

a. Duygusal İstismar/İhmal

Duygusal istismar; çocuğun duygusal olarak bilinçli şekilde mahrum bırakılması olarak belirtilmektedir (Thompson & Kaplan, 1996). Tıraşçı ve Gören (2007), duygusal istismarı çocuğun psikolojik sağlığının tehlikeye gireceği düzeyde sözel olarak rencide edilmesi ve küçük düşürülmesi gibi durumlara maruz bırakılması, çocuğun gücünün üstünde talepte bulunulması, çocuğa küfredilmesi, çocuğun bakımına ilişkin tehdit edilmesi, korkutulması, kişilerarası ilişkilerinden yoksun bırakılması ve toplum kuralları dışında çocuğa bakım verilmesi olarak tanımlamaktadır. Bir diğer tanıma göre ise duygusal istismar, çocuğun sevgi ve ilgi beklentisine karşı saldırganca davranış sergilenmesi olarak belirtilmekte, ülkemizde her iki çocuktan birinin de duygusal istismara maruz kaldığı ifade edilmektedir (Arslan & Balkıs, 2016). Duygusal ihmal ise çocuğun temel olan duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması, göz ardı edilmesi ya da temel sevgi ihtiyacının verilmemesi olarak tanımlanmaktadır (Aral, 1997).

b. Fiziksel İstismar/İhmal

Fiziksel istismar; çocuğun kaza dışında bilinçli şekilde zarara uğratılması ya da cezalandırılması olarak tanımlanmaktadır (Pelendecioğlu & Bulut, 2009). Bir başka tanıma göre ise fiziksel istismar kişinin reşit olmadan, kendisinden beş yaş büyük aile dışından biri ya da kendisinden iki yaş büyük aile içinden biri tarafından bilinçli şekilde zarara uğratılmasıdır. Burada önemli olan nokta ise fiziksel bir temas olması durumudur (Paslı, 2020). Fiziksel istismara maruz kalan çocuklarda birçok alanda bozulmalar görülmektedir. Çocuğun okul hayatında, sosyal ilişkilerinde, fiziksel gelişiminde ve benzeri alanlarda bozulmalar görülmektedir. Bu alandaki bozulmalar yaşamın sonraki yıllarına da tesir etmektedir (Tıraşçı & Gören, 2007). Fiziksel istismar ile en sık karşılaşılma şeklinin dövme olduğu belirtilmektedir (Archana & Don, 2019). Fiziksel ihmal ise reşit olmayan diğer açıdan bakıma muhtaç çocukların yeterli beslenememesi, yeterli düzeyde hijyen ve bakım ihtiyaçlarının karşılanmaması olarak tanımlanmaktadır (Çalgı & Saydam, 2020). Bir başka ifade ile fiziksel ihmal, çocuğun gelişimini etkileyebilecek olan kaynakların sağlanmaması olarak belirtilmektedir. Sağlık kontrolleri, giyim, kuşam gibi temel ihtiyaçların karşılanmaması fiziksel ihmale örnek olarak gösterilmektedir (Aral, 1997).

c. Cinsel İstismar

Cinsel istismar; reşit olmayan bir kişinin kendisinden beş yaş büyük aile dışından biri ya da kendisinden iki yaş büyük aile içinden biri tarafından, cinsel anlamda kendinden büyük olan kişinin cinsel tatmini için kullanılmasıdır (Alpaslan, 2014). Bir başka tanıma göre ise cinsel istismar, cinsel anlamda gelişimini tamamlamış biri tarafından, cinsel anlamda gelişimini tamamlamamış bir çocuğun cinsel arzuların tatmini için zor kullanılarak istismar edilmesi durumu olarak tanımlanmaktadır (Tıraşçı & Gören, 2007). Bir diğer tanıma göre, aralarındaki yaş farkının en az dört olduğu iki çocuktan büyük olanın küçük olanı kendi cinsel doyumlarını gidermek için zor kullanarak veya tehdit ederek kullanmasıdır (Aktepe, 2009). Cinsel istismar diyebilmek için çocuğun cinsel organına doğrudan ya da kıyafetleri üzerinden temas edilmesi, pornografik içerikli görüntülere maruz bırakılması yeterli sayılmaktadır (Gölge, 2005). Cinsel istismarın, çocukların bazı nedenlerden dolayı saklaması ve görünür olmaması sebebiyle yalnızca %15'inin ulaşabilir olduğu görülmüştür (Alpaslan, 2014). Çocukluk çağı cinsel istismarı, fizyolojik olarak çocuğun ölümüne kadar yol açabilecek, psikolojik olarak ise yaşam boyu psikolojik sağlamlığı üzerinde olumsuz etkiler bırakabilecek oldukça önemli bir şiddet türüdür (Keskin & Çam, 2005). Çocuğun cinsel anlamda sömürüye açık hale gelmesi ya da korunamaması ise literatürde cinsel ihmal olarak değerlendirilmektedir (Aral, 1997).

d. Aşırı Koruma-Kontrol

Şar ve arkadaşları. (2021), aşırı koruma kontrol alt boyutunu çocukluk çağı travmaları alt boyutları içinde değerlendirmektedir. Aşırı koruma kontrol ile ifade edilmek istenen çocuğun özerkliğinin kısıtlanması ve çocuk üzerinde baskı kurulması olmaktadır. Şar ve arkadaşları tarafından (2021) bu durumun çocuğun gelişim sürecinde olumsuz etkiye sebep olduğu ve çocuğun kendisini keşfetmesini engelleyici bir faktör olarak belirtilmektedir. Buna göre hoşgörülü ve ilgili ebeveyn ile aşırı koruyucu ve kontrol edici ebeveyn ayırt edilmelidir (Thomasgard & Metz, 1993). Aşırı koruma ve kontrol ile büyüyen kişinin öz yeterliliğinin düşük olduğu bu durumun ise kişinin hayatında olumsuz etkilere sebep olacağı ve dışarıdan gelecek tehditlere karşı savunmasız olacağı bildirilmektedir (Williamson vd., 2017). Lim ve Barlas (2019) ise kontrolsüz olarak değerlendirilen aşırı koruma-kontrol tutumunun depresyon ile ilişkili olduğunu belirtilmektedir. Şar (2017), aşırı koruma-kontrolü aynı zamanda travmatik bir durum olarak değerlendirmekte, bu durumun kültürel ve toplumsal bir

durum olarak karşımıza çıkabildiğini belirtilmektedir.

3. Çocukluk Çağı İstismar ve İhmalin Sıklığı

Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ] (2022), her 4 çocuktan 3'ünün bakım verenleri tarafında fiziksel ya da psikolojik şiddete maruz kaldıklarını, her 5 kadından ve 13 erkekten birinin 17 yaşına kadarki süreçte cinsel istismara maruz kaldıklarını bildirmektedir. Güneri Yöyen (2016), yaptığı çalışma sonucunda Türkiye'de çocukluk çağı travma oranının %31,1 olduğunu belirtmektedir. Ulukuş vd. (2018), 0 ile 18 yaş arasındaki acile başvuran hastalarda ihmal ve istismarı belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarının sonucunda, ihmal ya da istismar tanısı almış çocukların %51,7'sinin erkek ve %58,6'sının 0-5 yaş aralığında olduğunu bildirilmektedir. Çalışma sonuçlarına göre çocukların yüksek oranda (%75,9) fiziksel ihmale ve duygusal ihmale (%23,3) maruz bırakıldığı bildirilmektedir. Araştırma sonuçlarından biride erkek çocukların ve 0 ile 5 yaş aralığındaki çocukların ihmal ve istismar risklerinin daha fazla olduğu belirtilmektedir.

Psikolojik travmalar arasında ihmal en fazla (%16,5) bildirilen psikolojik travmadır. En az bildirilen travma türü ise cinsel istismar (%10,7) olarak belirtilmiştir. Özkıyım ile travmaların ilişkisinin incelendiği bir araştırmaya göre, erkeklerde fiziksel istismar kızlara oranla daha yüksek görülürken, kızlarda duygusal istismar erkeklere oranla daha yüksek düzeyde görülmektedir (Güloğlu, Kararırmak & Emiral, 2016). Örsel ve arkadaşları (2011) psikiyatrik tedavi görmüş hastaların çocukluk çağında duygusal, fiziksel ve cinsel istismara uğramış olma sıklıklarının ve risk etkenlerinin araştırıldığı bir çalışma yapmıştır. Yapılan çalışmaya göre hastaların çoğunun (%65,7) fiziksel, duygusal ya da cinsel istismardan en az birine maruz kaldıkları; bir kısmının ise (%6,1) fiziksel, duygusal ve cinsel istismarın üç türüne de maruz kaldığı bildirilmiştir. Psikiyatrik tanısı bulunan 183 hastanın çocukluk çağı travmaları incelemelerinde duygusal ihmal (%81,6) ve fiziksel ihmale (%72) maruz kaldıkları bildirmişlerdir.

4. Çocukluk Çağı Travmaları Risk Faktörleri

Çocukluk çağı travmalarında ortak görülen bazı risk faktörleri toplumsal-kültürel, ailesel ve bireysel olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir.

a. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkili Olan Toplumsal ve Kültürel Risk Faktörleri

Şiddetin normal karşılandığı toplumlarda, şiddetin toplu şekilde yaşanmasına uzun süre maruz kalınması (savaş, kavga vs.) ya da eğitim sisteminin açıklığı gibi faktörlerin çocukluk çağında yaşanabilecek ihmal ve istismar durumlarını arttırdığı bildirilmektedir. Toplumun kadına yüklediği anneliğe ilişkin yaptırımlar ve kültürel normlar da istismarı arttırabilecek faktörler arasında yer almaktadır (Berber Çelik, 2010). İhmal ve istismar için kültürel faktörler göz önünde bulundurulduğunda toplumsal olarak farklılık gösterebileceği görülmektedir. Disiplin amaçlanarak şiddetin meşrulaştırılması istismarın kültürel etkisi için örnek olarak verilebilir (Pelendecioğlu & Bulut, 2009).

b. Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkili Olan Ailesel Risk Faktörleri

Çocukluk çağı travmaları yaşayan kişilerin ailelerindeki ortak noktalar incelendiğinde ebeveyn özellikleri arasında madde kullanımı, psikiyatrik bozukluklar, huzursuz bir aile ortamı, düşük ekonomik gelir gibi durumların olduğu görülmektedir (Onat vd., 2016). Boşanmış ailelerde, ebeveyn kaybı veya iş nedeniyle ebeveynlerden birinin evden uzaklaşması durumunda tek ebeveynle büyüyen çocuklarda, kalabalık ailelerde büyüyen çocuklarda veya çocukla kurulamayan duygusal bağ sonucunda ihmal ve istismarın görülme olasılığının daha fazla olduğu bildirilmektedir (Pekdoğan, 2016).

Ebeveynin vermesi gereken bakım, sevgi, koruma gibi durumların çocuktan beklenmesi görülen diğer ihmal ve istismar durumunu arttıran faktörlerdendir (Çelik & Hocaoglu, 2018). Çocukluk çağında istismar ve ihmale maruz kalmış kişilerin yetişkinlik döneminde madde ve alkol kötüye kullanımlarının olduğu ve bu kişilerde bilişsel bozuklukların görüldüğü bildirilmektedir (Güler vd., 2002).

Erken anne baba olmak çocuklar üzerinde ihmal ve istismarı arttıran bir diğer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Pelendecioğlu & Bulut, 2009). Bu duruma ek olarak ebeveynlerden birinin ya da ikisinin maruz kaldıkları ihmal ya da istismar durumlarını kendi çocukları üzerinden sürdürdükleri de bildirilmektedir. İstismarın ve ihmalin görüldüğü faktörle arasında işsizlik, fakirlik, yetersiz yemek koşulları, hijyenik olmayan ortam gibi durumlar bulunmaktadır. Bu tarz yıpratıcı hayat koşullarının kişinin benliğine zarar vererek etrafa karşı daha negatif duygular

beslemesine sebep olacağı, bu durumun ise ihmal ve istismarın aile içinde başlamasını sağlayacak bir faktör olacağı belirtilmektedir (Çelik & Hocoğlu, 2018).

Kendi ebeveynleriyle güvenli bağlanma kuramayan kişilerin yaşadıkları hayal kırıklıklarının kendi çocuklarına aktarıldığı görülmektedir. Ebeveynlerin öğrenme durumlarına göre de ihmal ve istismar oranları değişiklik göstermektedir (Barth, 2009). Bu durumda ebeveynlerin öğrenim seviyeleri düştükçe uygulanan ihmal ve istismar durumları artmaktadır (Can & Beyazıt, 2018). Özgentürk (2014), istismarın türüne göre bazen çocukların evde sokaktakinden daha fazla risk altında olduğunu ve çocukların evde anne ve babaları tarafından fiziksel ve duygusal istismara daha fazla maruz kaldıklarını belirtmektedir. Bu durumda güvenli bir yuvanın olmadığı evlerin, çocuklar için sokaklardan daha tehlikeli olduğu söylenebilir.

c. Çocukluk Çağı Travmalarını Etkileyen Bireysel Risk Faktörleri

Çocukluk çağı travmaları incelendiğinde travmanın cinsiyete doğum sırasına, fiziksel ya da mental bir rahatsızlığın bulunup bulunmaması durumuna göre farklılık gösterdiği görülmektedir (Kara, Çalışkan & Suskan, 2014). İstismar ve ihmalin arttığı nedenler arasında çocukla ilgili olarak, çocuğun engelinin olması, yeme bozukluğu gibi psikolojik bir psikolojik problem yaşıyor olması, zeka geriliği ya da bedensel bir engelinin bulunması etkili olmaktadır (Sadock vd., 2005).

B. Kendini Susturma

Kendini susturma kavramı psikoloji alan yazınına Jack (1991) ile girmiştir. Kendini susturma kuramı depresyon tanısı olan 12 kadının dinlenmesi ile geliştirilmiştir. Bu kişilerin kendi istek ve ihtiyaçlarından daha çok karşı tarafın istek ve ihtiyaçlarına öncelik tanıdıkları dikkat çekmektedir. Kendini susturma kavramının, kurulan yakın ilişkiler üzerinden çıktığı belirtilmektedir (Jack, 1991). Jack'e göre (1991) kendini susturma; kişilerin yakın ilişkilerinde düşünce ve duygularını bastırmalarıyla birlikte ortaya çıkan bilişsel bir şemadır. Bir diğer tanımda ise kendini susturma kavramında bahsi geçen susturma ile kişinin var olan düşüncelerini söylemekten bir nedenle geri planda durması vurgulanmaktadır (Kurtiş, 2010). Ali ve Jack (2010), susturma kavramını bireysel sessizlik veya ilişkilerdeki sessizlik olarak açıklamaktadır. Bireysel sessizlik temel alındığında kişinin herhangi bir duruma karşı kendini susturması belirtilirken, ilişkilerdeki sessizlik kavramı ile kişinin ilişki

içindeyken kendisini istemediği ya da onaylamadığı durumlar karşısında bastırması ve karşı tarafa kendi düşünce ve fikirlerini belirtmemesi ifade edilmektedir.

1. Kendini Susturmanın Alt Boyutları

Kendini Susturmanın davranışsal ve fenomenolojik bakış açılarını içeren dört alt boyutu bulunmaktadır (Jack, 1991). Kendini susturma kuramında dört farklı boyut incelenmiştir.

Bu alt boyutlar şu şekildedir;

- *Kendini kurban olarak görme* ya da *fedakarlık* boyutunda bireyin diğerlerinin ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önünde tutmasını ifade etmektedir. Burada kişilerin kendi ihtiyaçlarına öncelik verdiklerinde kendilerini bencil olarak gördükleri ve ahlaki anlamda büyük bir suçluluk duygusu içine girdikleri ifade edilmektedir. Burada önemli olan noktalardan biri kişinin kendi ihtiyaçları ile karşı tarafın ihtiyaçlarının karşı karşıya kaldığı süreçte nasıl davrandığı ve bu zıtlığa yönelik tutum ve davranışlarının nasıl olduğudur.
- *Dışsallaştırılmış benlik algısı*, bireyin kendini dış standartlara göre kıyaslamasını ele almaktadır. Burada bahsedilen standartlar cinsiyet ve kültüre göre değişmektedir. Bu alt boyuta göre başkalarının düşünce ve duyguları kendilerinin düşünce ve duygularından daha önemlidir.
- *Bölünmüş benlik algısı*, bu alt boyut içsel benlik ve dışsal ‘sahte’ benlik arasındaki bölünmeyi ifade etmektedir. Kısaca bu alt boyutta içten içe hissedilen ile dışarıya yansıyanın farklı olmasından kaynaklı bir bölünme hissinden bahsedilmektedir. Kendini susturma, toplumsal faktörler sebebiyle belirlendiğinde içsel ile dışsal faktörlerin çatışabildiği bu durumun ise bölünmüş benlik yapısıyla ilişkilendirilebileceğinin varsayıldığı belirtilmektedir (Jack & Ali, 2010).
- *Kendini susturma*, bireyin kendini ifade etmeyi reddetmesidir. Kişi sözel ve sözel olmayan tepkilerini kısıtlama eylemi göstermektedir. Burada amaç herhangi çıkabilecek bir çatışmadan kaçınmacı bir davranış sergilemektir. Kişi ilişkinin sona ermesini engellemek amacıyla eylemlerini engellemektedir. Bu alt boyuta göre kişiler ilişki içindeyken çatışmaya yol

açmaması için hislerini söylemek yerine sessizliği tercih etmektedir (Bozkur, 2023).

2. Kendini Susturma ve Cinsiyet İlişkisi

Bireylerin yaşantıları ve psikolojik etkilenmeleri yaşadığı toplum ile sıkı bir ilişki barındırmaktadır. Bu nedenle kişilerin kendilik algılarındaki farklılıklarının yaşadıkları topluma göre farklılık gösterebileceği beklenmektedir. Kadınlara ve erkeklere biçilmiş roller toplumlararası birçok farklılığı barındırmaktadır. Kültürel bağlamda kendini susturma değerlendirildiğinde kadına toplum içinde üstlendirilen görevlerin, geleneksel toplumlarda yaşayan bireylere biçilmiş olan rollerin ve ataerkil bir toplum içinde yetişmiş olmanın, kendilerini susturmalarının sebepleri arasında olduğu belirtilmektedir (Jack, 1991; Demir, 2019). Toplumsal cinsiyet, biyolojiden kültürün etkilerini ayrıştırarak, cinsiyetin kültür üzerinden değerlendirilmesini ifade etmektedir (Vatandaş, 2007). Başar (2017), kadınların ergenlikten sonra kültürel etkileri ve toplumsal cinsiyet normlarını üzerlerinde yoğun şekilde hissedip bir süre sonra bu durumu içselleştirdiklerini belirtmektedir. Bu bağlamda kendini susturma kavramı, toplumsal cinsiyet rollerinin dayattığı ve içselleştirilen roller ile bireyin isteklerinin çelişmesi şeklinde açıklanabilir.

Jack (1991), kendini susturma kavramının özellikle kadınlara dayatılan cinsiyet rolleriyle yakından ilişkili olduğunu ve kadınların partnerlerinin memnuniyetini kazanmak için kendilerini fedakar edecek şekilde davranışlar sergilediklerini ve kendi düşünce, duygu ve davranışlarını baskıladıklarını belirtmektedir. Jack ve Dill'in (1992) yaptıkları çalışmalarında şiddete maruz kalan kadınların şiddete maruz kalmayan kadınlara göre kendini daha fazla susturma eğilimi gösterdiklerini belirtmektedir.

Kendini susturma kuramında kullanılan bir diğer kavram ise 'kendilik kaybı' duygusudur. Bu duygu kişinin ilişkide bulunduğu partnerinin mutluluğu için kendini geri planda tutmasını ifade etmektedir. Kişi kendisini karşısındaki kişiden sorumlu tutmakta ve partnerini kendi isteklerinin ve hislerinin önüne koymaktadır (Jack & Dill, 1992).

Demir (2019), sadece kadınlar ile yaptığı, kendini susturma ve toplumsal cinsiyet rollerinin kimlik işlevleri üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada, kendini susturma kavramının kimlik işlevleri ve cinsiyet rollerini açıklamadaki aracı rolü

üzerine odaklanmakta ve toplumdaki cinsiyet rollerinin kadın cinsiyette kendini susturma üzerinde pozitif; erkek cinsiyet üzerinde negatif bir etkisi olduğunu belirtmektedir. Araştırma sonucunda cinsiyet rollerinin dolaylı ya da doğrudan kendini susturma üzerinde etkisi olduğu belirtilmektedir.

Kaya ve Çok (2021) kendini susturma kavramını kültürel ve feminist bağlamda ele almaktadır. Kadınlarda kendini susturma ve kimlik gelişimi arasındaki ilişki ile kadınlarda kendini susturma ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi incelemekte, buna göre kendini susturan kişilerin kimliklerini olumsuz şekilde oluşturduklarını bildirmektedir. Kendini susturma kavramı ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin sonucunda, kadın ve erkek cinsiyet rollerini kapsayan geleneksel cinsiyet anlayışının kendini susturmaya artırdığı bildirilmektedir (Chisale, 2018). Özellikle ataerkil toplumlarda kadınlardan beklenen, boyun eğme ve itaatkar oluş hali, yakın ilişkilerde kendini susturma davranışını beslemektedir (Jack, Pokharel & Subba, 2010). Başkalarının istek ve ihtiyaçlarını, kendilerinin istek ve ihtiyaçlarından daha fazla önemseme ve ön planda tutma şeklinde beliren kendini susturma davranışı, sağlıklı kişilik gelişimi ile iyi oluş halinin önünde bir engel olarak görülmektedir. Kişinin çocukluk gelişimi sırasında, kendini ifade etmesi yerine baskılamasını esas alan bir öğreti ile çocuğa bakım verenler tarafından da aktarılabilen bu davranış örüntüsü, kişinin ikincil duygusal kazanımları için kendini ihmal etmesine sebep olmaktadır. Ailenin bu ihmali desteklemesi, aynı zamanda çocuğun duygusal istismarı olarak ele alınabilir. Ailenin bu ihmal ve istismarı, travmatik bir etki ile yakın ilişkilerde kaybetme kaygısını destekleyen patolojik emosyonel bir sürecin kişilikte yer edinmesine sebep olduğu belirtilmektedir (Dubowitz & Bennett, 2007).

Jack (1991), bireyin kendiliğini bir diğeriyle kurduğu ilişki üzerinden açıkladığını belirtmektedir. Cinsiyetler üzerinden değerlendirildiğinde ise iki cinsiyet arasındaki olumsuz yansımaların kişinin kendilik algısı üzerinde etkili olacağına değinmektedir. Bu durum kişisel, ailesel ve kültürel faktörler üzerinden farklılık göstermektedir. Kadınların geçmişten günümüze kadar çocuk bakımından sorumlu tutulması da kadının bir diğeriye bağımlı hale gelmesini zorunlu hale getirerek günümüze kadar taşımıştır (Başar, 2017). Kadın ile erkek arasındaki farkın artması ya da kadının erkekten daha az sosyal güce sahip olduğu kültürlerin olması, kadınların bir başkasının ihtiyacına daha çok eğilim göstermesine sebebiyet vermektedir (Jack, 1991). İlişkisel bağlamda değerlendirildiğinde kadınların erkeklerden ekonomik

ya da fiziksel olarak daha güçsüz kabul edilmesinin yanı sıra bu durumun aksine ilişkilerin gidiş hatlarından kadınlar sorumlu tutulmaktadır (Jack & Ali, 2010).

C. Romantik Aşk Mitleri

İnsan tek başına yaşayamayan, yakın ilişkilerle var olan ve ancak diğeriyle varlığının anlatılabildiği bir canlıdır. İlişki kurmak insanların temel ihtiyaçlarından biri olmakta ve hayatlarının önemli noktalarından birini oluşturmaktadır. Romantik ilişkilerin doğurduğu sonuçlar birey için büyük önem taşımaktadır (Jimenez Picon vd., 2022). Esen, Seymenler ve Siyez (2021), yakın ilişkilerde yaşanan problemlerin yaşamın geri kalanındaki iyi olma halini olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. İlişkilerin yanında getirdiği durumlardan biri de iletişim kurmaktır. İletişim kurulması, oluşabilecek problemlerin çözülmesi için gerekli bir araçtır. Dökmen (2004) için insan, ilişkileri içinde tanımlanabilen bir varlıktır ve ona göre hiç ilişkisi olmayan bir kişi düşünülemez. Bu bağlamda yaşamın anlamlı olması için bireylerin diğer insanlarla iletişim kurması gerektiği görülmektedir.

İnsan ilişkilerinin getirdiği bir diğer ilişki biçimi de aşktır. Aşk sanat ve psikoloji gibi birçok alanda kendini göstermekte ve tanımlanmaktadır. Bunun yanı sıra aşkın tanımı kültürden kültüre, kişiden kişiye göre de farklılık göstermektedir. Yakın ilişki veya aşk kimi zaman kişisel bir durum olurken kimi zaman karşılıklı özel bir durumu belirtmek için kullanılmaktadır (Atak & Taştan, 2012). Berscheid'e (2010) göre aşk ve ilişkini olabilmesi için bir diğerinin olması gerekmektedir. Kurtuldu (2019), ise romantik ilişkiyi zorunluluk değil gönüllülük esaslı kurulan ilişki biçimi olarak tanımlanmaktadır.

Aşk kişinin yaşam doyumu ile ilişkilendirilen bir konu olarak çıkmakta ve birçok alanda karşılaşılmaktadır. Diğerinin gözünden görülmek, onaylanmak durumu temel duygularımızdan olan aşk duygusu ile ilişkilendirilmektedir (Levine, 2005). İki cinsiyet içinde ilk aşk bakım veren olarak görülmekte yaşamın geri kalanında ise hissedilen bu duygu ilk zamanlar yaşanan bakım veren ile aradaki ilişkinin aranması ve onarılması olarak devam etmekte, bu durum ise aşk olarak değerlendirilmektedir (Kaptanoğlu, 2009). Psikodinamik yaklaşıma göre aşk, ötekiyle tamamlanma arzusudur. Buradaki tamamlanma iğdiş edilme korkusunun ortadan kalkması ve tamamlanma arzusuyla birey ötekiyle olmayı seçmektedir (Freud, 2016). Başka bir tanıma göre ise aşk kişinin olmasını istediği ancak gerçekte yaşayamadığını karşı

tarafında bulunmasıyla ortaya çıkan hayranlık duygusunun temsil etmektedir. Bilinçdışıdaki bu yetersizlik duygusunun farkındalığı kişide kendinde olmayana hayranlık duyma ile onunla birleşme isteğine yöneltmektedir. Romantik ilişki, yetişkinlik dönemi ile kişinin hayatına giren, bireyin ilişkisel ve duygusal becerilerinin gelişmesine katkı sağlayan temel deneyimi ifade etmektedir (Berscheid, 2010).

1. Romantik Aşk Mitlerinin Alt Boyutları

Ölçeğin ‘idealize etme’ ve ‘aşkın istismarı’ olmak üzere iki alt boyutu vardır (Esen, Seymenler & Siyez, 2021). İdealize etme, ilişkiye dair aşırı düzeyde olumlu bakmayı ifade etmektedir. Aşkın istismarında ise kişinin sevgi üzerinden karşı tarafı incitebileceği, kısıtlayabileceği, kırabileceğini savunan maddeleri içermektedir. İki alt boyutta da ilişkide sağlıklı olmayan yönlerden bahsedilmektedir.

D. Yakın İlişkiler

Yakın ilişkilerdeki etkileşim alan yazında birçok araştırmacının dikkatini çekmiş ve bu konuyla alakalı geçmişten günümüze birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmaların çoğunun sonucu yakın ilişkilerde yaşanan problemlerin, bireylerin ruh sağlığını önemli derecede etkilediği yönündedir (Şahin & Yaka, 2010; Braithwaite & Holt-Lunstad, 2017; Nişancı, 2019). Romantik ilişkiler, kişilerin ilerleyen yaşlarda ilişki becerilerini geliştirmekte ve daha sağlıklı bir yetişkinlik dönemi geçirmelerini neden olmaktadır. Aynı zamanda kurduğumuz ilişkiler yaşamın diğer evrelerini de etkilemektedir (Sarkın & Parlak, 2020).

Çocukluk çağında bakım veren ile çocuk arasında yaşanan bağlanma türlerini Bowlby (2012) bağlanma kuramında kaygılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve güvenli bağlanma olmak üzere üç başlık altında incelemiştir. Bowlby (2012), bu bağlanma türlerinin yaşamın ileri yıllarında da etkili olacağını belirtmekte, bakım veren ile kurulan ilk ilişkinin yaşamın ileri dönemlerinde kişinin oluşturacağı yakın ilişki biçimleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu bildirmektedir. Bowlby (2012), güvenli bağlanma ve güvensiz bağlanma olmak üzere iki temel kavram üzerinde durmaktadır. Bakım veren ile düzenli ve tutarlı bir bağ kurulması durumunda güvenli bağlanmanın oluşacağını belirtirken; düzensiz ve kesintili bir bağ kurulması (bakım verenin vefatı ya da terkedilme durumu gibi) durumunda güvensiz bağlanmanın oluşacağını belirtmektedir. Güvensiz bağlanmanın oluşması durumunda kişi daha

kaçınmacı bir bağlanma tarzını benimseyecektir. Kaçınan bağlanma ile çocuk bağlanma ihtiyaçlarını en az düzeye indirgeyerek reddedilmeye karşı kendini korumakta ve önlem almaktadır. Erken dönem kurulan ilişkinin travmatik olmasının kişinin yaşamının ileri dönemlerinde de etkili olabileceği belirtilmekte ve bakım veren ile kurulan yakın ilişkinin etki ettiği alanlar arasında romantik ilişkinin de yer aldığı bildirilmektedir (Bowlby, 2012). Bakım veren ile ilgili kurulan zihinsel temsiller yaşamın her alanında etkisini devam ettirmektedir (Klein, 1999). Güvenli bağlanmayı gerçekleştiren bireyler yaşamlarının sonraki dönemlerinde daha başarılı ilişkiler kurabiliyorken; güvenli bağlanmayı başaramayan kişiler sağlıklı ilişkiler kurmaktadır (Sarkın & Parlak, 2020). Buna göre, bakım veren ile çocuk arasındaki bağın yetişkinlik döneminde etkili olduğu, kurulan ilk bağın bağlanma biçimlerini doğrudan etkilediği belirtilmektedir. Güvenli bağlanma yaşayan çocuk yetişkinlikte yaşayacağı ilişkilerinde de güvenli bağlanacaktır. Güvensiz bağlanan çocuk ise erken dönem kuramadığı bu bağı yaşamın ileri dönemlerinde kişilerarası ilişkilerine yansıtacaktır (Herman, 2007).

Maslow (1969), sağlıklı sevginin olduğu ilişkilerde kişinin kendisini gerçekleştirmesine yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Freud (2016), aşkın kaynağının, çocukluktaki sevgiye denk düştüğünü ve yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkinin temellerinin yaşamın ilk yıllarının oluşturduğunu belirtmektedir. Bir başka aşk tanımına göre ise aşk, ilk sevgi nesnesiyle tekrar bir araya gelmeyi ifade etmektedir. Bu durumda çocukluk döneminde kurulan kalitesiz ya da travmatik bir ilişkinin yetişkinlik döneminde kurulan romantik ilişkiler üzerindeki etkisi kaçınılmaz olacaktır (Freud, 2016).

1. Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar Envanterinin Alt Boyutları

YİYE-II'nin 2 alt boyutu vardır (Selçuk vd., 2005). Bu alt boyutlardan biri kaygılı bağlanmadır. Kaygılı bağlanma alt boyutuna göre, kişinin romantik ilişkilerinde ne derece kaygılı bağlandığı ifade edilmektedir. Kişide 18 maddenin karşılığında kaygı boyutu değerlendirilmiştir. Diğer alt boyut olan kaçınmacı bağlanma ise kişinin romantik ilişkilerinde ne derece kaçınmacı yaklaştığını ifade etmektedir. Kişide 18 maddenin karşılığında kaygı boyutu değerlendirilmiştir.

III. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan ölçeklere (Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II), Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-33) ve verilerin analizine yer verilmiştir.

A. Araştırmanın Modeli

Araştırmada toplanan verilere katılımcıların gönüllü katılımları sonucunda ulaşılmış, verilerin toplanma esnasında hiçbir katılımcıya müdahale edilmemiştir. Araştırmanın modeli iki ve daha fazla değişken arasındaki ilişkinin incelendiği ilişkisel tarama modelidir (Büyüköztürk, 2016).

B. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemi 18-45 yaş arasında, 223 (%55,8)'ü kadın, 177 (%44,3)'si erkek olmak üzere toplam 400 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların %29,3'ü lise mezunu, %3,3'ü yüksekokul mezunu, %52,5'i üniversite mezunu, %15'i yüksek lisans/doktora mezunudur. Katılımcıların gelir durumları incelendiğinde 193 (%48,3)'ünün gelirinin düşük düzeyde, 93 (%23,3)'ünün gelirinin orta düzeyde, 114 (%28,5)'inin gelirinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Katılımcıların %4'ü tek çocuk, %31'i 2 kardeş, %33,3'ü 3 kardeş, %12,5'i 4 kardeş, %6,8'i 5 kardeş, %12,5'i 6 kardeş ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %38'i ilk çocuk, %29,8'i 2.çocuk, %16'sı 3.çocuk, %6'sı 4.çocuk, %2,8'i 5.çocuk, %7,5'i 6.çocuk ya da daha üstü bir sıralamada olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların %64,8'ini ailesi büyütmüş, %27'sini annesi büyütmüş, %4'ünü babası büyütmüş, %4,3'ünü diğer kişiler büyütmüş aynı zamanda katılımcıların yaşamının büyük çoğunluğunu %71,3'ü büyük şehirde (İstanbul, Ankara, Antalya vb.), %18'i ilde, %6,3'ü ilçede ve %4,5'i köyde geçirmiş oldukları görülmektedir.

C. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II), Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-33) kullanılmıştır. Ölçme araçlarıyla alakalı detaylı bilgi aşağıda verilmiştir.

1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olup aşağıdaki soruları içermektedir: yaş, cinsiyet, öğrenim, gelir düzeyleri, kronik rahatsızlığının olup olmadığı, kardeş sayıları, kardeş sırası, büyüten kişinin kim olduğu, psikiyatrik/psikolojik geçmişleri, kronik bir rahatsızlığı olup olmadığı, ailede psikiyatrik tanı alan birisinin olup olmadığı, yaşamının çoğunu geçirdiği yer partner kaybına ilişkin rüya görüp görülmediği, evcil hayvan besleyip beslemediğidir.

2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-33)

Bernstein vd. (1994) tarafından geliştirilen bu değerlendirme aracı üç tanesi travmanın minimizasyonunu ölçen maddelerden olan toplam 33 sorudan oluşmaktadır (Şar, Öztürk & İkikardeş, 2012). ÇÇTÖ-33 çocukluk ve ergenlik döneminde istismar, ihmal ve aşırı koruma-kontrol yaşantılarını değerlendirmede yardımcı, öz-bildirime dayalı bir ölçme aracıdır. Geçerlilik ve güvenirlilik çalışması Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alfa değeri (N=123) 0,93 olarak belirtilmektedir (Şar vd., 2021). ÇÇTÖ-33 puanlarını hesaplayabilmek için öncelikle pozitif ifadeleri belirten yanıtların ters çevrilmesi gerektiği ifade edilmektedir (No 1,2, 4,5,7,10,13,19,26,28, 31). Her bir alt bölümün puanlarının toplamı, ÇÇTÖ-33 toplam puanını vermektedir. Toplam puan ölçeğin 28 maddelik olan biçimi 25-125 arasındayken, genişletilmiş (6 bölümlü) biçim 25-150 arasındadır. İnkâr puanları için ilgili üç madde içerisinde (No 10, 16, 22), bir tanesine (No 10) verilen yanıtın önce ters çevrilmesi gerekir. Her bir madde için en yüksek puanın (5 puan verilmesi) seçilmesi halinde verilen 1 puanların toplanması ile inkâr puanı elde edilmektedir. Toplam inkâr puanı 0-3 arasında olabilir. ÇÇTÖ-33 alt ölçekleri şu şekildedir; duygusal istismar (3,8,14,18,25), fiziksel istismar (9,11,12, 15,17), fiziksel ihmal (1,4,6,2,26), duygusal ihmal (5,7,13,19,28), cinsel istismar (20,21,23,24,27) ve aşırı koruma-kontrol (29-33). Bölüm puanları ilgili maddelerin

toplamı ile elde edilir (Şar vd., 2021). Bu çalışma için iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alpha katsayısı, toplam puan için .92, Duygusal İstismar için .91, Fiziksel İstismar için .87, Fiziksel İhmal için .86, Duygusal İhmal için .83, Cinsel İstismar için .81, Aşırı Koruma/Kontrol için .78 olarak saptanmıştır.

3. Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)

Kendini susturma ölçeği; kişilerin romantik ilişkilerdeki kendi duygu ve düşüncelerini ifade etme durumlarının derecesini değerlendirmek amacıyla, Jack (1991) tarafından geliştirilmiş 31 maddelik bir envanterdir. Kendini susturma, bireylerin romantik ilişkilerini nasıl sürdürecekleri hakkında geliştirdikleri inançlarıyla birlikte bir grup davranışı beraberinde getiren, düşünce, duygu ve isteklerin yoğun şekilde bastırılmasını ve karşı tarafın isteklerine uyum sağlanmasını içeren kendini susturma kavramını ölçebilmek amacıyla geliştirilmiştir. Birtane Doyum (2017) tarafından Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. KSÖ'ye yönelik gerçekleştirilen 'Doğrulayıcı Faktör Analizi' sonuçları, ölçeğin orijinaline uygun biçimde dört faktörlü bir yapının benimsenmesinin uygun olduğunu göstermiştir. KSÖ'nün iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .86$ olarak elde edilmiş, test tekrar test bağıntısı $r = .74$ olarak bulunmuştur. Jack ve Dill (1992) de yaptıkları çalışmada ölçeğin dört faktörlü bir yapıda olduğunu belirtmektedir. Alt ölçekler; dışsallaştırılmış benlik algısı (6 madde), Fedakarlık (9 madde), Kendini Susturma (9 madde) ve Bölünmüş Benlik (7 madde) olarak belirlenmiştir (Birtane Doyum, 2017). Bu çalışma için iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alpha katsayısı, toplam puan için .90, dışsallaştırılmış benlik algısı için .87, Fedakarlık için .83, Kendini Susturma için .80, Bölünmüş Benlik için .82 olarak saptanmıştır.

4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II)

Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen ve uyarlanan ölçek yetişkin bağlanması, kaygı ve kaçınma özelliklerini ölçmektedir. Toplamda 36 maddeden oluşan ölçek 7'li likert tipinde (1=hiç katılmıyorum, 7=tamamen katılıyorum) olup, yetişkinlere uygulanmaktadır. Ölçeğin alt puanlarından alınan puan kişinin değerlendirildiği özelliğe ne kadar sahip olup olmadığını göstermektedir. Güvenirlik ve geçerlilik çalışması yapılmış, gerek kaçınma, gerekse kaygı boyutları yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olup, Cronbach alfa katsayıları bu boyutlar için sırasıyla

.90 ve .86 olarak bulunmuştur (Selçuk vd., 2005). Alt ölçekleri şu şekildedir; kaçınma alt boyutu ve kaygı alt boyutu. Bu çalışma için iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alpha katsayısı, kaygılı bağlanma için .94, kaçınmacı bağlanma için .91 olarak saptanmıştır.

5. Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ)

Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ), Lara ve Gomez-Urrutia (2019) tarafından geliştirilen ve kişilerin romantik aşk mitlerine ilişkin inançlarını değerlendiren ölçme aracıdır. Esen, Seymenler ve Siyez (2021) tarafından Türkçe uyarlama güvenirlik ve geçerlilik çalışması yapılmıştır. 10 maddeden oluşan ölçme aracı 5’li Likert tipinde (1= “tamamen katılmıyorum”, 5= “tamamen katılıyorum”) bir öz-bildirim ölçeğidir. RAMÖ Türkçe formunun yapı geçerliği, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilirken; ölçüt bağıntılı geçerliği ise yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumlar ve algılanan ilişki kalitesi değişkenleri ile arasındaki korelasyon hesaplanarak incelenmiştir. DFA sonuçları RAMÖ Türkçe formunun orijinal ölçekte olduğu gibi iki boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Esen, Seymenler ve Siyez (2021) çalışmalarında ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı idealize etme boyutu için .74, aşkın istismarı boyutu için .76 olarak hesaplanırken, McDonald omega güvenirlik katsayıları ise sırasıyla .76 ve .77 olarak bulmuştur. Güvenirlik incelemesi kapsamında, çalışmanın bulguları, RAMÖ Türkçe formunun beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik aşk mitlerine ilişkin inançlarının belirlenmesinde geçerli ve güvenilir olarak kullanılabilecek bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Esen, Seymenler & Siyez, 2021). Alt boyutları şu şekildedir; idealize etme (4 madde) alt boyutu ve aşkın istismarı (6 madde). Bu çalışma için iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alpha katsayısı, toplam puan için .79, idealize etme için .75, aşkın istismarı için .77 olarak saptanmıştır.

D. Verilerin Analizi

Veri analizine başlamadan toplanan veriler uygun formata getirilip SPSS 25 programına aktarılmıştır. Sonraki aşama olan normal dağılım varsayımı değerlendirilmeye alınmıştır. Bu varsayımı değerlendirmek için basıklık ve çarpıklık katsayılarına bakılmıştır. Buna göre, bu iki katsayının -2 +2 değer aralığı içinde olması normal dağılım varsayımının gerçekleştiğini belirtmektedir (Hahs-Vaughn & Lomax,

2020). Bu değerlendirmeden sonra parametrik testler kullanılarak analizlere devam edilmiştir.

Parametrik test grubunda olan ve değişkenler arası ilişkiyi test eden Pearson korelasyon analizi, gruplar arası anlamlı farkı saptamak için Bağımsız Gruplar T-Testi ve ANOVA kullanılmıştır. Korelasyon katsayısı için değer aralığı; 0.000*-0.300 arası zayıf, 0.301-0.700 arası orta, 0.701-1.000 arası yüksek derecede ilişki olarak tanımlanmaktadır. Tüm alışma kapsamında referans alınan güven aralığı %95, p değeri 0.05'tir.

Çizelge 1 ocukluk ağı Travmaları lği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri lği, Kendini Susturma lğine Ait arpıklık ve Basıklık Değerleri

	Basıklık	arpıklık
Çocukluk ağı Travmaları lği	0.014	0.945
Duygusal İstismar	1.497	1.496
Fiziksel İstismar	0.451	1.225
Fiziksel İhmal	0.801	1.210
Duygusal İhmal	-0.471	0.729
Cinsel İstismar	0.456	1.411
Aşırı Koruma Kontrol	0.500	0.849
YİYE-II		
Kaçınmacı Bağlanma	-0.458	0.128
Kaygılı Bağlanma	-0.062	0.676
RAMÖ	-0.632	0.194
İdealize Etme	-0.485	-0.279
Aşkın İstismarı	-0.489	0.420
Kendini Susturma lği	-0.024	0.452
Dışsallaştırılmış Benlik	-0.019	0.451
Kendini Kurban Olarak Görme	-0.566	0.216
Kendini Susturma	-0.476	0.271
Bölünmüş Benlik	-0.219	0.545

IV. SONUÇLAR

Bu alanda, araştırmadaki değişkenlere ilişkin problemler ve hipotezler ile ilgili olarak istatistiksel sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmanın demografik bilgileri aşağıda görülmektedir.

A. Araştırmanın Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Çizelge 2 Demografik Değişkenlere Göre Dağılım

		n	%
Cinsiyet	Kadın	223	55.8
	Erkek	177	44.3
	Toplam	400	100.0
Eğitim Durumu	Lise	117	29.3
	Yüksekokul	13	3.3
	Üniversite	210	52.5
	Yüksek Lisans/Doktora	60	15.0
	Toplam	400	100.0
Gelir Durumu	Düşük	193	48.3
	Orta	93	23.3
	Yüksek	114	28.5
	Toplam	400	100.0
Kardeş Sayısı	1	16	4.0
	2	124	31.0
	3	133	33.3
	4	50	12.5
	5	27	6.8
	5+	50	12.5
	Toplam	400	100.0
Kardeş Sırası	1	152	38.0
	2	119	29.8
	3	64	16.0
	4	24	6.0
	5	11	2.8
	5+	30	7.5
	Toplam	400	100.0
Büyüten Kişi	Aile	259	64.8
	Annem	108	27.0
	Babam	16	4.0
	Diğer	17	4.3
	Toplam	400	100.0

Çizelge 2 (devamı) Demografik Değişkenlere Göre Dağılım

		n	%
Yaşamınızın Çoğunun Geçirildiği Yer	Büyük şehir (İstanbul, Ankara, Antalya vb.)	285	71.3
	İl	72	18.0
	İlçe	25	6.3
	Köy	18	4.5
	Toplam	400	100.0
Psikiyatrik Psikolojik Tedavi Geçmişi	Tedavi almadım	294	73.5
	Psikiyatrik ilaç tedavisi	39	9.8
	Psikoterapi	34	8.5
	İlaç ve psikoterapi	33	8.3
	Toplam	400	100.0
Şuanda Psikiyatrik ya da Psikolojik Tedavi	Tedavi almadım	371	92.8
	Psikoterapi	14	3.5
	İlaç ve psikoterapi	15	3.8
	Toplam	400	100.0
Kronik Bir Rahatsızlık	Var	66	16.5
	Yok	334	83.5
	Toplam	400	100.0
Ailenizde Psikiyatrik Tanı Alan Biri Var mı	Evet	53	13.3
	Hayır	347	86.8
	Toplam	400	100.0
Partner Kaybına İlişkin Rüya	Evet	87	21.8
	Hayır	313	78.3
	Toplam	400	100.0
Evcil Hayvan var mı	Evet	150	37.5
	Hayır	250	62.5
	Toplam	400	100.0

Araştırma 223 (%55,8)'i kadın, 177 (%44,3)'ü erkek olmak üzere toplam 400 katılımcı ile yapılmıştır. Katılımcıların %29,3'ü lise mezunu, 13 (%3,3)'ü yüksekokul mezunu, 210 (%52,5)'i üniversite mezunu, 60 (%15)'i yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların gelir durumları incelendiğinde 193 (%48,3)'ünün gelirinin düşük düzeyde, 93 (%23,3)'ünün gelirinin orta düzeyde, 114 (%28,5)'inin gelirinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Aynı zamanda katılımcıların 16 (%4)'ü tek çocuk, 124 (%31)'i 2 kardeş, 133 (%33,3)'ü 3 kardeş, 50 (%12,5)'i 4 kardeş, 27 (%6,8)'i 5 kardeş, 50 (%12,5)'i 6 kardeş ve üzeri olduğu ve 152 (%38)'i ilk çocuk, 119 (%29,8)'i 2.çocuk, 64 (%16)'sı 3.çocuk, 24 (%6)'sı 4.çocuk, 11 (%2,8)'i 5.çocuk, 30 (%7,5)'i 6.çocuk ve sonrası olduğu görülmektedir. Katılımcıların 259 (%64,8)'ini ailesinin büyüttüğü, 108 (%27)'sini annesinin büyüttüğü, 16 (%4)'ünü babasının büyüttüğü, 17 (%4,3)'ünü diğer kişilerin büyüttüğü ifade edilmektedir. Katılımcılar yaşamının büyük çoğunluğunu 285 (%71,3)'ü büyük şehirde (İstanbul, Ankara, Antalya vb.), 72 (%18)'i

ilde, 25 (%6,3)'ü ilçede, 18 (%4,5)'i köyde geçirdiklerini belirtmektedir. Aynı zamanda katılımcıların 294 (%73,5)'i hiç psikiyatrik, psikolojik tedavi almamış, bugüne kadar 39 (%9,8)'i psikiyatrik ilaç tedavisi almış, 34 (%8,5)'i psikoterapi almış, 33 (%8,3)'ü ilaç ve psikoterapi almış olduğunu şu an da ise 371 (%92,8)'i psikiyatrik, psikolojik tedavi almadığını ve 14 (%3,5)'i psikoterapi aldığını, 15 (%3,8)'i ilaç ve psikoterapi aldığını belirtmektedir. Katılımcıların 66 (%16,5)'inin kronik bir rahatsızlığının olduğunu, 334 (%83,5)'inin kronik rahatsızlığının olmadığını ve 53 (%13,3)'ünün ailesinde psikiyatrik tanı alan birisinin olduğunu, 347 (%86,8)'inin ise olmadığını belirtmektedir. Katılımcıların 87 (%21,8)'i partner kaybına dair rüya gördüğü, 313 (%78,3)'ünün partner kaybına dair rüya görmediğini ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların 150 (%37,5)'i evcil hayvan beslediği, 250 (%62,5)'i evcil hayvan beslemediği görülmektedir.

B. Araştırmanın Bulguları

Çizelge 3 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeğine Ait Tanımlayıcı Değerleri

	N	Min	Maks	$\bar{X}$	Ss.
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	400	25	78	40.28	13.44
Duygusal Taciz	400	5	21	7.87	3.84
Fiziksel Taciz	400	5	15	6.85	2.50
Fiziksel İhmal	400	5	19	8.09	3.51
Duygusal İhmal	400	5	25	11.12	5.01
Cinsel Taciz	400	5	13	6.34	2.28
Aşırı Koruma Kontrol	400	5	24	10.28	4.22
Kaçınmacı Bağlanma	400	1	6	3.12	1.00
Kaygılı Bağlanma	400	1	7	3.24	1.18
RAMÖ	400	10	44	25.28	7.18
İdealize Etme	400	4	20	12.27	3.80
Aşkın İstismarı	400	6	25	13.01	4.54
Dışsallaştırılmış Benlik	400	6	29	14.55	4.64
Kendini Kurban Olarak Görme	400	7	33	18.04	5.60
Kendini Susturma	400	9	39	21.39	6.58
Bölünmüş Benlik	400	7	35	16.71	5.79
Kendini Susturma Ölçeği	400	32	129	70.68	18.96

Araştırma 400 katılımcı üzerinden yapılmıştır. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin ortalama değeri ($\bar{x}$) 40.28, ss değeri ± 13.44 , hesaplanan en küçük değer 25, en büyük değer 78 olarak bulunduğu; çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği alt boyutlarından olan duygusal taciz ortalama değeri ($\bar{X}$) 7.87, Ss değeri ± 3.84 , hesaplanan en küçük değer 5, en büyük değer 21 olarak bulunduğu; Fiziksel taciz ortalama değeri ($\bar{X}$) 6.85, Ss değeri ± 2.50 , en küçük değer 5, en büyük değer 15 olarak bulunduğu; fiziksel ihmal ortalama değeri ($\bar{X}$) 8.09, Ss değeri ± 3.51 , en küçük değer 5, en büyük değer 19 olarak bulunduğu; duygusal ihmal ortalama değeri ($\bar{X}$) 11.12, Ss değeri ± 5.01 , en küçük değer 5, en büyük değer 25 olarak bulunduğu; Cinsel taciz ortalama değeri ($\bar{X}$) 6.34, Ss değeri ± 2.28 , en küçük değer 5, en büyük değer 13 olarak bulunduğu; Aşırı koruma kontrol ortalama değeri ($\bar{X}$) 10.28, Ss değeri ± 4.22 , en küçük değer 5, en büyük değer 24 olarak bulunduğu; kaçınmacı bağlanma ortalama değeri ($\bar{X}$) 3.12, Ss değeri ± 1.00 , en küçük değer 1, en büyük değer 6 olarak bulunduğu ve kaygılı bağlanma ortalama değeri ($\bar{X}$) 3.24, Ss değeri ± 1.18 , en küçük değer 1 ve en büyük değerinin 7 olarak bulunduğu görülmektedir.

RAMÖ ortalama değeri ($\bar{X}$) 25.28, Ss değeri ± 7.18 , en küçük değer 10, en büyük değer 44 olarak bulunduğu görülmekte, alt ölçeği olan idealize etmenin ortalama değeri ($\bar{X}$) 12.27, Ss değeri ± 3.80 , en küçük değer 4, en büyük değer 20 olarak bulunduğu; aşkın istismarı alt boyutunun ortalama değeri ($\bar{X}$) 13.01, Ss değeri ± 4.54 , en küçük değer 6, en büyük değer 25 olarak bulunduğu görülmektedir.

Kendini susturma ölçeğinin ortalama değeri ($\bar{X}$) 70.68, Ss değeri ± 18.96 , en küçük değer 32, en büyük değer 129 olarak bulunduğu görülmekte, alt ölçeği olan dışsallaştırılmış benliğin ortalama değeri ($\bar{X}$) 14.55, Ss değeri ± 4.64 , en küçük değer 6, en büyük değer 29 olarak bulunduğu, kendini kurban olarak görme alt boyutunun ortalama değeri ($\bar{X}$) 18.04, Ss değeri ± 5.60 , en küçük değer 7, en büyük değer 33 olarak bulunduğu, kendini susturma alt boyutunun ortalama değeri ($\bar{X}$) 21.39, Ss değeri ± 6.58 , en küçük değer 9, en büyük değer 39 olarak bulunduğu, bölünmüş benlik alt boyutunun ortalama değeri ($\bar{X}$) 16.71, Ss değeri ± 5.79 , en küçük değer 7, en büyük değer 35 olarak bulunduğu görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde en yüksek değer in duygusal ihmalde en düşük değer in ise cinsel tacizde olduğu görülmektedir.

Çizelge 4 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeğinin İlişkisine Ait Bulgular

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1-Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	1																
2-Duygusal Taciz	.807**	1															
3-Fiziksel Taciz	.738**	.529**	1														
4-Fiziksel İhmal	.746**	.414**	.435**	1													
5-Duygusal İhmal	.883**	.609**	.516**	.653**	1												
6-Cinsel Taciz	.639**	.517**	.556**	.251**	.412**	1											
7-Aşırı Koruma Kontrol	.676**	.621**	.453**	.388**	.657**	.404**	1										
8-Kaçıncı Bağlanma	.253**	.133**	.134**	.313**	.186**	.231**	.197**	1									
9-Kaygılı Bağlanma	.252**	.221**	.134**	.150**	.277**	.130**	.324**	.264**	1								
10-RAMÖ	0.074	0.077	.153**	0.075	-0.016	0.059	.118*	0.000	.196**	1							
11-İdealize Etme	-0.090	-0.015	0.047	-.141**	-.171**	0.036	-0.046	-.156**	.108*	.832**	1						
12-Aşkın İstismarı	.192**	.133**	.203**	.236**	.118*	0.063	.226**	.131**	.219**	.885**	.478**	1					
13-Dışsallaştırılmış Benlik	.168**	0.080	.142**	.172**	.185**	0.026	.181**	.314**	.544**	0.035	-0.025	0.076	1				
14-Kendini Kurban Olarak Görme	0.071	-0.045	.106*	.186**	0.098	-.121*	-0.005	.155**	.413**	.255**	.117*	.306**	.551**	1			
15-Kendini Susturma	.192**	0.070	.139**	.259**	.247**	-0.076	.183**	.386**	.425**	.166**	0.037	.231**	.626**	.555**	1		
16-Bölünmüş Benlik	.314**	.181**	.162**	.322**	.365**	0.071	.288**	.468**	.584**	0.097	-.099*	.237**	.682**	.513**	.679**	1	
17-Kendini Susturma Ölçeği	.225**	0.086	.164**	.285**	.271**	-0.034	.194**	.400**	.582**	.171**	0.011	.262**	.833**	.780**	.872**	.860**	1

**p<0.01, *p<0.05 Uygulanan testin ismi: Pearson Korelasyon Testi

Çocukluk çağı travmaları ölçeği ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma, aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini susturma, bölünmüş benlik ve kendini susturma ölçeği alt boyutları incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Duygusal taciz ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma, aşkın istismarı ve bölünmüş benlik alt boyutları incelendiğinde, zayıf düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Fiziksel taciz ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma, aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini kurban olarak görme, kendini susturma, bölünmüş benlik ve kendini susturma ölçeği değişkenleri incelendiğinde, zayıf düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Fiziksel ihmal ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma, aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini kurban olarak görme, kendini susturma, bölünmüş benlik, kendini susturma ölçeği değişkenleri incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Fiziksel ihmal ile idealize etme alt boyutları incelendiğinde, zayıf düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Duygusal ihmal ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma, aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini susturma, bölünmüş benlik, kendini susturma ölçeği değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Duygusal ihmal ile idealize etme değişkeni incelendiğinde, zayıf düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Cinsel taciz ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Cinsel taciz ile kendini kurban olarak görme değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Aşırı koruma kontrol ile kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma, RAMÖ, aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini susturma, bölünmüş benlik, kendini susturma ölçeği değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

Kaçınmacı bağlanma ile idealize etme değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Kaçınmacı bağlanma ile aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini kurban olarak görme, kendini susturma, bölünmüş benlik, kendini susturma ölçeği değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Kaygılı bağlanma ile RAMÖ, idealize etme, aşkın istismarı, dışsallaştırılmış benlik, kendini kurban olarak görme, kendini susturma,

bölünmüş benlik, kendini susturma ölçeği değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. RAMÖ ile kendini kurban olarak görme, kendini susturma, kendini susturma ölçeği değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

İdealize etme ile kendini kurban olarak görme değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. İdealize etme ile bölünmüş benlik değişkenler incelendiğinde, zayıf düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Aşkın istismarı ile kendini kurban olarak görme, kendini susturma, bölünmüş benlik, aşkın istismarı ile kendini susturma ölçeği değişkenler incelendiğinde, zayıf ve orta düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır.

C. Örneklem Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları

Çizelge 5 Cinsiyete Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		N	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Kadın	223	39.04	12.93	-2.07	398	0.039*
	Erkek	177	41.84	13.94			
Duygusal Taciz	Kadın	223	7.78	3.92	-0.51	398	0.609
	Erkek	177	7.98	3.74			
Fiziksel Taciz	Kadın	223	6.48	2.10	-3.29	312.684	0.001*
	Erkek	177	7.32	2.87			
Fiziksel İhmal	Kadın	223	7.38	3.26	-4.68	398	0.000*
	Erkek	177	8.99	3.61			
Duygusal İhmal	Kadın	223	10.65	5.09	-2.13	398	0.034*
	Erkek	177	11.72	4.85			
Cinsel Taciz	Kadın	223	6.75	2.56	4.31	389.210	0.000*
	Erkek	177	5.82	1.74			
Aşırı Koruma Kontrol	Kadın	223	9.78	4.41	-2.67	398	0.008*
	Erkek	177	10.91	3.90			
Kaçınmacı Bağlanma	Kadın	223	3.25	1.03	2.94	398	0.004*
	Erkek	177	2.96	0.94			
Kaygılı Bağlanma	Kadın	223	3.32	1.16	1.53	398	0.127
	Erkek	177	3.14	1.20			
RAMÖ	Kadın	223	23.77	6.24	-4.72	331.451	0.000*
	Erkek	177	27.18	7.83			
İdealize Etme	Kadın	223	12.17	3.54	-0.55	347.355	0.582
	Erkek	177	12.39	4.13			
Aşkın İstismarı	Kadın	223	11.60	4.02	-7.33	353.932	0.000*
	Erkek	177	14.79	4.55			
Dışsallaştırılmış Benlik	Kadın	223	14.06	4.78	-2.34	398	0.020*
	Erkek	177	15.15	4.41			
Kendini Kurban Olarak Görme	Kadın	223	16.33	5.32	-7.27	398	0.000*
	Erkek	177	20.19	5.22			
Kendini Susturma	Kadın	223	20.01	6.78	-4.81	398	0.000*
	Erkek	177	23.12	5.90			
Bölünmüş Benlik	Kadın	223	16.05	5.86	-2.56	398	0.011*
	Erkek	177	17.53	5.62			
Kendini Susturma Ölçeği	Kadın	223	66.46	19.23	-5.15	398	0.000*
	Erkek	177	75.99	17.25			

* $p < 0.05$ Uygulanan testin ismi: Bağımsız Örneklem T-Testi

Duygusal Taciz, Kaygılı Bağlanma, İdealize Etme alt ölçeğinden elde edilen puanları cinsiyete göre kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Cinsel Taciz alt ölçeğinden, Kaçınmacı Bağlanma alt ölçeğinden aldıkları puanlar durumu elde edilen puanları cinsiyet durumuna göre kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuçları değerlendirdiğimizde, kadınların erkeklere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinden, fiziksel taciz alt ölçeğinden, fiziksel ihmal alt ölçeğinden, duygusal ihmal alt ölçeğinden, aşırı koruma kontrol alt ölçeğinden, RAMÖ'nden, aşkın istismarı alt ölçeğinden, dışsallaştırılmış benlik alt ölçeğinden, kendin kurban olarak görme alt ölçeğinden, kendini susturma alt ölçeğinden, bölünmüş benlik alt ölçeğinden, kendini susturma ölçeğinden aldıkları puanlar durumu elde edilen puanları cinsiyet durumuna göre kıyasladığımızda ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuçları değerlendirdiğimizde, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

D. Örneklem Grubunun Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguları

Çizelge 6 Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

	n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	117	42.83	14.80	G.Arası	1301.21	3	433.74	2.43	0.065
Yüksekokul	13	35.54	8.79	G.İçi	70812.99	396	178.82		
Üniversite	210	39.20	12.28	Total	72114.20	399			
Yüksek	60	40.12	14.81						
Lisans/Doktora									
Total	400	40.28	13.44						
Duygusal İstismar	117	8.18	3.96	G.Arası	62.01	3	20.67	1.41	0.241
Yüksekokul	13	6.69	1.75	G.İçi	5824.49	396	14.71		
Üniversite	210	7.61	3.53	Total	5886.50	399			
Yüksek	60	8.43	4.80						
Lisans/Doktora									
Total	400	7.87	3.84						
Fiziksel İstismar	117	7.09	2.65	G.Arası	10.01	3	3.34	0.53	0.661
Yüksekokul	13	7.00	1.96	G.İçi	2484.99	396	6.28		
Üniversite	210	6.74	2.51	Total	2495.00	399			
Yüksek	60	6.75	2.30						
Lisans/Doktora									
Total	400	6.85	2.50						
Fiziksel İhmal	117	9.33	3.99	G.Arası	333.58	3	111.19	9.60	0.000*
Yüksekokul	13	5.31	0.75	G.İçi	4585.18	396	11.58		
Üniversite	210	7.78	3.24	Total	4918.76	399			
Yüksek	60	7.37	3.03						
Lisans/Doktora									
Total	400	8.09	3.51						

*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Çizelge 6 (devamı) Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Duygusal İhmal	Lise	117	12.03	5.67	G.Arası	190.98	3	63.66	2.57	0.054
	Yüksekokul	13	9.38	3.88	G.İçi	9822.02	396	24.80		
	Üniversite	210	10.64	4.53	Total	10013.00	399			
	Yüksek	60	11.42	5.25						
	Lisans/Doktora									
Cinsel İstismar	Total	400	11.12	5.01						
	Lise	117	6.20	2.13	G.Arası	14.83	3	4.94	0.95	0.415
	Yüksekokul	13	7.15	2.48	G.İçi	2055.25	396	5.19		
	Üniversite	210	6.43	2.38	Total	2070.08	399			
	Yüksek	60	6.15	2.13						
Aşırı Koruma Kontrol	Lisans/Doktora									
	Total	400	6.34	2.28						
	Lise	117	10.80	4.37	G.Arası	66.94	3	22.31	1.25	0.290
	Yüksekokul	13	9.46	4.82	G.İçi	7044.14	396	17.79		
	Üniversite	210	9.96	4.08	Total	7111.08	399			
Kaçınmacı Bağlanma	Yüksek	60	10.57	4.26						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	10.28	4.22						
	Lise	117	3.48	0.98	G.Arası	29.58	3	9.86	10.46	0.000*
	Yüksekokul	13	3.55	1.16	G.İçi	373.41	396	0.94		
Kaygılı Bağlanma	Üniversite	210	3.02	0.97	Total	403.00	399			
	Yüksek	60	2.71	0.90						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	3.12	1.00						
	Lise	117	3.53	1.29	G.Arası	16.39	3	5.46	4.00	0.008*
RAMÖ	Yüksekokul	13	2.94	0.62	G.İçi	540.80	396	1.37		
	Üniversite	210	3.18	1.08	Total	557.19	399			
	Yüksek	60	2.95	1.30						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	3.24	1.18						
İdealize Etme	Lise	117	25.62	7.61	G.Arası	25.52	3	8.51	0.16	0.921
	Yüksekokul	13	24.69	5.19	G.İçi	20554.68	396	51.91		
	Üniversite	210	25.22	6.88	Total	20580.20	399			
	Yüksek	60	24.93	7.85						
	Lisans/Doktora									
Aşkın İstismarı	Total	400	25.28	7.18						
	Lise	117	11.80	4.56	G.Arası	53.89	3	17.96	1.24	0.294
	Yüksekokul	13	13.23	1.36	G.İçi	5720.95	396	14.45		
	Üniversite	210	12.32	3.51	Total	5774.84	399			
	Yüksek	60	12.78	3.46						
Dışsallaştırılmış Benlik	Lisans/Doktora									
	Total	400	12.27	3.80						
	Lise	117	13.81	4.30	G.Arası	153.33	3	51.11	2.51	0.059
	Yüksekokul	13	11.46	3.95	G.İçi	8069.64	396	20.38		
	Üniversite	210	12.90	4.49	Total	8222.98	399			
Kendini Kurban Olarak Görme	Yüksek	60	12.15	5.09						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	13.01	4.54						
	Lise	117	15.32	4.67	G.Arası	110.33	3	36.78	1.71	0.163
	Yüksekokul	13	15.00	3.46	G.İçi	8492.86	396	21.45		
Kendini Susturma Ölçeği	Üniversite	210	14.25	4.63	Total	8603.19	399			
	Yüksek	60	13.97	4.77						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	14.55	4.64						
	Lise	117	19.12	6.28	G.Arası	278.80	3	92.93	3.00	0.030*
Kendini Susturma Ölçeği	Yüksekokul	13	19.38	5.09	G.İçi	12254.56	396	30.95		
	Üniversite	210	17.72	5.13	Total	12533.36	399			
	Yüksek	60	16.77	5.63						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	18.04	5.60						

*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Çizelge 6 (devamı) Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Kendini Susturma	Lise	117	23.27	6.39	G.Arası	650.30	3	216.77	5.16	0.002*
	Yüksekokul	13	22.69	5.72	G.İçi	16636.64	396	42.01		
	Üniversite	210	20.45	6.77	Total	17286.94	399			
	Yüksek	60	20.70	5.70						
	Lisans/Doktora									
Bölünmüş Benlik	Total	400	21.39	6.58						
	Lise	117	18.85	6.11	G.Arası	779.60	3	259.87	8.16	0.000*
	Yüksekokul	13	16.62	5.64	G.İçi	12617.59	396	31.86		
	Üniversite	210	15.86	5.39	Total	13397.19	399			
	Yüksek	60	15.48	5.60						
Kendini Susturma Ölçeği	Lisans/Doktora									
	Total	400	16.71	5.79						
	Lise	117	76.56	18.64	G.Arası	6222.42	3	2074.14	5.98	0.001*
	Yüksekokul	13	73.69	14.75	G.İçi	137254.98	396	346.60		
	Üniversite	210	68.29	18.71	Total	143477.40	399			
	Yüksek	60	66.92	18.93						
	Lisans/Doktora									
	Total	400	70.68	18.96						

*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Duygusal Taciz, Fiziksel Taciz, Duygusal İhmal, Cinsel Taciz, Aşırı Koruma Kontrol, RAMÖ, İdealize Etme, Aşkın İstismarı, Dışsallaştırılmış Benlik alt boyutu eğitim durumu değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Fiziksel İhmal alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların yüksekokul, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaçınmacı Bağlanma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek, yüksekokul mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaygılı Bağlanma alt leğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların yüksekokul ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendin Kurban Olarak Görme alt leğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendini Susturma alt leğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların niversite mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bölünmüş Benlik alt leğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların niversite ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendini Susturma leğinden elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların niversite ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

E. Örneklem Grubunun Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulguları

Çizelge 7 Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		N	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	1	16	41.31	16.64	G.Arası	5362.01	5	1072.40	6.33	0.000*
	2	124	37.15	11.55	G.İçi	66752.19	394	169.42		
	3	133	42.47	13.97	Total	72114.20	399			
	4	50	39.28	13.44						
	5	27	33.15	4.94						
	5+	50	46.72	14.94						
	Total	400	40.28	13.44						
Duyusal İstismar	1	16	7.13	3.81	G.Arası	340.35	5	68.07	4.84	0.000*
	2	124	7.61	3.74	G.İçi	5546.15	394	14.08		
	3	133	8.49	3.76	Total	5886.50	399			
	4	50	7.32	3.73						
	5	27	5.26	0.45						
	5+	50	9.08	4.63						
	Total	400	7.87	3.84						
Fiziksel İstismar	1	16	6.19	2.69	G.Arası	216.15	5	43.23	7.47	0.000*
	2	124	6.06	1.79	G.İçi	2278.85	394	5.78		
	3	133	7.50	2.76	Total	2495.00	399			
	4	50	6.96	2.59						
	5	27	5.74	1.20						
	5+	50	7.78	2.87						
	Total	400	6.85	2.50						
Fiziksel İhmal	1	16	9.63	5.63	G.Arası	686.70	5	137.34	12.79	0.000*
	2	124	6.85	2.54	G.İçi	4232.06	394	10.74		
	3	133	8.00	3.35	Total	4918.76	399			
	4	50	7.68	3.30						
	5	27	8.59	2.95						
	5+	50	11.06	3.84						
	Total	400	8.09	3.51						
Duyusal İhmal	1	16	12.13	6.68	G.Arası	534.19	5	106.84	4.44	0.001*
	2	124	10.24	4.52	G.İçi	9478.81	394	24.06		
	3	133	12.10	5.25	Total	10013.00	399			
	4	50	10.72	5.33						
	5	27	8.30	2.09						
	5+	50	12.32	4.85						
	Total	400	11.12	5.01						
Cinsel İstismar	1	16	6.25	2.24	G.Arası	36.55	5	7.31	1.42	0.217
	2	124	6.39	2.42	G.İçi	2033.53	394	5.16		
	3	133	6.38	2.20	Total	2070.08	399			
	4	50	6.60	2.35						
	5	27	5.26	0.94						
	5+	50	6.48	2.50						
	Total	400	6.34	2.28						
Aşırı Koruma Kontrol	1	16	10.25	3.11	G.Arası	548.85	5	109.77	6.59	0.000*
	2	124	9.55	4.61	G.İçi	6562.23	394	16.66		
	3	133	10.94	4.22	Total	7111.08	399			
	4	50	9.82	3.55						
	5	27	7.52	2.19						
	5+	50	12.32	3.84						
	Total	400	10.28	4.22						
Kaçınmacı Bağlanma	1	16	4.09	1.08	G.Arası	55.49	5	11.10	12.58	0.000*
	2	124	2.68	0.86	G.İçi	347.51	394	0.88		
	3	133	3.10	1.05	Total	403.00	399			
	4	50	3.50	0.77						
	5	27	3.29	1.16						
	5+	50	3.52	0.79						
	Total	400	3.12	1.00						

*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Çizelge 7 (devamı) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		N	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Kaygılı Bağlanma	1	16	3.94	1.29	G.Arası	21.53	5	4.31	3.17	0.008*
	2	124	3.13	1.08	G.İçi	535.66	394	1.36		
	3	133	3.22	1.20	Total	557.19	399			
	4	50	3.49	1.23						
	5	27	2.69	1.20						
	5+	50	3.37	1.16						
	Total	400	3.24	1.18						
RAMÖ	1	16	25.38	6.32	G.Arası	1274.47	5	254.89	5.20	0.000*
	2	124	23.93	7.09	G.İçi	19305.73	394	49.00		
	3	133	25.08	6.48	Total	20580.20	399			
	4	50	24.28	7.67						
	5	27	26.04	7.70						
	5+	50	29.70	7.21						
	Total	400	25.28	7.18						
İdealize Etme	1	16	11.75	4.02	G.Arası	97.70	5	19.54	1.36	0.240
	2	124	12.00	3.99	G.İçi	5677.14	394	14.41		
	3	133	12.32	3.59	Total	5774.84	399			
	4	50	11.68	3.89						
	5	27	12.59	4.33						
	5+	50	13.40	3.34						
	Total	400	12.27	3.80						
Aşkın İstismarı	1	16	13.63	4.76	G.Arası	713.94	5	142.79	7.49	0.000*
	2	124	11.93	4.22	G.İçi	7509.04	394	19.06		
	3	133	12.77	4.03	Total	8222.98	399			
	4	50	12.60	4.81						
	5	27	13.44	4.32						
	5+	50	16.30	4.99						
	Total	400	13.01	4.54						
Dışsallaştırılmış Benlik	1	16	14.69	5.25	G.Arası	247.40	5	49.48	2.33	0.042*
	2	124	14.43	4.85	G.İçi	8355.79	394	21.21		
	3	133	14.42	4.44	Total	8603.19	399			
	4	50	14.00	3.75						
	5	27	13.15	4.89						
	5+	50	16.42	4.84						
	Total	400	14.55	4.64						
Kendin Kurban Olarak Görme	1	16	16.00	4.23	G.Arası	558.83	5	111.77	3.68	0.003*
	2	124	18.18	5.43	G.İçi	11974.53	394	30.39		
	3	133	17.28	6.00	Total	12533.36	399			
	4	50	17.62	4.33						
	5	27	17.89	5.81						
	5+	50	20.88	5.59						
	Total	400	18.04	5.60						
Kendini Susturma	1	16	23.38	8.16	G.Arası	1537.02	5	307.40	7.69	0.000*
	2	124	19.94	6.21	G.İçi	15749.92	394	39.97		
	3	133	21.04	6.92	Total	17286.94	399			
	4	50	21.38	5.31						
	5	27	19.81	4.93						
	5+	50	26.14	5.86						
	Total	400	21.39	6.58						
Bölünmüş Benlik	1	16	20.69	5.13	G.Arası	1081.27	5	216.25	6.92	0.000*
	2	124	15.52	5.76	G.İçi	12315.92	394	31.26		
	3	133	16.74	5.98	Total	13397.19	399			
	4	50	17.72	4.58						
	5	27	13.30	4.63						
	5+	50	19.10	5.60						
	Total	400	16.71	5.79						
Kendini Susturma Ölçeği	1	16	74.75	19.04	G.Arası	9494.68	5	1898.94	5.58	0.000*
	2	124	68.06	18.87	G.İçi	133982.72	394	340.06		
	3	133	69.48	19.12	Total	143477.40	399			
	4	50	70.72	15.04						
	5	27	64.15	17.43						
	5+	50	82.54	18.90						
	Total	400	70.68	18.96						

*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Cinsel Taciz, İdealize Etme alt boyutu kardeş sayısı değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal Taciz alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 2, 3, 4 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel Taciz alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel İhmal alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3, 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Duygusal İhmal alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Aşırı Koruma Kontrol alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaçınmacı Bağlanma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 4 ve 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2 kardeş olanlardan daha yüksek, 1 kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 3 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaygılı Bağlanma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 1 ve 4 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

RAMÖ'nden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Aşkın İstismarı alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsallaştırılmış Benlik alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendin Kurban Olarak Görme alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 1, 3 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendini Susturma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3, 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bölünmüş Benlik alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 1 kardeş ve 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 ve 4 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendini Susturma Ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, 5'den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3, 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

F. Örneklem Grubunun Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine İlişkin Bulguları

Çizelge 8 Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	40.35	13.57	G.Arası	1174.84	3	391.61	2.19	0.089
	İl	72	38.14	10.80	G.İçi	70939.36	396	179.14		
	İlçe	25	40.64	16.70	Total	72114.20	399			
	Köy	18	47.11	14.77						
	Total	400	40.28	13.44						
Duygusal İstismar	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	7.81	3.64	G.Arası	122.29	3	40.76	2.80	0.040*
	İl	72	7.26	3.31	G.İçi	5764.21	396	14.56		
	İlçe	25	9.08	4.93	Total	5886.50	399			
	Köy	18	9.67	6.10						
	Total	400	7.87	3.84						
Fiziksel İstismar	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	6.95	2.59	G.Arası	101.86	3	33.95	5.62	0.001*
	İl	72	6.26	2.05	G.İçi	2393.14	396	6.04		
	İlçe	25	6.08	1.80	Total	2495.00	399			
	Köy	18	8.67	2.59						
	Total	400	6.85	2.50						
Fiziksel İhmal	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	7.81	3.42	G.Arası	146.01	3	48.67	4.04	0.008*
	İl	72	8.61	3.55	G.İçi	4772.75	396	12.05		
	İlçe	25	8.00	3.76	Total	4918.76	399			
	Köy	18	10.50	3.63						
	Total	400	8.09	3.51						
Duygusal İhmal	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	11.24	5.01	G.Arası	42.27	3	14.09	0.56	0.642
	İl	72	10.54	4.75	G.İçi	9970.73	396	25.18		
	İlçe	25	11.76	5.83	Total	10013.00	399			
	Köy	18	10.67	5.02						
	Total	400	11.12	5.01						
Cinsel İstismar	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	6.54	2.30	G.Arası	106.10	3	35.37	7.13	0.000*
	İl	72	5.46	1.69	G.İçi	1963.98	396	4.96		
	İlçe	25	5.72	1.99	Total	2070.08	399			
	Köy	18	7.61	3.05						
	Total	400	6.34	2.28						
Aşırı Koruma Kontrol	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	10.22	4.25	G.Arası	36.21	3	12.07	0.68	0.567
	İl	72	10.04	4.18	G.İçi	7074.87	396	17.87		
	İlçe	25	10.88	4.16	Total	7111.08	399			
	Köy	18	11.39	4.06						
	Total	400	10.28	4.22						

Çizelge 8 (devamı) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Romantik Aşk Mitleri Ölçeği, Kendini Susturma Ölçeği Puanlarının Kıyaslanması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Kaçınmacı Bağlanma	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	3.13	0.98	G.Arası	34.14	3	11.38	12.22	0.000*
	İl	72	2.76	0.92	G.İçi	368.85	396	0.93		
	İlçe	25	3.23	0.92	Total	403.00	399			
	Köy	18	4.28	1.04						
	Total	400	3.12	1.00						
Kaygılı Bağlanma	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	3.22	1.13	G.Arası	15.17	3	5.06	3.69	0.012*
	İl	72	3.03	1.14	G.İçi	542.02	396	1.37		
	İlçe	25	3.52	1.56	Total	557.19	399			
	Köy	18	3.98	1.37						
	Total	400	3.24	1.18						
RAMÖ	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	24.36	6.77	G.Arası	1281.67	3	427.22	8.77	0.000*
	İl	72	26.36	6.87	G.İçi	19298.52	396	48.73		
	İlçe	25	27.88	7.87	Total	20580.20	399			
	Köy	18	31.89	9.18						
	Total	400	25.28	7.18						
İdealize Etme	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	11.94	3.74	G.Arası	142.62	3	47.54	3.34	0.019*
	İl	72	12.96	3.84	G.İçi	5632.22	396	14.22		
	İlçe	25	12.52	3.16	Total	5774.84	399			
	Köy	18	14.33	4.65						
	Total	400	12.27	3.80						
Aşkın İstismarı	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	12.41	4.21	G.Arası	622.31	3	207.44	10.81	0.000*
	İl	72	13.40	4.27	G.İçi	7600.67	396	19.19		
	İlçe	25	15.36	5.23	Total	8222.98	399			
	Köy	18	17.56	6.05						
	Total	400	13.01	4.54						
Dışsallaştırılmış Benlik	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	14.71	4.75	G.Arası	177.12	3	59.04	2.77	0.041*
	İl	72	13.25	4.23	G.İçi	8426.07	396	21.28		
	İlçe	25	15.56	3.99	Total	8603.19	399			
	Köy	18	15.67	4.72						
	Total	400	14.55	4.64						
Kendini Kurban Olarak Görme	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	17.84	5.76	G.Arası	62.34	3	20.78	0.66	0.577
	İl	72	18.28	5.11	G.İçi	12471.02	396	31.49		
	İlçe	25	18.52	6.13	Total	12533.36	399			
	Köy	18	19.56	4.09						
	Total	400	18.04	5.60						
Kendini Susturma	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	21.12	6.41	G.Arası	549.16	3	183.05	4.33	0.005*
	İl	72	20.99	6.94	G.İçi	16737.78	396	42.27		
	İlçe	25	21.80	6.34	Total	17286.94	399			
	Köy	18	26.72	6.34						
	Total	400	21.39	6.58						
Bölünmüş Benlik	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	16.81	5.87	G.Arası	373.75	3	124.58	3.79	0.011*
	İl	72	15.57	5.27	G.İçi	13023.44	396	32.89		
	İlçe	25	16.04	5.56	Total	13397.19	399			
	Köy	18	20.56	5.58						
	Total	400	16.71	5.79						
Kendini Susturma Ölçeği	Büyük şehir (İstanbul. Ankara. Antalya vb.)	285	70.48	19.10	G.Arası	3050.46	3	1016.82	2.87	0.036*
	İl	72	68.08	18.29	G.İçi	140426.94	396	354.61		
	İlçe	25	71.92	18.49	Total	143477.40	399			
	Köy	18	82.50	16.88						
	Total	400	70.68	18.96						

*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Duygusal İhmal, Aşırı Koruma Kontrol, Kendin Kurban Olarak Görme alt boyutu yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkenini üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Duygusal Taciz alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel Taciz alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların ilçe ve illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel İhmal alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehirlerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsel Taciz alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, büyükşehir ve köylerde yaşayanların aldığı puanların illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaçınmacı Bağlanma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna

Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir, il ve ilçelerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaygılı Bağlanma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir ve illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

RAMÖ alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir ve illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İdealize Etme alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehirde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Aşkın İstismarı alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Uygulanan Levene's testinden sonra grupların varyanslarının homojen dağılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlanmadığında yapılan Games-Howell testi bulguları sonuçlarına göre, ilçe ve köylerde yaşayanların aldığı puanların büyükşehirde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsallaştırılmış Benlik alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, ilçe ve köyde yaşayanların aldığı puanların illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendini Susturma alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir ve illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bölünmüş Benlik alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir ve illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendini Susturma Ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Grup varyans dağılımlarının homojen olduğuna Levene's testi ile karar verilmiştir. Post hoc testinin varyans homejenliği sağlandığında yapılan Tukey testi bulguları sonuçlarına göre, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir ve illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevcut çalışmada yetişkinlerin çocukluk çağı travmaları ile kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitleri ilişkisi incelenmiştir. Bu alanda araştırmanın hipotezleri değerlendirilmiş, ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma sonucuna göre, bulgular alan yazında benzerlik gösteren çalışmalar ile birlikte değerlendirilerek tartışılmış ve yorumlanmıştır.

A. Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturmanın İlişkisine Ait Bulguların Değerlendirilmesi

1. Çocukluk Çağı Travmaları ile Yakın ilişkilerdeki Yaşantılar Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Çalışmanın ilk hipotezi olan çocukluk çağı travmaları ile yakın ilişkilerdeki yaşantılar arasında beklenen anlamlı ilişki, elde edilen veriler sonucunda doğrulanmıştır. Bağlanma ilişkisinin temelleri çocuklukta atılmakta ve yaşamın birçok alanında etkili olmaktadır. Bu etkinin yansıdığı alanlardan biri de yakın ilişkilerdir. Bakım veren ile kurulamayan sağlıklı ilişkinin sonucunda oluşan bağın sağlıklı olması durumunda yaşamın ileri döneminde kişinin partnerine ya da sosyal çevresine aktardığı bağ da sağlıklı olacaktır (Luyten, Campbell & Fonagy, 2021). Doksat ve Çiftçi (2016), benzer şekilde, yaşam boyu etkili olan ve kişinin psikolojik bütünlüğünde bozulmalara sebep olan ihmal ve istismar durumunun, bireylerin kişilerarası ilişkilerini etkileyen bağlanma stilleri için anlamlı düzeyde farklılaştığını belirtmektedir. Travmatik yaşam deneyimlerinin ihmal ve istismar boyutunda yaşanması ve çocukluk çağı travmalarının oluşmasının, yetişkinlik döneminde kişinin bir diğeri ile kurduğu ilişkide, karşı tarafla sağlıklı ilişki kurmaya odaklanmak yerine tekrar zarar görebileceğine dair kuşku yaşaması, dolayısıyla geçmiş travmatik yaşam deneyimlerinin güncel ilişkilerinde de devam edebileceği kaygısı ile hareket ederek kendini gereğinden fazla korumaya alabileceği ihtimali değerlendirilmekte ve bu nedenle kurulan yeni potansiyel romantik ya da sosyal ilişkilerde tereddütle hareket

edebileceği ve yakın ilişkiler kurmakta zorlanabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın sonucuna göre, çocukluk çağı travmaları arttıkça kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma artmaktadır. Browne ve Winkelman (2007), yaptıkları çalışmada, olumsuz bağlanma stilleri ile bilişsel çarpıtma ve çocukluk çağı travmalarının ilişkili olduğunu belirtilmektedir. Kim, Baek ve Park (2021), çalışma sonucuna benzer şekilde yetişkinlikteki bağlanma stilleri ile çocukluk çağı deneyimlerinin ilişkili olduğunu belirtmektedir. Buna göre, çocukluk çağı olumsuz deneyimler bağlanmayı da olumsuz etkilemektedir. Çalışma sonucunu destekleyen bir diğer çalışmada Öklük (2018), erken dönem ebeveyn kaybı yaşayan kişilerin erken dönem ebeveyn kaybı yaşamayan kişilere göre daha iyi kişilerarası ilişkilerinin olduğunu belirtmektedir. Erken dönem ebeveyn kaybının, çocuk için hem travmatik bir durum olabileceği hem de çocuğun duygusal olarak ihmale daha açık hale geldiği bir dönem olduğu göz önünde bulundurulduğunda araştırma sonucunun desteklendiği görülmektedir. Toth ve Manly (2019), çalışmalarında kötü muameleye maruz kalan çocukların bağlanma problemleri yaşayabileceklerini bildirmektedir. Arslan (2015), çalışmasında psikolojik sağlamlığın bozulmasını etkileyen faktörler arasında erken dönem ihmal ve istismar durumu olduğunu belirtilmektedir. Psikolojik sağlamlığı olumlu etkileyen faktörlerden birisinin ise güvenli bağın kurulması durumunun (Doksat & Çiftçi, 2016) olması göz önünde bulundurulduğunda, elde edilen sonuç beklendik bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Çocukluk döneminde temelleri atılan bağlanma stilleri, romantik ilişkilerin temel taşlarını anlamak açısından oldukça önemlidir. Araştırma sonucunu destekleyen bir diğer çalışmaya göre de kaygılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanmanın çocukluk çağı travmaları ile pozitif yönde ilişkisi olduğu sonucudur (Koç, 2019).

Çalışmanın sonuçlarından bir diğeri çocukluk çağı travmaları ile bağlanma arasında pozitif ilişkinin olduğu bulgusudur. Buna göre, çocukluk çağında karşılaşılan travmatik durumların hem o dönemdeki hem de yaşamın sonraki yıllarında bağlanma türlerini etkileyeceği belirtilmektedir (Başçelik, Faraji & Güler, 2020). Kurtuldu (2019), yaptığı çalışmada, bu çalışmanın sonucuna benzer olarak, çocukluk çağı travmalarının görüldüğü kişilerde kaygılı bağlanma oranlarının artış gösterdiğini belirtmektedir. Bağlanma türlerinin kişiler üzerinde yaşam boyunca etkilerinin olduğunu belirten Bowlby'nin bağlanma kuramı ile araştırma sonucu da doğru orantılı olarak kaşıma çıkmaktadır (Bowlby, 2012). Bireyin travmatik yaşam

deneyimlerinden doğan ve çocukluk yaşamında bireyi kötü yaşam deneyimlerinden koruduğu için o anda işlevsel olsa dahi yetişkinlik döneminde işlev bozucu hale dönüşen şemalar, bireyde kendini gerçek bir tehdit olmadığı halde korumaya alması gerektiğine dair bir algıya sebep olabileceği ve bu nedenle yeni ilişkiler kurarken derinleşmekte zorluk yaşatabileceği bildirilmektedir (Başçelik, Faraji & Güler, 2020). Güvenli bağlanmanın, genel itibariyle olumlu yaşam deneyimlerinden geliştiği ve kişinin bağlanma biçimi olarak ortaya çıktığı bilgisinden de hareketle işlev bozucu davranışlar olarak kendini gösteren şemaların aynı biçimde ilişkide olumsuz davranışlarla kendini gösteren güvensiz bağlanma biçimleri ile aynı yönlü ilişkisinin olabileceği düşünülmektedir. Bağlanma özellikleri, travma ve psikolojik dayanıklılığın ilişkisinin incelendiği bir diğer çalışma sonucuna göre travmatik yaşantı ile psikolojik dayanıklılık arasında negatif yönde ilişki olduğu bildirilmektedir (İnan, 2015). Bireyin, karşısına çıkan zorlu durumlarla duygusal açıdan baş edebilmesinde ona yardımcı olan psikolojik dayanıklılığın, bireyin travmatik yaşam deneyimleri sebebiyle zayıflayacağı düşünülmektedir. Sonuçlar bu görüşü destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda çocukluk çağı travmalarının alt boyutları ayrıca değerlendirilmiştir. Çocukluk çağında duygusal istismarın artması ile yakın ilişkilerde yaşanan kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanmanın arttığı görülmüştür. Yapılan çalışmanın sonucu ile doğru orantılı olarak, Rees (2008), çocuğun fizyolojik olduğu kadar duygusal ihtiyaçlarının karşılanması da yaşam boyu etkisini sürdüreceğini belirtmektedir. İhmal ya da istismara maruz kalan çocukların duygu ve davranışlarını düzenlemede zorluk çektikleri, çocukluk çağında travma yaşanmasıyla çocuğun bakım vereni ile kurduğu bağın değişim gösterdiği belirtilmektedir (Zeanah & Humphreys, 2018). Koç (2019), yaptığı çalışma sonucunda çalışma sonucunu destekler nitelikte, kaygılı bağlanma ile çocukluk çağı travmaları arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuştur. Bir diğer çalışma sonucuna göre duygusal ihmal ve fiziksel istismara maruz kalan kişiler güvenli ve sağlıklı bir bağ kuramamaktadır (Doksat & Çiftçi, 2016). Bireyin duygusal açıdan istismar edilmesi, çocukluk döneminde hakaret, aşağılama, yetenek ve isteklerinin küçümsenmesi gibi duygusal açıdan çocuğu zedeleyecek davranış biçimleri ile açığa çıkmaktadır (Rees, 2010). Çocuğun bu tarz deneyimler edinmesinin kendini ifade etmek ya da ortaya koymaktan kaçınmasına sebep olacağı ve böylesi durumlarda gelişen yetersizlik hissi nedeniyle kaygılanabileceği düşünülmektedir. Kaygılanan ve bağ kurmaktan kaçınan bireyin de ilişki kurmakta

zorlanacağı ve dolayısıyla duygusal açıdan yetersiz oluşu ile bir kez daha yüzleşmek zorunda kalacağı tahmin edilmektedir. Üstündağ (2022), her iki çocuktan birinin duygusal istismara maruz kaldığını bildirmektedir. Böylesi bir durumda duygusal istismarın olumsuz etkilerinin altını çizerek bir nitelik taşıdığını söylemek mümkün görülmektedir.

Yapılan araştırmanın diğer bir bulgusuna göre fiziksel ihmalin artması ile kaçınmacı bağlanma ile kaygılı bağlanmanın arttığı sonucudur. Araştırma sonucu ile benzerlik gösteren bir başka çalışmada Çelebi ve Polat (2018), fiziksel ve duygusal ihmal ile kaygılı bağlanma arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuştur. Çalışma sonucuna göre, fiziksel ihmal arttıkça kaygılı bağlanmanın puanları artmaktadır. Yapılan çalışmanın sonuçlarından biri olan çocukluk çağında yaşanan fiziksel ve duygusal istismar ve ihmale uğrayan çocukların kaygılı bağlanma oranlarının, fiziksel ve duygusal ihmal ve istismara uğramayan çocuklardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda yetersiz kalınması ve bu ihtiyaçlarının görmezden gelinmesinin, çocukta yeterli değeri görmeme konusunda bir algı yaratabileceği ve ileriki yaşam dönemlerinde bunun normalleştirilerek zaten hak ettiğinin bu kadar olduğuna dair algıyı sürdürebileceği düşünülmektedir. Elde edilen sonuç bu tahmini destekler niteliktedir.

Literatürdeki çalışmalar ile benzerlik gösteren çalışma sonucuna göre, çocuklukta travmatik yaşantı kaygılı ve kaçınmacı bağlanmaya sebep olmaktadır. Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ (2022), yaptığı çalışmanın sonucunda benzer olarak fiziksel ihmalin artmasına bağlı kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın arttığını belirtmektedir. Elde edilen bulgu, çalışmanın sonucunu destekler nitelikte olmuştur. Yapılan çalışma sonucunda, fiziksel ihmalin görülmesi ile bağlanmaya ilişkin kaygı düzeylerinin artması arasında pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre kişilerde fiziksel ihmal görülmesi sonucunda kaygılı bağlanma düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

Çalışmanın sonuçlarından bir diğeri, çocukluk çağında yaşanan fiziksel istismarın artmasına bağlı olarak yakın ilişkilerde yaşanan kaçınmacı bağlanmanın ve kaygılı bağlanmanın artması olmuştur. Çocukluk çağı travmaları ile medeni durumun karşılaştırıldığı bir çalışmada evli olmayan kişilerin çocukluk çağı travmatik yaşantılarının evli olanlardan daha yüksek puan aldıkları görülmüş, buna göre, bekar olan katılımcıların çocukluk çağı travması yaşamaları evli olanlara göre daha yüksek

bulunmuştur (Küçük Yıldız, 2022). Elde edilen bilgi, çocukluk çağı travmatik yaşantının yaşamın sonraki alanlarında ve yakın ilişkilerde kurulan bağ üzerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Bir diğer çalışma sonucunda, çocukluk çağında yaşanan fiziksel istismarın görülmesi ile kaçınmacı bağlanma düzeyi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulgusu, çalışma sonucunu destekler nitelikte olmuştur (Kurtuldu, 2019). Fiziksel açıdan zarar görebileceğine dair olası bir korku ve kaygının, fiziksel olarak istismar edilmiş birinde açığa çıkması olası bir durum şeklinde değerlendirilmektedir. Fiziksel olarak zarar görme korkusunun, bireyin benzer biçimde travmatik yaşam deneyimleri ile ortaya çıkan güvensiz bağlanma alt boyutları olan kaygılı ve kaçınmacı bağlanma ile aynı yönlü ve anlamlı bir ilişki gösteriyor oluşunun bu düşüncelerle paralellik gösterdiği görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre, cinsel istismar ile kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma arasında pozitif yönde ilişki görülmektedir. Buna göre, cinsel istismar sonucunda kişiler kaçınmacı ve kaygılı bağlanma göstermektedir. Çalışma sonucunu destekleyen bir diğer çalışma sonucuna göre, cinsel istismarın yaşanması sonucunda sağlıklı bağlanmanın azalacağı belirtilmektedir (Solomon & George, 2011). Çalışma sonucunu destekleyen bir diğer araştırma sonucunda İnan (2015), cinsel istismara maruz kalmış kişilerin psikolojik dayanıklılıklarının cinsel istismara maruz kalmayanlara göre daha düşük olduğunu belirtmektedir. Ançel ve Kabakçı (2009), yaptığı çalışmada aile içinde kaynaklanan problemlerin artmasının sonucunda ilişkide bağımlılık düzeylerinin daha çok arttığını belirtmektedir. Buna göre, aile içinde yaşanan ihmal ya da istismar durumunun yaşamın ileri dönemlerindeki seçimlerde etkili olabileceği görülmekte, bu sonuç ile araştırma sonucu tutarlılık göstermektedir. Çocukluk çağı travmalarının her birinin zarar verici etkisinin bireyin yetişkinlik yaşantısına etkilerinin olabileceğini söylemek mümkün olsa da cinsel açıdan istismar edilmiş bir kişi için bu durumla baş etmenin daha da zor olabileceği düşünülmektedir. Etrafındaki birinden zarar görmüş olan çocuğun, dünyanın güvenilir bir yer olduğuna dair algısının zedelenebileceği ve dolayısıyla çevre ile bağ kurarken bu şüpheli yaklaşımın kendisinde yer bulabileceği ihtimali oldukça kuvvetli görülmektedir.

Çalışma sonucuna göre duygusal ihmal arttıkça kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma artmaktadır. Bowlby (2012), bağlanma kuramını oluştururken çocuklara eğitim veren yatılı okulda gözlemler yapmıştır. Bu gözlemlerin sonucunda ise duygusal anlamda ihmal edilen, düzenli olarak ebeveynleriyle ilişki kurmayan

çocukların kaçınmacı ilişki biçimlerini kullandıklarını ya da iletişim kurmak için kaygılı bir ilişki tarzını benimsediklerini belirtmektedir. Edinilen bilgi ışığında araştırma sonucunun desteklendiğini söylemek mümkündür. Travmanın ebeveynlerin davranış ve tutumlarından da çocuklara aktarıldığı bildirilmekte, olumsuz duygu göstergesi çocukta olumsuz davranış ve tutumlarla ilişkilendirilirken, olumlu duygu göstergesi çocukta olumlu davranış ve tutumlar sergilemesi ve baş et becerileri ile ilişkilendirilmiştir (Şerbetçioğlu, 2022). Yapılan başka bir çalışma sonucuna göre ise duygusal ihmal arttıkça kaygılı bağlanma düzeyi artış göstermekte, buna göre, duygusal ihmal ile kaçınmacı bağlanma düzeyi arasında pozitif yönde ilişkinin olduğu belirtilmektedir (Çelebi & Polat, 2018). Bu durumda çocukluk çağı alt boyutu olan duygusal ihmalin artması ile kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeylerinin artması sonucu desteklenmektedir. Bir diğer çalışma sonucuna göre İnan (2015), psikolojik dayanıklılığın artması sonucunda kaygılı ve kaçınmacı bağlanma puanlarının azalacağını belirtmektedir. Araştırma sonucuna göre travmatik bir durumla karşılaşmış kişilerin kaygılı ve kaçınmacı bağlanma puanlarının travmatik bir durum bildirmeyen kişilere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Çocukluk çağı fiziksel istismara uğramış kişiler, kişilerarası ilişkilerinde saldırgan tutumlar sergileme eğiliminde olmaktadır (Tıraşçı & Gören, 2007). Bu durum göz önünde bulundurulduğunda yaşamın ileri dönemlerinde hem aile yaşantılarının hem de sosyal ilişkilerinin etkilenebileceğini söylemek mümkün olacaktır. Çocukların deneyimlerini hayatlarına aktardıkları göz önünde bulundurulduğunda fiziksel istismarı bireysel değil toplumsal bir problem olarak değerlendirmek yerinde olacaktır. Kurtuldu (2019), çalışmasında aile içinde şiddete maruz kalan ya da tanıklık eden çocukların çocukluk çağı travmaları görmeyenlere göre daha yüksek olduğu sonucunu bildirmektedir. Bu alandaki sonuçlar genel itibarı ile değerlendirildiğinde, çocukluk çağında travmatik yaşam deneyimi olan bireyin bu deneyimlerin etkilerini taşıyacağı ve güvensiz bağlanmayı besleyeceği ya da güvenli bağlanma yaşanması ihtimalini zedeleyebileceği görülmektedir. Çocukluk çağı travmalarının alt boyutunun ne olursa olsun güvensiz bağlanmaya yol açıyor oluşunun, travmatik deneyimlerin işlev bozucu etkisini bir kez daha gösterdiğini söylemek yerinde olacaktır.

2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Kendini Susturma Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Çalışmanın ikinci hipotezi olan çocukluk çağı travmaları ile kendini susturma arasındaki anlamlı ilişkinin, elde edilen bulgular sonucunda desteklendiği görülmektedir. Araştırma sonucuna göre, çocukluk çağı travmaları yaşayan kişilerin kendini susturma oranlarının, dışsallaştırılmış ve bölünmüş benlik algılarının arttığı görülmektedir. Buna göre, travmatik yaşantı sonrasında kişinin kendi duygu ve düşüncelerini söylemekten kaçındığı ve olmak istediği ile olduğu arasındaki ikilemde sıkışmış olmasını ifade eden (Jack, 1991) bölünmüş benlik algısının geliştirdiğini söylemek mümkündür. Benzer bir çalışma sonucunda travmaya uğramış kişilerin benlik saygılarının travmatik bir öykü getirmeyenlere göre daha düşük olduğu bildirilmektedir (Alp, 2019). Diğer bir benzer çalışma sonucunda ise ebeveynleri tarafından kötü muameleye maruz kalan kişilerin çocukluk döneminde özgüvenlerinde ve kendilerini ifade etmelerinde eksiklik olacağı belirtilmektedir (Maji & Dixit, 2019). Benzer bir başka çalışmada ise çocukluk çağı travmalarının artması sonucunda özgüvenin azalacağını belirtmektedir (İnik, 2020). Özgüvenin kendini ifade etme ile ilişkilendirilmesi sonucunda araştırma sonucu ile elde edilen bulguların desteklendiğini söylemek mümkündür. Reyome, Ward ve Witkiewitz'in (2010), araştırma sonuçlarına göre çocukluk çağı travmalarının kendini susturmaya aracılık ettiği belirtilmektedir.

Çocukluk çağı travmaları alt boyutları incelendiğinde cinsel istismar alt boyutu hariç diğer alt boyutları ile kendini susturma ve alt boyutları arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Duygusal istismar alt boyutu arttıkça dışsallaştırılmış benlik, kendini susturma, bölünmüş benlik artmaktadır. Duygusal istismar ve ihmalin görüldüğü çocuklarda birçok psikolojik problem ile karşılaşılabilirdiği bildirilmekte, bu kişilerin kendilerini kaygılı ve değersiz hissedebildikleri belirtilmektedir (Kurtuldu, 2019). Çocukluk döneminde yaşanan travmatik yaşantının yaşamın ileri dönemlerinde ve birçok alanda etkilerini gösterdiği belirtilmektedir (Demirkapı, 2014; Dereboy vd., 2018). Hoffman, Stein ve Taylor (2022), çocukluk çağındaki yaşantıların kurulan ilişkiler üzerinde olumsuz etkilere sebep olduğunu ve kişilerarası ilişkileri etkilediğini belirtmektedir. Benzer bir diğer çalışma sonucunda ise aileleri tarafından desteklenen ve ihmal edilmeyen çocukların daha güvenli, dışarıyla ve kendiyle barışık insanlar olduğu belirtilirken, aileleri tarafından duygusal anlamda ihmal edilen çocukların daha

içe kapanık ve güven konusunda problem yaşayan bireyler oldukları belirtilmektedir (zkan, Yıldırım & zkan, 2022).

Araştırmanın bir diğerk sonucuna göre, fiziksel istismarın artması ile dışsallaştırılmış benliğın, kendini kurban olarak görmenin, kendini susturmanın ve bölünmüş benliğın arttığık görülmektedir. Buna göre, fiziksel istismara uğrayan kişilerin kendilerini dış standartlara göre değerklendirmeleri, başkalarının isteklerini kendi isteklerinin önünde tutmaları ve olmak istedikleri ile oldukları arasında kalıp sahte benlik geliştirdiklerini söylemek mümkündür. Fiziksel olarak istismar edilen kişiler, kendilerini daha güçsüz olarak tanımlamakta ve düşük benlik algısı geliştirmektedirler (Maji & Dixit, 2019). Aynı zamanda şiddete maruz kalan kişilerin öz saygılarının düşük olduğu ve öğrenilmiş çaresizlik hissi yaşadıkları bildirilmiştir (Finn, 2020). Fiziksel olarak şiddete maruz kalan kişiler, kendilerinden üstün bir güç tarafından istismar edildiklerinden, bu durumu öğrenilmiş çaresizlik olarak algılayıp, yaşamlarının ileri dönemlerine ve ilişkilerine yansıtabildikleri görülmektedir. Benzer bir sonuçta Jack ve Dill (1992), kendini susturmanın şiddet gören kadınlarda şiddet görmeyen kadınlara göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Çocukluk ağı travmaları çocukluk döneminde cinsel ve duygusal gelişiminin yanı sıra kişilerarası ilişkilerini etkilemekte ve çocuğın zgven problemi yaşamasına sebebiyet vermektedir (Alpaslan, 2014). Bu bilgi ışığında özgüveni kırılan kişinin içine kapanık olması ve söylemek istediklerini söyleme konusunda kendini geri planda tutmasının desteklendiğı söylemek mümkündür. Ayrıca deneyimlenen kötü yaşam olaylarının, erken dönemde olmasına rağmen öğrenilmiş bir davranış olarak kişiyi yaşam boyu etkisi altına alabileceğı düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna göre fiziksel ihmal arttığık kendini susturma, dışsallaştırılmış benlik, kendini kurban olarak görme ve bölünmüş benlik artmaktadır. Elde edilen bulgu doğrultusunda, fiziksel ihmalin artması ile kendine yabancılaşmanın, istekleri bastırma eğiliminin daha fazla görülmesinin ve kişinin olmak istediğinde farklı bir kimliğe bürünmesinin daha fazla olacağınık söylemek mümkündür. İhmale uğramış çocuklarda sosyal ie çekilmenin görüldüğü, sınırlı olan ve sosyal olmayan ilişkiler kurdukları, yoğun bir ie kapanmanın görüldüğü bildirilmektedir (Kurtuldu, 2019). Araştırmadan elde edilen bir diğerk sonuç ise duygusal ihmalin artması sonucunda dışsallaştırılmış benlik, kendini susturma ve bölünmüş benliğın artması olmuştur. Bu durumda duygusal anlamda ihmal edilen

kişilerin, kendilerini diğerleri ile kıyaslaması ve kendilerini dış standartlara göre değerlendirdikleri sonucunun çıktığı görülmektedir. Araştırma sonucundan elde edilen bulgulardan bir diğeri ise kendini susturma alt boyutu olan ve kişinin olmak istediği ile olmak arasındaki bölünmüşlüğü ifade eden (Jack,1991), bölünmüş benlik alt boyutunun duygusal ihmal sonucunda arttığı bulgusu olmuştur.

Araştırma sonucunda cinsel istismar ile kendini kurban olarak görme arasındaki ilişkinin negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Sonuca göre, cinsel istismara uğrayan kişilerin kendi ihtiyaçlarını diğerlerine göre daha ön planda tuttuğu görülmektedir. Jack ve Ali (2010), cinsel istismara uğrayan kişilerin kendilerini susturma eylemini seçtikleri bildirilmektedir. Araştırmanın bu sonucu beklenmedik bir sonuç olarak değerlendirilmekte, elde edilen sonuç ile literatür taramasından elde edilen sonuçların çeliştiği görülmektedir. Elde edilen bulgu değerlendirilirken örneklem grubunun sınırlılığı göz önünde bulundurulmalıdır. Elde edilen bulgulardan hareketle çocukluk çağı travmalarının genel itibariyle bireyin kendi duygu ve düşüncelerini söylemekten kaçınmasına sebep olduğu, kendine yabancılaşmasına ve sosyal olarak daha kaçınan bir noktadan hareket etmesine, kendi isteklerini geri plana atarak başkalarının isteklerine göre hareket etmesine yol açtığı görülmektedir. Duygusal ve fiziksel açıdan verilmesi gereken ilgi ve şefkatin verilmediği ve yine bu açıdan yapılmaması gerekenlerin yapılması ile oluşan çocukluk çağı travmalarının böylesi bir sonucu göstermesi araştırmanın beklendiği bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.

3. Çocukluk Çağı Travmaları ile Romantik Aşk Mitleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma sonucunda, çalışmanın üçüncü hipotezi olan çocukluk çağı travmaları ile romantik aşk mitleri arasındaki anlamlı ilişki, elde edilen bulgular sonucunda doğrulanmıştır. Çocukluk çağında yaşanan travmatik deneyimler yaşamın erken dönemi ile birlikte ileri dönemlerinde de birçok bağlamda kişinin üzerinde etkilerini sürdürmektedir. Bu etkiler kişinin hem kendisine hem de kişilerarası ilişkilerine yansımaktadır. Olabilecek etkilerden bir kısmı da bu araştırmanın kapsamı içinde olan kişinin romantik ilişkileri üzerindeki etkisidir. Yapılan araştırma sonucuna göre çocukluk çağı travmalarının artmasıyla aşkın istismarının arttığı görülmektedir. Esen, Seymenler & Siyez (2021), flört şiddeti ile aşkın istismarının ilişkili olduğunu belirtmektedir. Buna göre kişinin sevdiği gerekçesi ile karşı tarafı istismar edebilme

hakkını kendinde gördüğü sonucu çıkmaktadır. Çocukluk çağı travmaları, bireyin erken dönem deneyimlediği olumsuz yaşantılar olarak ele alındığında ve bu olumsuz yaşantının öğrenilmiş bir davranış olarak yaşamın geri kalanına katkısı (Tunçeli & Zembat, 2017) göz önünde bulundurulduğunda araştırma sonucu beklendik bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu ise aşırı koruma-kontrolün artması sonucunda aşkın istismarının artması sonucudur. Erken dönem yaşantıların hayatın her alanında tesir edebileceği, bu alanlardan birisinin de yaşanan romantik ilişkiler olabileceği düşünülmektedir. Özdemir (2020), kişilerin bağımsızlıklarını kazanmak istedikleri dönemde müdahaleci ve koruyucu bir tutumla karşılaşmalarının öz yeterliliklerinin düşmesine sebebiyet verdiğini belirtmektedir. Buna göre, kişinin karşı tarafı incitebileceğini, kısıtlayabileceğini belirten aşkın istismarının artması sonucu sevgi gösterme tarzı olarak kabul görmüş aşırı koruma-kontrolün artması beklendik bir sonuç olmaktadır. Araştırma sonucuna göre aşırı koruma kontrolün artması sonucunda dışsallaştırılmış benliğin arttığı görülmektedir. Bu bilgi, aşırı koruma- kontrol alt boyutunun artması ile dışsallaştırılmış benlik algısının artış göstermesini destekler nitelikte olmuştur. Çok korunaklı yetişen çocukların kendilerine dair farkındalıklarının düşük olacağı, bu sebeple dışarıdan gelen yönlendirmelere açık olacağı düşünülmektedir. Bowlby (2012), olumsuz ebeveyn tutumları arasında aşırı koruma-kontrol ile ilişkilendirmiştir. Aşırı koruma kontrol, çocuğun kurmak istediği bağımsızlığa karşı çıkmak olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda aşırı müdahale ile gelişen kişilerin kendi isteklerini de bastırdıkları görülmekte, buna göre, aşırı-koruma kontrol ile büyüyen kişilerin kendilerini dış standartlar üzerinden değerlendirdiği bulgusu beklendik bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Kapçı ve Küçükler, (2006) yaptıkları çalışma sonucunda aşırı koruma kontrol alt boyutunun yüksekliğini özerkliği kısıtlayan ebeveyn tutumu ile ilişkilendirmiştir. Buna göre, özerkliği kısıtlanmış kişilerin dışarıya bağımlı oldukları örüntülerini yetişkinlik dönemlerinde de sürdürmeleri beklenmektedir.

Araştırma sonucuna göre fiziksel istismarın artması sonucunda aşkın istismarının arttığı görülmektedir. Çocukluk çağında travmatik bir durumla karşı karşıya kalan kişiler fiziksel ve psikolojik olarak etkilenmekte, bu kişilerin travmatik yaşantılarının etkilerini hayatları boyunca hissedebildikleri belirtilmektedir (De Bellis & Zisk, 2014). Aşkın istismarı alt boyutunda kişinin karşı tarafı sevdiği için

incitebileceğine dair olumsuz yöndeki düşünce sistemi yer almaktadır (Esen, Seymenler & Siyez, 2021). Araştırma sonucuna göre fiziksel istismarın görüldüğü kişilerde yaşamlarının ileri dönemlerinde karşı tarafı sevdiği gerekçesiyle istismar edebileceği düşünceleri artış göstermektedir. Yapılan literatür taramasında da araştırma sonucunu destekler çalışmalar ile karşılaşılmıştır. Fiziksel istismarın ve ihmalin görüldüğü çocuklarda yakın ilişkilerinde birçok problem yaşadıkları bildirilmekte (Godbout vd., 2013), bu kişilerin yaşamın ileri dönemlerinde daha çatışmalı, duygusal anlamda daha az yatırımın yapıldığı ilişki örüntüleri kurabildikleri bildirilmektedir (Kurtuldu, 2019). Esen, Seymenler ve Siyez (2021), aşkın istismarının artması ile şiddete yönelik tutumların arttığını; şiddete yönelik tutumlar ile idealize etme alt boyutu arasında ise ilişkinin olmadığını bildirmektedir. Aynı çalışma sonucuna göre flört şiddeti ölçeği ile aşkın istismarı alt boyutunda anlamlı bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir. Buna göre, flört şiddeti arttıkça aşkın istismarı da artmaktadır. Yaptıkları çalışma sonuçlarından bir diğeri ise duygusal istismarın artması ile aşkın istismarının artması olmuştur. Buna göre, yapılan çalışma sonucunda erken dönemde duygusal alanda istismar edilmiş kişilerin, öğrendikleri davranış tutumlarını yetişkinlik döneminde karşı tarafa aktarabilecekleri ve ilişki kurdukları kişileri sevdikleri gerekçesiyle istismar edebilecekleri sonucu çıkmaktadır.

Çalışma sonucundan elde edilen diğer bir bulguya göre fiziksel ihmal arttıkça aşkın istismarı artmakta; idealize etme ise azalmaktadır. Buna göre, fiziksel ihmalin artması sonucunda kişinin karşı tarafa dair aşırı olumlu yaklaşma tutumunun azaldığı ancak karşısındaki kişiyi sevgisi üzerinden incitebileceğine dair düşünlerinin arttığı görülmektedir. Bu durum erken dönem kurulan ilişkinin yaşamın sonraki dönemlerine öğrenilmiş olarak aktarılmasından kaynaklı olabileceği bilgisi doğrultusunda (Abrams, 1999) beklenen bir sonuç olarak yorumlanmıştır. Sosyal öğrenme kuramı üzerinden düşünülürse, çocukluk döneminde şahit olunun anne- baba ilişkisindeki yaşantıyı, yetişkinlik döneminde de aynı ilişki dinamiklerini aktardığı şeklinde yorumlanabilir (Bandura, 1977; Akt. Gerrig & Zimbardo, 2014). Bireyin, sevgiyi gösterme biçiminin, onu nasıl öğrendiği ile ilişkili olabileceği ihtimalini besleyen bu sonuçlar, ilişkideki işlevsel olmayan incitici davranışlara yol açabileceği ve kişinin bu davranışlarını kendince normalleştirerek yaşamına uygulayabileceğini düşündürmektedir.

4. Yakın İlişkilerdeki Yaşantılar ile Kendini Susturma Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Kurulan bağlanma türü kaçınmacı ya da kaygılı bağlanma olabilmekte ve kişinin hem kişilerarası ilişkilerini hem de kendisiyle ilgili algısını yaşam boyu etkilemektedir (Özgül, Demir & Ünübol, 2019). Kendini susturma kavramının ilişkisel süreçte çatışmadan kaçınmak veya problem çıkmasını diye susmak olarak tanımlanması araştırmanın, kaçınmacı ve kaygılı bağlanmanın artması ile kendini susturma ve bölünmüş benlik algısının arttığı sonucunu desteklemektedir (Inman & London, 2022). Elde edilen bulgular doğrultusunda, araştırmanın yakın ilişkilerdeki yaşantılar ile kendini susturma arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu hipotezinin doğrulandığını söylemek mümkündür. Bağlanmanın sadece bebeklik döneminde değil yaşamın tümünde etkili olduğunu, erken dönemde kurulan bebek ile bakım veren ilişkisinin yaşamın ileri dönemlerinde kişilerarası ilişkilere aktarıldığı bildirilmektedir (Varlık, 2015). Bu bilgi, kaçınmacı bağlanmanın artması sonucunda kendini susturma, dışsallaştırılmış benlik, kendini kurban olarak görme ve bölünmüş benlik puanlarının arttığı sonucunu destekler nitelikte olmuştur. Bebeklik döneminde kurulamayan sağlıklı bağ sonucunda güvenli bağlanmanın gerçekleşmediği ve bu kişilerde kaçınan bağlanma tarzının görülebildiği aynı zamanda bu kişilerin yakınlık kurmaktan uzak durdukları bildirilmektedir (Özenç, 2002). Kendini susturma kuramına göre kişi karşısındaki kişinin mutluluğundan sorumlu olduğu düşüncesi içinde olup kendi eylemlerini baskılama eylemi içinde olmaktadır (Soysaltürk, 2020). Bu durumda kişinin, kendi üzerinde kurduğu baskının, diğerleri ile kurduğu ilişkileri etkileyerek, kişilerarası ilişkilerinde kaçınmacı ya da kaygılı bağlanma tutumunu sergilemesine sebebiyet verebileceği düşünülmektedir.

Yapılan araştırma sonuçlarından birisi de, kaygılı bağlanmanın artması sonucunda kendini susturmanın, dışsallaştırılmış benlik algısının, kendini kurban olarak görmenin ve bölünmüş benlik algısının artması olmuştur. Bu sonuca göre, kaygılı bağlanan bir kimsenin kendi duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edemeyeceği, kendisiyle söylemek istedikleri arasında kalacağı ve sevgisi üzerinden yola çıkarak kendini susturacağı sonucu çıkmaktadır. Elde edilen sonuç ile sağlıklı bağlanma geliştiremeyen ve güvende büyümeyen bir kimsenin kendisini sevmeye ya da görülmeye değer bulmayacağı (Abrams, 1999), bilgisi örtüşmektedir. Ayrıca kendini susturma kuramında bağlanma gereksinimin karşılanması için kişinin kendini

baskılamasına vurgu yapılmakta (Inman & London, 2022), bu durumun ise bireyin diğeri ile kurduğu ilişkide kaçınmacı ya da kaygılı bağlanmasına sebep olacağı düşünülmektedir. Solomon ve George (2011), güvensiz bağlanan kişilerin diğer kişilere bağımlı kalma eğilimi içinde olabildiğini belirtmektedir. Bu bilgi, kendini susturma kavramının, kişinin partnerinin sevgisini ve onayını kazanmak için isteklerini ifade etmemesi, kişinin karşı tarafa bağımlı hale gelmesi ile ilişkilendirilmiştir. Çelebi ve Polat (2018), ise çalışma sonucunda bağlanma stillerinin evlilik doyumunu etkilediğini belirtmektedir. Kaygılı ya da kaçınmacı bağlanmanın, bireyin erken dönem yaşantılarında travmatik deneyimlerle gelişme gösteriyor oluşunun, kendini ifade etmekten kaçınma davranışı ile paralel bir düzlemde ilerlemesi olası bir sonuç biçiminde değerlendirilmektedir. Birey, bakım vereni ondan uzaklaştığında geri gelip gelmeyeceğine dair bir kaygı yaşadığında, bunun etkisinin kalıcı hale dönüşmesi ile beslenen kaygılı bağlanma stili ya da geri dönüp dönmeyeceğine dair kaygı ile baş etmekten vazgeçen kaçınmacı bağlanma stili, bireyin yaşam döngüsünde kendine yer bulduğu noktada artık ilişkilere de etki edebilmektedir. Kökenlerin böylesi işlev bozucu bir noktadan geliyor oluşunun da gerek kendini ifade etmekten kaçınma gerekse kendini kurban olarak görmek gibi ilişkinin dinamiklerini zedeleyebilen bir etkiye sebep olmasının, bu bağlanma biçimlerinin doğal bir sonucu olarak da ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

5. Yakın İlişiklerdeki Yaşantılar ile Romantik Aşk Mitleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Aşk saygı, sevgi gibi temel duyguların yanı sıra yakınlık ihtiyacı, birine bağlanma ihtiyacı da beraberinde gelmektedir (Berscheid, 2010). Bakım veren ile kurulan erken dönem ilişkisinin yaşam boyu etkili olduğu aynı zamanda kişilerarası ilişkileri, sosyal ilişkileri ve romantik ilişkileri etkilediği bilgisi (Klein, 1999), ile bağlanma türlerinin ilişki yaşayış biçimlerini etkilediği bilgisi örtüşmektedir. Benzer bir diğer çalışmada da, annenin yaşadığı travmatik çocukluk deneyimleri ile yetişkinlik dönemindeki olumsuz zihinsel ve psikolojik yapılanma ilişkilendirilmiştir. Buna göre çocuklukta kötü muameleye maruz kalmış annelerin doğum sonrasında daha depresif oldukları sonucuna varılmıştır. Annenin travmatik deneyimlerinin anne-çocuk ilişkisini etkilediği görülmüş, bu durumun ise aktarılacak devam edeceği düşünülmüştür (McDonnell & Valentino, 2016). Araştırma sonucuna göre kaçınmacı ve kaygılı bağlanmanın artması sonucu idealize etme ve aşkın istismarının arttığı

görülmektedir. Buna göre, kişi içinde bulunduğu ilişkiye dair aşırı şekilde olumlu bakma taraftarı olmakta ve kaçınmacı bağlanma tutumu sergilemektedir. Aynı zamanda kaçınmacı tutum sergileyen kişiler karşı tarafı sevdikleri gerekçesiyle kısıtlayabilmekte ve terkedilmekten kaçındıklarının görüldüğü belirtilmektedir (Kerns & Brumariu, 2014). Bu bağlamda araştırmanın bu sonucu beklendik bir çıktı olarak karşımıza çıkmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmanın beşinci hipotezi olan yakın ilişkilerdeki yaşantılar ile romantik aşk mitleri arasında ilişki vardır hipotezi ise doğrulanmıştır. Benzer bir çalışma sonucuna göre Kaya (2021), bireylerin bağlanma şekillerinin romantik ilişkilerindeki yansıması ile doğrudan ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bir diğer araştırma sonucunda kaçınmacı ve kaygılı bağlanma stillerinin aşk ilişkilerini etkilediği bildirilmektedir (Jacobvitz, Curran & Moller, 2020). Bir başka çalışma sonucuna göre ise bakım verenle kurulan sağlıklı erken ilişkinin romantik ilişkilerinde kaçınma tutumunu azalttığını bildirmektedir (Adıgüzel, Bapoğlu & Topal, 2020). Oktay ve Batıgün (2014), benzer bir çalışma sonucunda güvenli ilişki ile kaçınmacı tutumun negatif yönde olduğunu bildirmektedir. Ertan, (2002), yaptığı çalışma sonucunda iki kişiden birinin güvensiz bağlanma ile ilişki kurduğunu belirtmektedir. İnsanlar, kaygılı ve kaçınmacı bağlanmaya sahip olduğunda ilişki içerisinde olduğu kişilerin onları bırakıp gidebileceğine dair bir algının içine hapsolabilmektedir. Bu durumda kurulan ilişkilerde yüz üstü bırakılma, terk edilme korkusunun baş edilmesi gereken bir zorluk olarak kişinin yaşamında yer alması olası bir durum biçiminde değerlendirilmektedir. İlişkideki partnerlerin onları bırakıp gidebileceğine dair kaygı da bu durumu telafi etme davranışı geliştirmeye, bu durumun ise karşı tarafın hatalarının göz ardı edilmesine sebep olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın sonuçları bu algıyı destekler bir nitelik taşımaktadır.

6. Kendini Susturma ile Romantik Aşk Mitleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Araştırma sonucuna göre aşkın istismarı puanının artması sonucunda kendini susturma, kendini kurban olarak görme ve bölünmüş benlik algısı puanları artmaktadır. Elde edilen sonuç, kişinin sevgi üzerinden karşı tarafı incitebileceği düşüncesinin, kendisine yapılabileceği düşüncesini de beraberinde getirdiği şeklinde yorumlanmıştır. Aşkın istismarının kişi tarafından kabul edilmesi üzerine idealize nesnenin kusurlu tarafı görülmeye başlanıp bunun sonucunda araya mesafe konarak kendini susturma eyleminin sergilenmesine sebep olabildiği bildirilmektedir (Atik,

2021). Kendini susturmada romantik ilişkinin devam etmesi için kişinin kendi benliğini yok saydığı ve sessizliği seçtiği görülmekte (Inman & London, 2022), bu durum ise kişinin sevgisinin istismar edilmesi ile sonuçlanmasına sebep olacağı şeklinde yorumlanmıştır. Esen, Seymenler ve Siyez (2021), aşkın istismarı ve ilişki kalitesi arasında negatif yönde bir ilişki bulmuştur. Buna göre, aşkın istismarı alt boyutu artıkça ilişki kalitesi düşmektedir. Yapılan literatür taraması değerlendirildiğine araştırmanın sonucu ile yapılan çalışmaların sonucunun tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Bireyin, partneri ile bir problem yaşadığı durumlarda bunu ifade etmekten kaçınıyor oluşunun, kendini bu senaryoda kurban olarak görmesinin ve kendini olduğu gibi ortaya koymaktan kaçınmasının ilişkide işlev bozucu bir yönü olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak bireyin ilişkide karşı tarafın istek ve ihtiyaçlarının neler olduğu ile ilgilenmek konusunda da sorun yaşayabileceği düşünülmektedir. Bahsi geçen işlevsiz davranışlar, bireyin kendine odaklanmasına ve bu nedenle karşı tarafın zarar görebilirlik durumuna karşı bir kayıtsızlık geliştirmesine neden olabilmektedir. Elde edilen bulguların bu çıkarımı desteklediği görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre idealize etme alt boyutu ile bölünmüş benlik alt boyutu incelendiğinde ise zayıf düzeyde negatif korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Buna göre, idealize etme puanları arttıkça bölünmüş benlik puanları azalmaktadır. İdealize etme ile bireyin karşı tarafı idealize ederek kusurlarını tolere etmesine sebep olduğu belirtilmekte, bu durumda problemlerin görülmediği bir senaryoda doğal olarak çözümünde olmamasına neden olacağı düşünülmektedir. Sorunların çözülmediği durumlarda büyüyor oluşunun, hayatın doğal akışında kendine yer bulabileceği ve dolayısıyla ilişkileri zamanla bir çıkmaza götürebileceği de bu döngünün olası bir sonucu şeklinde değerlendirilmektedir. Kişinin içsel kimliği ile dışsal kimliğinin bütünleşmiyor oluşu, kabul görmeme inancından kaynaklanabilmesi ihtimali üzerinden ele alındığında, karşı tarafın kusurları görüldüğünde dahi bunu ifade etmek idealize eden birey için zor olacağından, bütünleşmemiş benliğin bu idealize etme davranışını beslediği düşünülmektedir.

B. Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturmanın Değerlendirilmesi

Çalışmanın ana hipotezlerinin yanında, katılımcıların sosyo-demografik verileri ile araştırmanın diğer değişkenleri ilişkilendirilerek araştırmaya dahil edilmiştir. Buna göre araştırmanın son hipotezleri olan, araştırmanın değişkenleri ile sosyo-demografik bilgileri arasında anlamlı ilişki vardır hipotezleri de doğrulanmıştır. Çalışma sonucuna göre cinsel istismar ile kaçınmacı bağlanmanın cinsiyet durumuna göre kıyasladığında ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, kadınların erkeklere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Buna göre, cinsel istismar öyküsü bulunan kadınların erkeklere göre daha kaçınmacı bir bağlanma tarzı geliştirdikleri görülmektedir. Çelebi ve Polat (2018), fiziksel ve duygusal ihmal ve istismarın yüksek oranda görüldüğü kadınların, fiziksel ve duygusal ihmal ve istismarın daha düşük oranda görüldüğü kadınlara göre kaygılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğunu bildirmektedir. Bu bilgi ışığında çalışma sonucunun desteklendiğini söylemek mümkündür. Ancak, Literatür incelendiğinde araştırma bulgularını destekleyen sonuçlarının olmasının yanı sıra araştırma sonucundan edinilen bulgular ile farklı olan sonuçların da olduğu görülmektedir. Kaçmaz (2020), erkeklerin kadınlara göre daha kaçınmacı bir bağlanma ile yaklaştıklarını bildirmektedir. Batıgün ve Büyükaşahin (2008), de erkeklerin kadınlara göre daha kaçınmacı bağlanma stili geliştirdiğini bildirmektedir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu ise kaygılı bağlanma alt boyutunun cinsiyete göre değişiklik göstermediği bulgusu olmuştur. Kaçmaz (2020), benzer bir çalışma sonucunda cinsiyete göre kaygı alt boyutunun değişiklik göstermediğini bildirmektedir. İstanbul'da lise öğrencileri ile yapılan bir araştırma bulgularına göre duygusal istismar oranının %15,9, cinsel istismara uğrayanların oranının %10,7, fiziksel istismar oranının ise %13,5 olduğu bildirilmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre değerlendirme yapılmış, buna göre cinsel istismarın erkeklere oranla kızlarda daha çok görüldüğü bildirilmiştir (Zoroğlu vd., 2001). Araştırma sonucu ile literatür karşılaştırmasında her bireyin biricikliği ve öznelliği göz önünde bulundurulmalı ve ilişkiler çok boyutlu değerlendirilmelidir.

Çalışmanın bir diğer sonucu ise fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmalin cinsiyet durumuna göre kıyaslandığında ortalamalar arasında anlamlı farklılığın olduğu bulgusudur. Elde edilen sonuçlara göre, erkeklerin kadınlardan daha

yüksek puan aldığı görülmektedir. Özçevik ve Güneş (2019), yaptıkları çalışma sonucunda çocukluk çağı travmaları ortalamasını 34,27 olarak bulmuştur. Çalışmasında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek oranda görüldüğünü belirtmektedir. Güneri Yöyen (2016), benzer olarak yaptığı çalışmada erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek çocukluk çağı travma oranlarının olduğunu belirtmektedir. Bir başka çalışma sonucuna göre ise erkeklere göre kadınlarda daha yüksek oranda cinsel ve duygusal istismar puanlarının olduğunu belirtmektedir (Türkkan & Odacı, 2018).

Yapılan araştırma sonuçlarından bir diğeri ise duygusal istismar ile kaygılı bağlanma ve idealize etmeden elde edilen puanların cinsiyete göre kıyaslandığında ortalamalar arasında anlamlı farklılığın tespit edilmediği yönünde olmuştur. Çavuşoğlu (2020), yaptığı çalışmasında cinsiyet değişkenine göre çocukluk çağı travmalarını incelemiş, çalışma sonucunda ise kadınlar ve erkekler arasında fiziksel istismar ve ihmal puanlarının cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir sonuç bulunmadığını belirtmektedir. Berber Çelik (2010) yaptığı çalışmada da benzer olarak istismar ve ihmal puanlarının cinsiyet değişkeni ile arasında anlamlı bir sonuç bulunmadığını belirtmektedir.

Kendini susturma, dışsallaştırılmış benlik, kendin kurban olarak görme ve bölünmüş benlikten alınan puanlar cinsiyet durumuna göre kıyaslandığında ortalamalar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Araştırma sonucunu destekleyen benzer çalışma sonuçlarının olduğu görülmekte (Ussher & Perz, 2010), ancak araştırmanın sonucu beklenmedik bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların farklılaşması ile elde edilen sonuçlarında farklılaşabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Kararımak ve Güloğlu (2015), kadınların erkeklere göre depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu bildirilmekte, benlik saygılarının ise daha düşük olduğu belirtilmektedir. Kendini susturmanın cinsiyete göre değerlendirildiği çalışmada kadın ile erkeler arasında kendilerini susturma ve depresyon ile ilişkisinde bir fark bulunmamıştır. Ancak kadınlarda düşük benlik saygısı ile kendini susturmanın ilişkili olduğu belirtilmektedir (Kaya & Çok, 2021).

Çocuğun kendi cinsiyet rolünü algılayarak, aileden aktarılan kendini baskılayıcı dinamiklerin içselleştirilmesi, gelişimsel olarak bastırma, kendini erteleme şeklinde belirtmektedir (Jack, Pokharel & Subba, 2010). Bu bağlamda değerlendirildiğinde de

kendini susturma kavramının çocuklukta öğrenilen ya da bastırılan tutum ve davranışlarla yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Kendini susturma kuramının açıklanmasında dikkat edilen faktörlerden birisi de kendini susturma kavramı ile kadının genetik faktörlerden dolayı ya da bireysel eksikliklerinden dolayı olmadığı yönündeki vurgusudur (Jack, 1991). Buna göre, kendini susturma kavramı kadınlara biçilen toplumsal roller gereği değerlendirilmelidir.

C. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturmanın Değerlendirilmesi

Araştırmanın sonucuna göre duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar, aşırı koruma kontrol ve idealize etme, aşkın istismarı ile dışsallaştırılmış benliğin eğitim durumu değişkeni üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Bu sonucun yanı sıra fiziksel ihmalden elde edilen ortalamalar incelendiğinde eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, lise mezunu olan grubun aldığı fiziksel ihmal puanlarının yüksekokul, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bir öğrencinin okuldan erken ayrılması veya eğitim hayatını erken sonlandırması beklenmeyen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Okuldan erken ayrılma ya da üniversiteye devam etmemenin ailesel, bireysel ya da okul ile ilgili faktörleri bulunmaktadır (Çakır & Çolak, 2019). Özbaş (2010), maddi durumun iyi olmaması, çocuğun ihtiyaçlarının karşılanamamasına ve maddi yetersizliklerden dolayı çocuğun ihmal edilebileceğini, bu durumun ise okuldan erken ayrılmaya sebebiyet verebileceğini belirtmektedir. Özçevik ve Güneş (2019), yaptıkları çalışma sonucunda gelir düzeyinin yükseldikçe çocukluk çağı travmalarının azaldığını belirtmektedir.

Okula devam etmemenin diğer bir sebebi ise çocukların kural dışı davranışlar sergilemesi gösterilmektedir (Şimşek & Katıtaş, 2014). Çocuğun antisosyal davranışlar sergilemesi hem ailesine hem de okuldaki çalışanlar ile ilişkisine etki ettiği düşünülmekte, bu durum sonucunda ise çocukların ihmal ve istismara daha açık hale gelebileceği düşünülmektedir. Bu etkenler literatürde eğitim hayatını kısıtlayıcı etkenler olarak karşılaşılmakta (Çakır & Çolak, 2019) ve ihmal ve istismarı

arttırabilecek etkenler olarak değerlendirilmektedir. Eğitim hayatının erken sonlanmasının çocuğun uyum sürecinde yaşadığı problemler sebebiyle olduğu düşünüldüğünde, çocuğun hem okulda zorbalığa maruz bırakılarak fiziksel istismara uğrayacağı hem de ebeveyn ya da öğretmenlerinin sınırlarını zorlayacağından istismara maruz bırakılabileceği şeklinde yorumlanmaktadır. Özdemir (2020), üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışma sonucunda üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ortalamalarının düşük olduğunu belirtmektedir. Bu bulgular ile eğitim seviyesinin artması sonucu çocukluk çağı travmalarından edinilen puanların azalması bulgusu karşılaştırıldığında ilişkili olduğu ve uygunluk gösterdiği görülmektedir. Aynı zamanda çocuğun ihmal ve istismar konusunda bilinçlendirilerek farkındalık yaratılması var olan durumun önüne geçebileceği şeklinde yorumlanmıştır. Zira çocuk, ailesi dışında güvende hissedebileceği birilerini daha tanımakta ve sosyal anlamda çevre edinerek kendini yalnızlık, çaresizlik gibi olumsuz duygulardan ayırıştırarak destek arayabileceği düşünülmektedir.

Kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanmadan elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Araştırma sonucuna göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek, yüksekokul mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda eğitim seviyesi arttıkça kaçınmacı ve kaygılı bağlanmanın azaldığı sonucuna varılmaktadır. Batıgün ve Büyükşahin (2008), ilköğretim ve lise mezunu olan kişilerin üniversite mezunu olan kişilere göre daha kaçınmacı ve kaygılı tutum sergilediklerini belirtmektedir. Bu doğrultuda eğitim seviyesinin düşmesi, kişilerin yakın ilişkilerinde yaşadıkları kaygı yaşamasına ve ilişkilerinde kaçınmacı bir tutum sergiledikleri bulgusu desteklenmektedir.

Araştırma sonuçlarından biri de kendini susturma, kendin kurban ve bölünmüş benlikten elde edilen ortalamaların eğitim durumu değişkeninin farklılık gösterdiği bulgusu olmuştur. Sonuçlara göre, lise mezunu olan grubun aldığı puanların yüksek lisans/doktora mezunu olan gruptan daha yüksek olduğu görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde araştırma sonucu ile benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Kaya ve Çok (2021), 503 kadın ile kendini susturma değişkeni üzerinden yürüttükleri çalışmalarında kendini susturma kavramının eğitim düzeyi ile ilişkili olduğunu

belirtmektedir. Buna göre eğitim seviyesini düşmesi sonucu kişinin kendini ifade edebilmesi de etkilenmektedir (Unrau vd., 2018). Çalışma sonucuna benzer olarak Soysaltürk (2020), eğitim seviyesi ne kadar düşükse, kendini susturma o kadar yüksek olacağını belirtmektedir. Öklük (2018), eğitim düzeyini incelediği çalışmasında, benlik saygısı ile kişilerarası ilişkilerin eğitim seviyesine göre anlamlı olarak farklılaştığını ifade etmektedir. Kaya ve Çok (2021), çalışmalarında kendini susturma kavramının eğitim seviyesine göre değişiklik gösterdiğini, aralarında anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunduğunu belirtmektedir. Buna göre, eğitim seviyesinin düşük olmasının kişinin kendini ifade edişinin ve isteklerini duyurmasının doğru orantılı olarak düşük olacağı, üniversite okuyan kadınların kurs gören kadınlara göre daha az kendilerini susturma eğiliminde olduklarını belirtilmektedir. Eğitim düzeyine göre kendini susturmanın değişiklik göstermesi yukarıda aktarılan bilgiler ışığında, beklendik bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Kendini susturma kavramının literatüre yeni girmesi sebebiyle yapılan araştırmaların yetersizliği ve genelde kadınlar üzerinde çalışmaların yapılması bu bölümün karşılaştırılmalı olarak incelenmesinde kısıtlılık sağlamaktadır.

D. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmaları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturma Puanlarının Değerlendirilmesi

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş, duygusal istismardan elde edilen ortalamaların, kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre 2, 3, 4 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. İşmen (2012), benzer bir sonuca ulaşmış ve yaptığı araştırma sonucunda genel olarak çocukluk çağı travmaları ile kardeş sayısının ilişkili olduğunu aynı zamanda istismar ile doğum sırasının ilişkili olduğunu belirtmektedir. İşmen'in (2012), yaptığı araştırmanın sonucu ile fiziksel istismar ve duygusal ihmalden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği ve 5'den fazla kardeş olanların ve 3 kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu sonucu desteklenmektedir. Kardeş sayısının fazla olmasının ihmal ve istismar için risk faktörü olması durumu, ebeveynlerin odak noktalarının azalması ve ilgilenilecek kişi sayısının artması sonucunda oluşabilecek bir durum olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç, fiziksel ihmal sonucunda elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği bulgusu olmuştur. Buna göre, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3, 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Kardeş sayısının artması sonucunda ebeveyn tutum ve davranışlarının daha olumsuz yansıdığı bildirilmektedir (Kaçmaz, 2020). Bu bilgi ışığında bakım verenin ilgilendiği kişi sayısının fazlalaştıkça, tahammül seviyesinin azalacağı şeklinde yorumlanabilmektedir. Ayrıca ilgilenilen çocuk sayısının artmasıyla birlikte ebeveyn dikkatinin azalması sonucunda çocukların ihmal ve istismara daha açık hale geldiği düşünülmektedir.

Aşırı koruma kontrolden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kapçı ve Küçüker, (2006), çalışmalarında aşırı koruma kontrol altında büyüyen çocukların psikolojik özerkliklerinin kısıtlandığı belirtilmektedir. Değerlendirmeler yapılırken kültürde göz önünde bulundurulmalıdır. Türk kültüründe çocuğun özerkliğinin kısıtlanması, korunması adı altında yapılabildiği düşünülmektedir. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre ise cinsel istismar ile idealize etmenin kardeş sayısı değişkeni üzerinden kıyaslandığında ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Benzer bir çalışma sonucuna göre kardeş sayısına göre çocukluk çağı travmalarının farklılaşmadığı belirtilmektedir (Erükçü Akbaş, 2014).

Kaçınmacı bağlanmadan elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş, 4 ve 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2 kardeş olanlardan daha yüksek, 1 kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 3 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kaygılı bağlanmadan elde edilen ortalamalar incelendiğinde ise 1 ve 4 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kardeş sayısının artması ile evde ilgilenilmesi gereken kişi sayısının da artış göstermesi göz önünde bulundurulduğunda, kişilerin kardeş sayısına göre kaçınmacı ve kaygılı bağlanma oranların artış göstereceği beklenen bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Literatür taramasında kaygı ve kaçınma alt boyutları ile kardeş sayısının incelendiği çalışmalarda farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Kaçmaz (2020), araştırma sonucunda kaygı alt boyutu ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılığın

bulunmadığını belirtmekte ancak, kaçınma alt boyutu ile kardeş sayısı ve kaçınıcı çocuk olduğunun farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Buna göre, yaptığı çalışma sonucunda, kardeş sıralamasının bağlanma stilleri ile ilişkili olduğuna değinmiş, ortanca çocuğun ilk ve tek çocuğa oranla daha yüksek düzeyde kaygı duyduğunu belirtilmektedir.

Araştırma sonucuna göre romantik aşk mitlerinden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aşkın İstismarından elde edilen ortalamalarında kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgu doğrultusunda, kardeş sayısının fazla olması kişinin sevgi üzerinde karşı taraf üzerinde hakimiyet kurabileceği düşüncesini arttırmaktadır. İdealize Etmenin kardeş sayısı değişkeni üzerinden kıyaslandığında ise ölçeklerden alınan ortalama puanların arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Buna göre, kardeş sayısı değişkeninin ilişkiye dair aşırı olumlu bakmayı ifade eden idealize etme alt boyutu değişmemektedir.

Kendini susturmadan elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Sonuçlara göre, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2, 3, 4 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, kardeş sayısı fazla olanların kardeş sayısı az olanlara göre daha fazla kendini ifade edebildikleri görülmektedir. Elde edilen bulgu, kardeşlerin aralarında kurdukları iletişimin az kardeşle büyüyenlere göre daha fazla olması ile ilişkilendirilmiştir. Aynı zamanda fazla kardeşe sahip olanların sosyal ilişkilerinin olumlu etkilendiği daha kolay iletişim kurabilecekleri bunun ise kendilerini ifade etmelerini olumlu düzeyde etkileyeceği şeklinde yorumlanmıştır. Nitekim Özmert ve arkadaşları (2001), çalışmalarında konuşma çağındaki çocuklarda kardeşin olmasının konuşma hızını arttırdığını bildirmektedir. Bakır ve Danış (2020), yaptıkları çalışmada kardeş sayısı değişkeni ile özgüven arasında anlamlı farklılık olduğunu belirtmekte ve 5’de fazla kardeş sayısına sahip olanların 2, 3 ve 4 kardeş olanlara göre özgüven puanlarının daha fazla olduğunu bildirmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucunda ise bölünmüş benlikten elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Sonuçlara göre, 1 kardeş ve 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 2 ve 5 kardeş olanlardan daha yüksek, 3 ve 4 kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, kendini susturma alt boyutu olan bölünmüş benlikte tek çocuk olunması dışında kardeş sayısının daha fazla olması sonucunda kişiler isteklerini ifade etmelerini kısıtlamakta, gerçekte istedikleri ile ifade ettikleri arasında kaldıkları görülmektedir. Araştırmanın sonucu, maddi imkanlar ile ilişkilendirilmiş, çok kardeş sayısına sahip olan çocukların ihtiyaçlarının ertelenebileceği bunda çocukta isteklerini ifade etmesi konusunda zorlanacağı ve verilen ile yetinmesi gerektiği algısının oluşabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Dışsallaştırılmış Benlikten elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve sonrasında karşılaştırma analizlerine geçilmiştir. Sonuçlarına göre, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 5 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Dışsallaştırılmış benlik algısı, kişinin kendini dış standartlara göre değerlendirmesi olarak açıklanmaktadır (Soysaltürk, 2020). Buna göre, kardeş sayısının artması sonucunda kişinin dışsallaştırılmış benlik algısının arttığını söylemek mümkündür. Literatür taramasında karşılaştırmalı olarak incelenecek bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın elde edilen bulgusu, çok kardeşle büyüyen kişilerin ebeveynlerinin dikkatini çekmek için onların onaylayacağı şekilde davranmalarına sebep olacağı düşünülmektedir. Araştırma sonucuna göre kendin kurban olarak görmeden elde edilen ortalamaların kardeş sayısı değişkeninin farklılık göstermektedir. Sonuçlara göre, 5’den fazla kardeş olanların aldığı puanların 1, 3 ve 4 kardeş olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgu doğrultusunda, kardeş sayısı fazla olan kişilerin kardeş sayısı az olanlara göre kendi ihtiyaçlarını daha fazla göz ardı ettiklerini söylemek mümkündür.

E. Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Çocukluk Çağı Travmalarının, Yakın İlişkilerde Yaşantılar, Romantik Aşk Mitleri ve Kendini Susturma Puanlarının Değerlendirilmesi

Araştırmanın sonucuna göre duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve cinsel istismardan elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunun geçirildiği yer değişkenine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş, araştırma sonucuna göre yaşamının büyük çoğunluğunu köyde geçirenlerin aldığı puanların illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, yaşamının çoğunluğunda köyde yaşayanlar, büyük şehirde yaşayanlardan daha fazla istismar ve ihmal bildirmektedirler. Yapılan literatür taramasında çalışma sonucuyla benzerlik gösteren çalışmaların olduğu görülmektedir. Yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkeninin çocukluk çağı travmalarıyla ilişkisinin incelendiğinde bir çalışmada benzer bir sonuca ulaşılmış, köyde yaşayanların şehirde yaşayanlara göre daha fazla fiziksel istismara maruz kaldıkları belirtilmiştir (Sofuoğlu vd., 2014). Özçevik ve Güneş, (2019), yaşamlarını köyde geçirenlerin yaşamlarını büyük şehirde geçirenlerle oranla daha yüksek çocukluk çağı travmalarının görüldüğünü bildirilmekte, buna göre yaşamın geçirildiği yerin çocukluk çağındaki travmatik yaşantı için etkili olduğu belirtilmektedir. Çocukluk çağı travmalarının incelendiği bir diğer çalışmaya göre yaşamının büyük çoğunluğunu illerde geçirenlerin, köyde geçirenlere göre daha az çocukluk çağı travmaları belirttiği sonucuna ulaşılmıştır (Akgün vd., 2011).

Yapılan literatür taramasında destekleyen çalışmaların görülmesinin yanı sıra farklı çalışma sonuçlarının olduğu da görülmektedir. Güler vd., (2002), yaptıkları çalışma sonucunda büyük şehirde yaşayanların köyde yaşayanlara göre daha fazla istismara maruz kaldıklarını bildirmektedir. Çalışmalarından elde edilen bir diğer bulgu ise erkeklerin kızlara göre daha fazla fiziksel istismara maruz kaldığı sonucu olmaktadır. Bu sonuç erkeklerin toplumsal normlardan dolayı kızlara göre daha fazla dışarıda kalmalarından, daha fazla güç ile ilişkilendirilmelerinden kaynaklı olabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Bir diğer çalışmaya göre, TÜİK verileri incelenmiş ve illerde yaşayan çocukların köylerde yaşayan çocuklara göre daha fazla cinsel istismar durumunu bildirdiklerini tespit etmiştir. Çalışma sonucunda farklı bir sonuca ulaşılması durumu sonucu etkileyen başka faktörlerinde olabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Köylerde yaşayan kişilerin farkındalıklarının şehirde yaşayan kişilere göre farklılık gösterebileceği, kültürel etkiyi daha yoğun hissedebilecekleri ve cinsel

istismar durumunu yetkili kurumlara bildirip bildirmemelerinin şehirde yaşayanlar ile değişkenlik gösterebileceği göz önünde bulundurulmuştur (Akçe ve Doğan, 2020). Buna göre aile içi ihmal ve istismar durumlarının kültür ve yöreye göre farklılık gösterebileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarından birisi de çocukluk çağı travmalarında yaşanan duygusal ihmal ve aşırı koruma kontrolden yaşamının çoğunun geçirildiği yer değişkeni ile anlamı düzeyde bir farklılığın olmadığı bulgusudur. Elde edilen bu sonuç duygusal ihmalin daha çok erken dönemde ve aile tarafından yaşatılması durumundan (Wark, Kruczek & Boley, 2003) dolayı yer değişkenine göre değişiklik göstermediği şeklinde yorumlanmıştır. Benzer bir çalışma sonucuna göre, çocukluk çağı travmaları ile yaşamın çoğunun geçirdiği yer değişkeni arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı belirtilmektedir (Baylan, 2019).

Yapılan çalışmanın bir diğer sonucu ise kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanmadan elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği bulgusu olmuş, çalışma sonucuna göre köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehir, il ve ilçelerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, yaşamını köyde geçiren kişilerin yaşamlarını büyük şehirde geçiren kişilere oranla daha kaçınmacı ve kaygılı bağlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda ebeveynlerin eğitim seviyelerinin de etkili olabileceği düşünülmüştür. Ebeveyn eğitimi düzeyi ile bakım veren ve çocuk arasındaki ilişkinin etkilenebileceği düşünülmüştür. Benzer bir çalışma sonucunda Assari (2020), ebeveynlerin eğitim seviyesi ve ailenin ekonomik seviyesi ile çocukların travmaya maruz kalmaları arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu belirtmektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu ise idealize etme ve aşkın istismarından elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiş, köyde yaşayanların aldığı puanların büyükşehirde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkeninin ilişkiler ve çocukluk çağı travmaları ile birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aynı zamanda yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkeni ile yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Köylerde kültürel etkilerin daha fazla görülmesi ile araştırma sonucunun etkili olabileceği düşünülmüştür.

Araştırma sonucuna göre kendini susturma, dışsallaştırılmış benlik alt ölçeğinden elde edilen ortalamaların yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkeninin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, ilçe ve köyde yaşayanların aldığı puanların illerde yaşayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında kendini susturma kavramı üzerinden yapılmış araştırmaların kısıtlılığı sebebiyle, yapılan çalışma ile benzer değişkenlerin kullanıldığı araştırmalar karşılaştırılmış ve tartışılmıştır. Bakır ve Danış (2020), yaptıkları çalışmada özgüven ile demografik bilgilerin karşılaştırmasını yapmıştır. Araştırma sonucuna göre, uzun süre köyde yaşayanlar ile uzun süre büyükşehirde yaşayanların özgüvenleri arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Kendini susturma kavramının, kendi hakkındaki duygu ve düşüncelerinin etkilenmesi ve karşı tarafa yansımaları ifade eden özgüven kavramıyla ilişkilendirilmesi (Lauster, 2000), çalışma sonucunu destekleyen bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucuna benzer bir başka çalışmaya göre ise büyükşehirde yaşayanlar ile köyde yaşayanların öz saygılarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bildirilmekte, büyükşehirde yaşayanların köyde yaşayanlara göre daha yüksek öz saygıya sahip olduğu belirtilmektedir (Tatlılıoğlu, 2014). Yapılan araştırma ve literatür taramasından elde edilen sonuç doğrultusunda, büyükşehirde yaşayanlara kendini geliştirme için sağlanan olanakların köylere göre daha fazla olması ve sosyal faaliyetlerin ulaşılabilir olmasının kendini geliştirme ve ifade etme düzeylerinde olumlu yönde etki edebileceği düşünülmektedir. Çalışma sonucu ile benzer bir sonuçta Kaya ve Çok (2021), İstanbul ve Erzurum'da kadınlar ile yaptıkları çalışmada, İstanbul'da yaşayan kadınların Erzurum'da yaşayan kadınlara göre kendilerini daha az susturma eğiliminde olduklarını belirtmektedir. Bu sonuca göre, kadınların yaşadıkları yere göre kendilerini susturma puanları değişiklik göstermektedir. Kişilerin içinde bulundukları toplumsal ve kültürel cinsiyet rollerinin kişilerin kendilerini ifade etmeleri üzerinde etkisinin olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Aynı zamanda köydeki yaşam tarzının daha geleneksel olduğu göz önünde bulundurulduğunda da kendini susturmanın daha yüksek bulunması sonucu beklendik bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Smolok (2010), kendini susturma kavramının kültürden kültüre değişiklik göstereceğini belirtmektedir.

F. Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarının bağlanma stilleri ve romantik ilişkiler ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda çocukluk çağı travmalarının kişinin içsel dünyasını etkileyerek kendini susturması ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Çocukluk çağı travmalarının her birinin zarar verici etkisinin bireyin yetişkinlik yaşantısına etkilerinin olabileceğini söylemek mümkündür. Etrafındaki birinden zarar görmüş olan çocuğun, dünyanın güvenilir bir yer olduğuna dair algısının zedelenebileceği ve dolayısıyla çevre ile bağ kurarken bu güvensiz yaklaşımın kendisinde yer bulabileceği ihtimali oldukça kuvvetli görülmektedir. Çocukluk çağı travmalarının alt boyutunun ne olursa olsun güvensiz bağlanmaya yol açıyor oluşunun, travmatik deneyimlerin işlev bozucu etkisini bir kez daha gösterdiğini söylemek yerinde olacaktır.

Yapılan çalışmada değişkenler arasındaki ilişkinin görülmesinin, kişinin çocukluk çağı travmalarının tetikleyebileceğinin düşünüldüğü, kişinin hem içsel dünyasını hem de yakın ilişkilerini etkileyebilecek kendini susturma durumunun anlaşılmasının, psikolojik yapılanmanın da anlaşılması için önemli olduğu ve değişkenler arasındaki ilişkinin anlaşılmasının terapötik sürece katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma toplam 400 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu durum araştırmanın kısıtlılığı olarak görülmektedir. Bu bağlamda araştırma evreninin genişletilmesinin değişkenler arasındaki ilişkinin açıklanmasına daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AMERİKAN PSİKIYATRİ BİRLİĞİ (2013). **DSM-5 Yönelimli Tanısal Görüşme.** (DSM-5), Çeviri: Köroğlu, E., Ankara: HYB Yayıncılık.
- ARAL, N. (1997). **Fiziksel İstismar ve Çocuk.** Ankara: TekışıkVeb Ofset Tesisleri.
- BAŞÇELİK, E., FARAJI, H. & GÜLER, K. (2020). **Psikanalitik Kuram ve Şema Teorisi Çerçevesinde Annelerimiz, Babalarımız ve Romantik İlişkilerimiz.** İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- BOWLBY, J. (2012). **Bağlanma.** (T. V. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK K. E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. & DEMİREL, F. (2016). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri.** Ankara: Pegem Akademi
- DÖKMEN, Ü. (2004). **İletişim Çatışmaları ve Empati.** İstanbul: Sistem Yayıncılık ve Mat. Sanayi Ticaret Aş.
- FREUD, S., (2016). **Cinsellik Üzerine.** (Çev. E. Kapkın). İstanbul: Payel.
- GERRİG, R. J. & ZİMBARDO P. G. (2014). **Psikolojiye Giriş Psikoloji ve Yaşam.** (Çev. Sart, G.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- HAHS-VAUGHN, D. L. & LOMAX, R. G. (2020). **Statistical concepts: A first course.** London: Routledge.
- JACK, D. C. (1991). **Silencing The Self: Women And Depression.** Harvard University Press.
- JACK, D. C., & ALİ, A. (EDS.). (2010). **Silencing The Self Across Cultures: Depression And Gender İn The Social World.** London: Oxford University Press.
- KARAKAYA, (2018). **Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları.** (Ss. 580-593). Ankara: Hyb Basım Yayın

- KLEİN, M. (1999). **Haset ve Şükran**. İstanbul: Metis Yayınları.
- KOHUT, H. (1971). **Kendiliğin Çözümlemesi**. İstanbul: Metis Yayınları.
- LAUSTER, P. (2000). **Kendine Güven**. Çevirmen Yıldırım N, Ankara: Doruk Yayınları.
- POLAT, O. (2007). **Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- REİK, T., (2006). **Aşk ve Şehvet Üzerine: Romantik ve Cinsel Duyguların Psikanalizi**. (Çev. A. Kılıçoğlu). Say Yayınları
- SMOLAK, L. (2010). Gender as culture: The meanings of self-silencing in women and men. **Silencing the self across cultures: Depression and gender in the social world**, Oxford University Press: USA.
- SOLOMON, J. & GEORGE, C. (EDS.). (2011). **Disorganized Attachment And Caregiving**. Guilford Press.
- WILSON, J. P. & LINDY, J. D. (2013). **Trauma, Culture, And Metaphor: Pathways Of Transformation And Integration**. New York: Routledge.
- YOUNG, J. E. (2015). **Şema Terapi Nedir?**. (Çev. S. Ataman). Ankara: Nobel Yayıncılık.

MAKALELER

- ABRAMS, M. S. (1999). "Intergenerational transmission of trauma: Recent contributions from the literature of family systems approaches to treatment." **American Journal of Psychotherapy**, 53(2), 225-231.
- ADIGÜZEL, C., BAPOĞLU, S., & Topal, M. (2020). "Çekingenlik Davranışının Tespiti ve Giderilmesine İlişkin Şema Yaklaşımı İle Büyük Ebeveyn–Ebeveyn ve Çocuk İlişkisi". **Gelişim ve Psikoloji Dergisi**, 1(1), 17-25.
- AKÇE, İ & DOĞAN, H. (2020). "Cinsel İstismara Maruz Kalmış Çocuklar Üzerine Bir Değerlendirme". **Sosyal Çalışma Dergisi**, 4(1), 12-20.
- AKGÜN A. E., ÖRSEL, S., KARADAĞ, H. & KARAOĞLAN KAHİLOĞULLARI, A. (2011). "Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji ile İlişkisi". **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 12(2), 130-136.

- AKTEPE, E. (2009). “Çocukluk çağı cinsel istismarı”. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 1(2), 95-119.
- ALPASLAN, A. H. (2014). “Çocukluk Döneminde Cinsel İstismar”. **Kocatepe Tıp Dergisi**, 15(2), 194-201.
- ALTINBAŞ, H. K., ASLAN, G. K., AYYILDIZ, T. K., AYOĞLU, F. N. & VEREN, F. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Döneminde Yaşadıkları Örseleyici Davranışların Öfke Durumları Üzerine Etkisi”. **Taf Preventive Medicine Bulletin**, 15(6), 518-524.
- ANÇEL, G. & KABAKÇI, E. (2009). “Psychometric properties of the Turkish form of codependency assessment tool”. **Archives of Psychiatric Nursing**, 23(6), 441-453.
- ARCHANA, K. & DON, K. R. (2019). “Physical signs of child abuse.” **Drug Invention Today**, 11(1), 189-192.
- ARSLAN, G. (2015). “Psikolojik istismar, psikolojik sağlamlık, sosyal bağlılık ve aidiyet duygusu arasındaki ilişki.” **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1(36), 47-58.
- ARSLAN, G. & BALKIS, M. (2016). “Ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, özyeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki”. **Sakarya University Journal of Education**, 6(1), 8-22.
- ASSARİ, S. (2020). Family socioeconomic status and exposure to childhood trauma: Racial differences. **Children**, 7(6), 57.
- ATAK, H. & TAŞTAN, N. (2012). “Romantik İlişkiler ve Aşk”. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 4(4), 520-546.
- ATAOĞLU, B. B., ATA OĞLU, A. & ANKARALI, H. (2019). “Travmatik yaşantıların benlik saygısı üzerine etkisi”. **Duzce Medical Journal**, 21(3), 186-191.
- AYKUT, S. & SONER A. S. (2020). “Kovid-19 Pandemisi ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu Temelinde Sosyal Hizmetin Önemi”. **Toplumsal Politika Dergisi**, 1(1), 56-66.

- BAKIR, N. & DANIŞ, G. (2020). “Üniversitedeki Kız Öğrencilerin Özgüven Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler”. **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, 9(3), 133-140.
- BALL, J. S., & LİNKES, P. S. (2009). “Borderline kişilik bozukluğu ve çocukluk çağı travması: nedensel bir ilişki için kanıtlar.” **Güncel psikiyatri raporları**, 11(1), 63-68.
- BARTH, R. P. (2009). “Preventing child abuse and neglect with parent training: Evidence and opportunities”. **The Future of children**, 10(2), 95-118.
- BAŞAR, F. (2017). “Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Kadın sağlığına etkisi”. **ACU Sağlık Bil Dergisi** 2017(3), 131-137.
- BATİGÜN, A. D. & BÜYÜKŞAHİN, A. (2008). “Aleksitimi: Psikolojik Belirtiler ve Bağlanma Stilleri”. **Klinik Psikiyatri Dergisi**, 11(3), 105-114.
- BAYHAN, P. & İŞİTAN, A. G. S. (2010). “Ergenlik Döneminde İlişkiler: Akran ve Romantik İlişkilere Genel Bakış”. **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 20(20), 33-44.
- BERSCHEID, E. (2010). “Love in the fourth dimension.” **Annual review of psychology**, 61, 1-25.
- BİRTANE DOYUM, B. (2017). “Kendini Susturma Ölçeği’nin Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. **Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**. İstanbul.
- BOLU, A., ERDEM, M. & ÖZNUR, T. (2014). “Travma Sonrası Stres Bozukluğu”. **Anatolian Journal Of Clinical Investigation**, 8(2), 98-104.
- BOZKUR, B. (2023). “The adaptation of Silencing the Self Scale for Women into Turkish: The study of validity and reliability.” **Anales de Psicología/Annals of Psychology**, 39(1), 112-118.
- BRAİTHWAİTE, S. & HOLT-LUNSTAD, J. (2017). “Romantic relationships and mental health.” **Current Opinion in Psychology**, 13(1), 120-125.
- BROWNE, C. & WINKELMAN, C. (2007). “The effect of childhood trauma on later psychological adjustment”. **Journal of Interpersonal Violence**, 22(6), 684-697.

- BÜLBÜL, F., ÇAKIR, Ü., ÜLKÜ, C., ÜRE, I., KARABATAK, O. & ALPAK, G. (2013). “Yineleyen ve İlk Atak Depresyonda Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Yeri”. **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 14(2), 93-99.
- BÜYÜKBAYRAM, A., ÇAM, O. & TURGUT, E. Ö. (2016). “Travma sonrasında ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği yaklaşımı”. **Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi**, 19(3), 210-216.
- BÜYÜKDAĞ, Y. & BAL, F. (2020). “Kişilerarası İlişkilerde Güven Düzeyi ile Travma Sonrası Hayata Küsme Düzeyinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi”. **Humanistic Perspective**, 2(2), 126-142.
- BÜYÜKŞAHİN, A. (2006). “Çiftlerin Aşka İlişkin Tutumlarının Lee’nin Çok Boyutlu Aşk Biçimleri Kapsamında İncelenmesi”. **Türk Psikoloji Dergisi**, 19(54):59-72.
- CAN, G. & BEYAZIT, U. (2018). “Çocuk istismarı potansiyelini yordayan faktörlerin incelenmesi.” **Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi**, 8(1), 87-99.
- CHİSALE, S. S. (2018). “Domestic abuse in marriage and self-silencing: Pastoral care in a context of self-silencing.” **HTS: Theological Studies**, 74(2), 1-8.
- ÇAKAR, F. S., İKİZ, F. E. & ASICI, E. (2018). “Çocukluk Çağı Travmaları ve Umutsuzluğun Psikolojik Belirtileri Yordama Düzeyi”. **Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi**, (14), 85-100.
- ÇAKIR, R. & ÇOLAK, C. (2019). “Lise Öğrencilerinin Okul Terki Riskine İlişkin Görüşleri”. **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 11(21), 269-286.
- ÇALGI, B., & SAYDAM, R. (2020). “Annelerin Çocuklarına Yönelik İhmal ve İstismar Davranışı Üzerine Bir Araştırma”. **İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi**, 12(3), 275-300.
- ÇAMAŞ, G. & ANAYURT, A. (2022). “Travma Mağdurlarına Yönelik Grup Müdahaleleri”. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 14(2), 143-151.
- ÇAVUŞOĞLU, F. (2020). “Cinsiyet Gruplarına Göre Çocukluk Çağı Travma Düzeylerinin İncelenmesi.” **Journal of International Social Research**, 13(73). 575-581.

- ÇELEBİ, Ö. & POLAT, A. (2018). "Yarının Kadınları" Suriyeli Kadınlarla Özgün Bir Kendine Yardım Grup Çalışması". **Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi**, 4(3), 81-87.
- ÇELİK, F. G. H., & HOCAOĞLU, Ç. (2018). "Çocukluk Çağı Travmaları: Bir Gözden Geçirme". **Sakarya Tıp Dergisi**, 8(4), 695-711.
- ÇİMEN, S. (2020). "Öldürmeyen Acı Güçlendirir Mi? Travma Sonrası Büyüme ve Kolektivistik Başa Çıkma Stillerinin İlişkisi." **Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi**, 3(5), 158-174.
- DE BELLİS, M. D. & ZİSK, A. (2014). "The biological effects of childhood trauma". **Child and Adolescent Psychiatric Clinics**, 23(2), 185-222.
- DEREBOY, Ç., ŞAHİN DEMİRKAPI, E., ŞAKİROĞLU, M. & ŞAFAK ÖZTÜRK, C. (2018). "Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikopatoloji ile İlişkisi." **Türk Psikiyatri Dergisi**, 29(4).
- DOKSAT, N. G. & CİFTÇİ, A. D. (2016). "Bağlanma ve Yaşamdaki İzdüşümleri". **Arşiv Kaynak Tarama Dergisi**, 25(4), 489-501.
- DUBOWİTZ, H., ve BENNETT, S. (2007). "Physical abuse and neglect of children." **The Lancet**, 369(9576), 1891-1899.
- DUMAN, N. (2019). "Travma Sonrası Büyüme ve Gelişim." **Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi**, 4(7), 178-184.
- ERDOĞAN, E., DELİBAŞ, D. H. & BASKİN, P. E. (2020). "Yatarak tedavi gören major depresyon ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu eş tanısı olan ve olmayan erişkinlerde çocukluk çağı travmalarının incelenmesi". **Klinik Psikiyatri Dergisi**, 23(1), 56-63.
- ERÜKÇÜ AKBAŞ, G. (2014). "Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Ergenlerin Çocukluk Dönemi İstismar Yaşantıları: Ankara Altındağ ve Çankaya Örneği." **Toplum ve Sosyal Hizmet**, 25(2), 75-96.
- ESEN, E., SEYMENLER, S. & SİYEZ, D. M. (2021). "Romantik Aşk Mitleri Ölçeği: Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması". **Nesne**, 9(19), 69-82.

- FOLKMAN, S., & LAZARUS, R. S. (1985). "If it changes it must be a process: study of emotion and coping during three stages of a college examination". **Journal of personality and social psychology**, 48(1), 150-170.
- GODBOUT, N. RUNTZ, M., MACINTOSH, H., & BRIERE, J. (2013). "Childhood trauma and couple relationships". **Integrating Science & Practice**, 3(2). 14-17.
- GODBOUT, N., RUNTZ, M., MACINTOSH, H. & BRIERE, J. (2013). "Childhood trauma and couple relationships". **Integrating Science & Practice**, 3(2). 4-17.
- GÖLGE, Z. B. (2005). "Cinsel travma sonrası oluşan ruhsal sorunlar". **Nöropsikiyatri Arşivi**, 4(2), 19-28.
- GÖR, N., YİĞİT, İ., KÖMÜRCÜ, B. & ERTÜRK, İ. Ş. (2017). "Geçmişin mirası ve geleceğin haritası: Erken dönem uyumsuz şemalar". **Nesne Psikoloji Dergisi**, 5(10), 197-218.
- GUNDERSON, J. G. & CHU, J. A. (1993). "Treatment implications of past trauma in borderline personality disorder". **Harvard Review of Psychiatry**, 1(2), 75-81.
- GÜLER, N., UZUN, S., BOZTAŞ, Z. & AYDOĞAN, S. (2002). "Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/İhmal Davranışı Ve Bunu Etkileyen Faktörler". **Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi**, 24(3), 128-134.
- GÜLOĞLU, B., KARAIRMAK, Ö. & EMİRAL, E. (2016). "Çocukluk çağı travmalarının tinsellik ve affetme üzerindeki rolü." **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 17(4), 309-316.
- GÜNDÜZ, N. & AKER, A. T. (2015). "Travmatik stres ve beyin". **Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics**, 8(1), 1-9.
- GÜNERİ YÖYEN, E. (2016). "Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı". **International Journal of Social Sciences and Education Research**. 3(31), 267-282.

- HEİM, C., & NEMEROFF, C. B. (2001). "The role of childhood trauma in the neurobiology of mood and anxiety disorders: preclinical and clinical studies". **Biological psychiatry**, 49(12), 1023-1039.
- HERMAN, J.L. (2007). Travma ve İyileşme. Literatür Yayıncılık Dağıtım, İstanbul.
- HOFFMAN, S. N., STEİN, M. B., & TAYLOR, C. T. (2022). "Childhood Trauma Predicts Positive Expressive Suppression During Social Affiliation in Adults with Anxiety and/or Depression: Implications for Social Functioning." **Behavior Therapy**. 1-29. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.beth.2022.10.003> .
- INMAN, E. M. & LONDON, B. (2022). "Kendini susturma, reddetme duyarlılığı ile yakın partner şiddeti arasındaki ilişkiye aracılık eder". **Kişilerarası Şiddet Dergisi**, 37(13-14), NP12475-NP12494.
- İŞMEN, A. (2012). "Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçek Geliştirme Çalışması." **Hayef Journal of Education**, 1(1). 207-221.
- JACK, D. C. (1999). "Ways Of Listening To Depressed Women In Qualitative Research: Interview Techniques And Analyses." **Canadian Psychology/Psychologie Canadienne**, 40(2), 91-101.
- JACK, D. C. & DİLL, D. (1992). "The Silencing the Self Scale: Schemas of intimacy associated with depression in women". **Psychology of women quarterly**, 16(1), 97-106.
- JACK, D. C., POKHAREL, B. & SUBBA, U. (2010). "I don't express my feelings to anyone': How self-silencing relates to gender and depression in Nepal". **Silencing the self across cultures: Depression and gender in the social world**, 147-75.
- JACOB, J., STANKOVIĆ, M., SPURCK, I., & SHOKRANEH, F. (2022). "Goal setting with young people for anxiety and depression: What works for whom in therapeutic relationships? A literature review and insight analysis." **BMC psychology**, 10(1), 1-15.
- JACOBVITZ, D., CURRAN, M., & MOLLER, N. (2002). "Measurement of adult attachment: The place of self-report and interview methodologies." **Attachment & Human Development**, 4(2), 207-215.

- JIMENEZ PICON, N., ROMERO MARTIN, M., ROMERO CASTILLO, R., PALOMO LARA, J. C. & ALONSO RUIZ, M. (2022). "Internalization of the Romantic Love Myths as a Risk Factor for Gender Violence: a Systematic Review and Meta-Analysis". **Sexuality Research and Social Policy**, 23(4), 1-18.
- KAPCI, E. G. & KUCÜKER, S. (2006). "Ana babaya bağlanma ölçeği: Türk üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi". **Türk Psikiyatri Dergisi**, 17(4), 286-295.
- KAPTANOĞLU, C., (2009). "Aşk". **Psikeart**, 4, 24-27.
- KARA, Ö., ÇALIŞKAN, D. & SUSKAN, E. (2014). "Ankara ilinde görev yapan çocuk asistanları, uzmanları ve pratisyen doktorların çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi düzeyleri ve yaklaşımlarının karşılaştırılması." **Türk Pediatri Arşivi**, 49(1), 57-65.
- KARAIMAK, Ö. & GÜLOĞLU, B. (2015). "Yetişkin Şehit Çocuklarında Bağlanma Biçimi ve Psikiyatrik Belirtiler." **Klinik Psikiyatri Dergisi**, 18 (1), 59-70.
- KARATZIAS T, FERGUSON S, GULLONE A & COSGROVE K (2016). Group Psychotherapy For Female Adult Survivors Of Interpersonal Psychological Trauma: A Preliminary Study In Scotland. **J Ment Health**, 25(6), 512-519.
- KAYA Ö. (2021). "Bağlanma Kuramı Çerçevesinde Aldatma ve Boşanma". **Sosyal Bilimler Dergisi**, 10(10), 248-263.
- KAYA, M. D. & ÇOK, F. (2021). "Genç Kadınlarda Kendini Susturma". **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 13(3), 428-440.
- KAYA, M. D. & ÇOK, F. (2021). "Kadınlarda Kendini Susturma: Çevre, Annelik Deneyimi, Eğitim ve İlişki Durumunun Rolü". **Fe Dergi**, 13(2), 33-43.
- KEMPE, C.H., SILVERMAN, F.N., STEELE, B.F., DROEGEMUELLER, W. & SILVER, H.K., (1962). "The Battered-Child Syndrome." **Jama**. 181(1), 17-24.
- KERNS, K. A. & BRUMARIU, L. E. (2014). "Is insecure parent-child attachment a risk factor for the development of anxiety in childhood or adolescence?." **Child development perspectives**, 8(1), 12-17.

- KESEBİR, S., KAVZOĞLU, S. Ö. & ÜSTÜNDAĞ, M. F. (2011). “Bağlanma ve psikopatoloji”. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 3(2), 321-342.
- KESKİN, G. & ÇAM, O. (2005). “Çocuk Cinsel İstismarına Psikodinamik Bakış Açısı ve Hemşirelik Yaklaşımı”. **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi**, 21 (2), 191-208.
- KİM, S. H., BAEK, M., & PARK, S. (2021). A’ssocation of Parent–child Experiences with Insecure Attachment in Adulthood: A Systematic Review and Meta-analysis.” **Journal of Family Theory & Review**, 13(1), 58-76.
- KOENEN, K. C., ROBERTS, A. L., STONE, D. M. & DUNN, E. C. (2010). “The epidemiology of early childhood trauma”. **The impact of early life trauma on health and disease: The hidden epidemic**. 13-24.
- KURTÇA, T. T., ÇAĞLAR, E. E., & ÖZCAN, Y. S. (2020). “Akran Zorbalığı ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu Arasındaki İlişkinin Gözden Geçirilmesi”. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 28(2), 584-595.
- LEVİNE, S. B. (2005). “What is love anyway?.” **Journal of sex & marital therapy**, 31(2), 143-151.
- LİM, C. R., & BARLAS, J. (2019). “The effects of toxic early childhood experiences on depression according to young schema model: a scoping review.” **Journal of affective disorders**, 246(1), 1-13.
- LUYTEN, P., CAMPBELL, C. & FONAGY, P. (2021). “Rethinking the relationship between attachment and personality disorder”. **Current Opinion in Psychology**, 37, 109-113.
- MAJİ, S. & DİXİT, S. (2019). “Self-silencing and women’s health: A review.” **International Journal of Social Psychiatry**, 65(1), 3-13.
- MASLOW, A. H. (1969). “Hümanist Bir Biyolojiye Doğru”. **Amerikalı Psikologlar**, 24(8), 724-735.
- MCDONNELL, C. G. & VALENTİNO, K. (2016). “Intergenerational effects of childhood trauma: evaluating pathways among maternal ACEs, perinatal depressive symptoms, and infant outcomes.” **Child maltreatment**, 21(4), 317-326.

- NİŞANCI, A. (2019). “Ruh sağığı alanında iyileşme yaklaşımı ve psikiyatrik sosyal hizmet”. **Toplum ve Sosyal Hizmet**, 30(1), 231-259.
- OKTAY, B. & BATİGÜN, A. D. (2014). “Aleksitimi: Bağlanma, Benlik Algısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Öfke”. **Türk Psikoloji Yazıları**, 17(33), 31-44.
- ONAT, G., DİNÇ, H., GÜNAYDIN, S. & UĞURLU, F. (2016). “Çocukluk döneminde yaşanan ihmal veya istismarın benlik saygısına etkisinin incelenmesi”. **Sağık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi**, 3(1), 9-15.
- ÖRSEL, S., KARADAĞ, H., KAHİLOĞULLARI, A. K. & AKTAŞ, E. A. (2011). “Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi”. **Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 12(2). 130-136.
- ÖZBAŞ, M. (2010). “İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri”. **Eğitim ve Bilim**, 35(156), 32-44.
- ÖZÇEVİK, D., & GÜNEŞ, Ö. D. (2019). “Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Yaşadıkları Çocukluk Çağı Travmaları.” **Halk Sağığı Hemşireliği Dergisi**, 1(1), 28-42.
- ÖZEN, Ş., SUBAŞI, M., YILDIRIM, A., BAŞTÜRK, M. & BEZ, Y. (2010). “Öfkelenme anında cama yumruk atarak kendini yaralayan hastalarda problem çözme becerileri ve çocukluk çağı travmaları”. **Journal of Clinical and Experimental Investigations**, 1(1), 25-30.
- ÖZGENÜRK, İ. (2014). “Çocuk İstismarı ve İhmal.” **Journal of Human Sciences**, 11(2), 265-278.
- ÖZGÜL, S. S., DEMİR, V. & ÜNÜBOL, H. (2019). “Kaygılı ve Kaçınan Bağlanma Örüntülerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Duygusal Şemalarla Olan İlişkisinin İncelenmesi”. **Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi**, 1(3), 173-179.
- ÖZKAN, T. K., YILDIRIM, M. & ÖZKAN, S. A. (2022). “Annelerin Yaşadıkları Çocukluk Çağı Travması ile Çocuk Sevme Durumu Arasındaki İlişki: Çocukluk Çağı Travması ile Çocuk Sevme Durumu”. **Journal of Social and Analytical Health**, 2(1), 15-20.

- ÖZMERT, E., YURDAKÖK, K., SOYSAL, Ş., KAYIKÇI, K. M. E., BELGİN, E.,
ÖZMERT, E. & LALELİ, Y. (2001). “Ankara’da İlkokul Birinci Sınıf
Öğrencilerinde Okul Başarısızlığına Yol Açan Faktörler.” **Çocuk Sağlığı
ve Hastalıkları Dergisi**, 44(1), 4-18.
- PASLI, F. (2020). “Çocuğa Yönelik Fiziksel İstismar”. **Sosyal Politika ve Sosyal
Hizmet Çalışmaları Dergisi**, 1(1), 60-72.
- PEKDOĞAN, S. (2016). “Annelerin istismar potansiyellerinin bazı değişkenler
açısından incelenmesi”. **Ege Eğitim Dergisi**, 17(2), 425-441.
- PELENDECİOĞLU, B. & BULUT, S. (2009). “Çocuğa Yönelik Aile İçi Fiziksel
İstismar”. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Dergisi**, 9(1), 49-62.
- PURNELL, C. (2010). “Childhood trauma and adult attachment”. **Healthcare
Counselling and Psychotherapy Journal**, 10(2), 1-7.
- READ, J., PERRY, B. D., MOSKOWITZ, A., & CONNOLLY, J. (2001). “The
contribution of early traumatic events to schizophrenia in some patients: a
traumagenic neurodevelopmental model.” **Psychiatry**, 64(4), 319-345.
- REES, C. (2008). “The influence of emotional neglect on development.” **Paediatrics
and Child Health**, 18(12), 527-534.
- REES, C. A. (2010). “Understanding emotional abuse.” **Archives of disease in
childhood**, 95(1), 59-67.
- REYOME, N. D., WARD, K. S. & WITKIEWITZ, K. (2010). Psychosocial variables
as mediators of the relationship between childhood history of emotional
maltreatment, codependency, and self-silencing. **Journal of aggression,
maltreatment and trauma**, 19(2), 159-179.
- SADOCK, B. J., SADOCK, V. A., JONES, R. M., & WILLIAMS, M. L. (2005).
“Trauma & Disaster: Responses & Management.” **J Clin
Psychiatry**, 66(3), 401-403.
- SANSONE, R. A., & SANSONE, L. A. (2007). “Childhood trauma, borderline
personality, and eating disorders: A developmental cascade.” **Eating
disorders**, 15(4), 333-346.

- SARKIN Ş. D. B. & PARLAK, S., (2020). “Aşka İlişkin Tutumların Yakın İlişkilerde Yaşantıları Yordayıcılığının İncelenmesi.” **Education Sciences**, 15(3), 63-72.
- SELÇUK, E., GÜNAYDİN, G., SÜMER, N. & UYSAL, A. (2005). “Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-Iı'nın Türk Örnekleminde Psikometrik Açından Değerlendirilmesi.” **Türk Psikoloji Yazıları**. 8(16), 1-11.
- SHWARTZ, N.O. (2021). “The moderating role of resilience resources and sense of belonging to the school among children and adolescents in continuous traumatic stress situations.” **The Journal of Early Adolescence**, 39(9), 1261-1285.
- SOFUOĞLU, Z., ORAL, R., AYDIN, F., CANKARDEŞ, S., KANDEMİRCİ, B., KOÇ, F., ... & AKŞİT, S. (2014). “Türkiye’nin Üç İlinde Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri Epidemiyolojik Çalışması”. **Türk Ped. Arş.**, 49(1), 47-56.
- ŞAHİN, N. H., & YAKA, A. İ. (2010). “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri’nin (Yiye-I), Kendilik Algısı, Olumsuz Otomatik Düşünceler ve Psikopatolojik Belirtiler Bağlamında İncelenmesi”. **Türk Psikoloji Yazıları**, 13(26), 64-76.
- ŞAR, V. (2017). “Savaş ve terör yaşantılarında travma sonrası stres”. **Okmeydanı Tıp Dergisi**, 33, 114-120.
- ŞAR, V., NECEF, I., MUTLUER, T., FATİH, P., & TÜRK-KURTÇA, T. (2021). “A revised and expanded version of the Turkish Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33): Overprotection-overcontrol as additional factor”. **Journal of Trauma & Dissociation**, 22(1), 35-51.
- ŞAR, V., ÖZTÜRK, E. & İKİKARDEŞ, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Geçerlilik ve Güvenirliliği. **Türkiye Klinikleri Tıp Dergisi**, 32 (4), 1054-1063.

- ŞENER, Ö. & ÖZKUR, S. G. (2022). “Eğlence Mekanlarında Çalışan Konsomatrislerin Maruz Kaldıkları İkincil Travma ve Başetme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 21(43), 291-306.
- ŞİMŞEK, H. & KATITAŞ, S. (2014). “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)”. **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 15 (1), 81-99.
- TATLILIOĞLU K, (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı Düzeyleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2(1), 150-170.
- THOMASGARD, M., & METZ, W. P. (1993). “Parental overprotection revisited.” **Child Psychiatry and Human Development**, 24(2), 67-80.
- THOMPSON, A. E., & KAPLAN, C. A. (1996). “Childhood emotional abuse.” **The British Journal of Psychiatry**, 168(2), 143-148.
- TIRAŞCI, Y. & GÖREN, S. (2007). “Çocuk istismarı ve ihmali”. **Dicle Tıp Dergisi**, 34(1), 70-74.
- TOTH, S. L., & MANLY, J. T. (2019). “Developmental consequences of child abuse and neglect: Implications for intervention.” **Child Development Perspectives**, 13(1), 59-64.
- TUNÇ, P. (2020). “Çocukluk çağı travması ile bozulmuş yeme tutumları ilişkisinde ebeveyne bağlanmanın düzenleyici rolünün incelenmesi”. **Türk J Child Adolesc Ment Health**, 27(2), 75-84.
- TUNÇELİ, H. İ. & ZEMBAT, R. (2017). “Erken Çocukluk Döneminde Gelişimin Değerlendirilmesi ve Önemi”. **Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi**, 3(3), 1-12.
- TÜRKKAN, T. & ODACI, H. (2018). “Liseli Ergenlerde Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Cinsiyet, Gelir Düzeyi ve Ebeveyn Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi”. **Toplum ve Sosyal Hizmet**, 29(1), 71-89.

- UĞURLU, Z. & GÜLSEN, I. (2014). “Çocuk Hakları ve Hukuki Bağlamda Çocuğun İhmal ve İstismardan Korunması”. **Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1(1), 1-24.
- ULUKUŞ, A., EZEN, M., ŞAYIK, D., MUSMUL, A., & AÇIKGÖZ, A. (2018). “Acil Kliniğe Başvuran İhmal ve/veya İstismar Tanısı Alan 0-18 Yaş Grubu Çocukların Özelliklerinin İncelenmesi”. **Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi**, 8(1), 15-20.
- UNRAU, N. J., RUEDA, R., SON, E., POLANİN, J. R., LUNDEEN, R. J. & MURASZEWSKI, A. K. (2018). “Can reading self-efficacy be modified? A meta-analysis of the impact of interventions on reading self-efficacy”. **Review of Educational Research**, 88(2), 167-204.
- USSHER, J. M. & PERZ, J. (2010). “Gender differences in self-silencing and psychological distress in informal cancer carers.” **Psychology of Women Quarterly**, 34(2), 228-242.
- VAN DER KOLK, B. A. (2005). “Gelişimsel”. **Psikiyatri yıllıkları**, 35(5), 401-408.
- VATANDAŞ, C. (2007). “Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı”. **Istanbul Journal of Sociological Studies**, (35), 29-56.
- WARK, M. J., KRUCZEK, T. & BOLEY, A. (2003). “Emotional neglect and family structure: impact on student functioning”. **Child abuse and neglect**, 27(9), 1033-1043.
- WILLIAMSON, V., CRESWELL, C., FEARON, P., HILLER, R. M., WALKER, J., & HALLİGAN, S. L. (2017). “The role of parenting behaviors in childhood post-traumatic stress disorder: A meta-analytic review.” **Clinical Psychology Review**, 53(4), 1-13.
- ZAUTRA, A. J., & REİCH, J. W. (1983). “Life events and perceptions of life quality: Developments in a two-factor approach.” **Journal of Community Psychology**, 11(2), 121-132.
- ZEANAH, C. H. & HUMPHREYS, K. L. (2018). “Child abuse and neglect”. **Journal of the American Academy of Child Adolescent Psychiatry**, 57(9), 637-644.

ZOROĞLU, S. S., TÜZÜN, Ü., ŞAR, V., ÖZTÜRK, M., KORA, M. E. & ALYANAK, B. (2001). “Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalinin Olası Sonuçları”. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2(2), 69-78.

TEZLER

ALP, A. A. (2019). “Karabük Üniversitesi öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi”. (Master's thesis), Sakarya Üniversitesi.

AYDIN, E. (2018). “Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Sağlamlık ve Depresyon Belirtileri Üzerine Etkisi”. (Master's Thesis), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BAYLAN, N. (2019). “Çocukluk Çağı Travmalarının Somatizasyon ile İlişkisinde Aleksitiminin Aracı Rolü”. (Master's Thesis), Işık Üniversitesi.

BERBER ÇELİK, Ç. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Kendilik Algısı ve Boyun Eğici Davranışlar Üzerine Etkisi.” (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

ÇAKMAK, B. (2016). “Çocukluk Çağı Travmaları ile Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Arasındaki İlişki”. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, 2016, S.15.

DEMİR K. M. (2019). “Genç Kadınlarda Kendini Susturma ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kimlik İşlevleri Üzerindeki Etkisi”. (Doktora Tezi), Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

DEMİRKAPI, E. Ş. (2014). “Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi” (Master's Thesis), Adnan Menderes Üniversitesi.

ERTAN, Ö. (2002). “Bağlanma Stillerinin Eş Seçimi ile Kritik ve Kritik Olmayan Evlilik Dönemlerindeki Doyum Üzerindeki Rolü.” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

- FİNN, J. (2020). "Psychological Abuse and Learned Helplessness: A Systematic Literature Review." (Master's Paper), The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- İNAN, E. (2015). "Travma, bağlanma, ruhsal dayanıklılık kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi". (Master's thesis), Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- İNİK, A. (2020). "Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkinlik Dönemi Özgüven ve Yaşam Doyumu ile İlişkisinin İncelenmesi". (Master's Thesis), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- KAÇMAZ, Ö. N. (2020). "Boşanmış aileye sahip bireylerde bağlanma stillerinin ilişki doyumu ve reddedilme duyarlılığı ile ilişkisi". (Master's thesis), Işık Üniversitesi.
- KILIÇ, B. S. S. P. (2019). "Obsesif Kompulsif Belirtilerin Çocukluk Çağı Travma Türleri ve Dissosiyatif Yaşantılarla İlişkisi". (Master's Thesis), Işık Üniversitesi.
- KOÇ, S. (2019). "Üniversite öğrencilerinde Depresyonun çocukluk çağı travmaları, bağlanma ve üstbiliş çerçevesinde İncelenmesi". (Doctoral dissertation), Marmara Üniversitesi, Turkey.
- KURTIŞ, T. (2010). "Self-silencing and well-being among turkish women" (Doctoral dissertation), University of Kansas.
- KURTULDU, B. (2019). "Beliren yetişkinlikteki kadınlarda çocukluk çağı travmalarının romantik ilişkilerle ilişkisinin incelenmesi". (Master's thesis), İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KÜÇÜKYILDIZ, A. (2022). "Yetişkinlerde çocukluk çağı travması ve benlik saygısının ilişki bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolü". (Master's thesis), Işık Üniversitesi.
- ÖKLÜK, Ö. (2018). "Çocukluk Dönemi Travmatik Yaşam Olaylarına Maruz Kalmış Yetişkin Bireylerin Benlik Saygısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Baş Etme Becerilerinin İncelenmesi". (Master's Thesis), Işık Üniversitesi.

- ÖZDEMİR, S. (2020). “Çocukluk Çağı Travması, Duygu Düzenleme Becerileri ve Somatizasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Örnekleme”. (Master's Thesis), İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZENÇ, E. (2002). “The Role of Attachment Styles in Partner Pairing and Satisfaction Within Marriage in Critical and Non-Critical Stages.” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- SOYSALTÜRK, D. (2020). “Kadınlarda Kendini Nesneleştirme ve Kendini Susturmanın Dissosiyatif Yaşantılarla İlişkisi”. (Master's Thesis), Işık Üniversitesi.
- ŞERBETÇİOĞLU, M. S. (2022). “Romantik İlişkilerde İlişki Doyumu Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler”. (Yüksek lisans tezi), İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- VARLIK Ö. E. (2015). “Bağlanma, Anksiyete ve Bilgi İşleme”. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- World Health Organization. ‘Child Maltreatment.’ (2022). <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment> Erişim Tarihi: 20.10.2022.

EKLER

EK-1 Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ)

EK-2 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ-33)

EK-3 Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)

EK-4 Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II)

EK-5 Sosyodemografik Veri Formu

EK-6 Sosyodemografik Bilgi Formu

EK-1 Romantik Aşk Mitleri Ölçeği (RAMÖ)

	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1 Bir yerlerde, her insanın kaderinde birisi vardır.	1	2	3	4	5
2 Aşkın gözü kördür.	1	2	3	4	5
3 Kıskançlık, aşkın bir göstergesidir.	1	2	3	4	5
4 Gerçek aşk, her engeli aşabilir.	1	2	3	4	5
5 Seven insan, sevdiğini incitir.	1	2	3	4	5
6 Kavga aşkın tuzu biberidir.	1	2	3	4	5
7 Kıskançlık yoksa, aşk da yoktur.	1	2	3	4	5
8 Sonunda, aşk daima kazanır.	1	2	3	4	5
9 Aşık olmak, acı çekmektir.	1	2	3	4	5
10 Aşk her şeyi affeder.	1	2	3	4	5

Puanlama: 10 maddeden oluşan ölçme aracı 5’li Likert tipinde (1= “tamamen katılmıyorum”, 5= “tamamen katılıyorum”) bir öz-bildirim ölçeğidir. Ölçek, **idealize etme (1, 2, 4, ve 8. madde)** ve **aşkın istismarı (3, 5, 6, 7, 9 ve 10. madde)** olmak üzere iki boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 10, en yüksek puan 50’dir. Ölçekten alınan yüksek puan romantik aşk mitlerine olan inancın yüksekliğine işaret etmektedir.

EK-2 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ-33)

Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Türkçe Versiyon

© Türkçe CTQ-28: Vedat Şar, 1996

© Türkçe CTQ-33: Vedat Şar, Işıl Necef, Tuba Mutluer, Parmis Fatih, 2019

Reliability and validity studies

CTQ-28: Şar, V., Öztürk, E. & İkikardeş, E. (2012). Validity and reliability of the Turkish Version of the Childhood Trauma Questionnaire (CTQ). Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi (Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences), 32(4),1054-1063.

CTQ-33: Şar,V., Necef, I., Mutluer,T., Fatih,P., Türk-Kurtça, T. (2020). A revised and expanded version of the Turkish Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33): overprotectionovercontrol as additional factor. Journal of Trauma and Dissociation.

Her bir madde için aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyiniz:

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Çocukluğumda ya da ergenliğimde...

1)Yeterli yemeğim olurdu.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

2) Gündelik bakım ve güvenliğim sağlanıyordu.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

3) Anne ya da babam kendilerine layık olmadığımı ifade ederlerdi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

4) Fiziksel ihtiyaçlarım tam olarak karşılanırdı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

5) Ailemde sorunlarımı paylaşabileceğim biri vardı

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

6) Üst baş açısından bakımsızdım.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

7) Sevildiğimi hissediyordum.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

8) Anne ya da babam kendimden utanmama neden olurdu.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

9) Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

10) Ailemde değiştirmek istediğim şeyler vardı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

11) Ailemdelikiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

12)Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

13) Anne ya da babam fikirlerimi önemserdi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

14) Ailemdelikiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

15) Fiziksel bakımdan hırpalanmış olduğuma inanıyorum.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

16) Çocukluğum mükemmeldi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

17) Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövölüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiğı oluyordu.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

18)Ailemde birisi benden nefret ederdi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

19)Ailemdelikiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

20) Biri bana cinsel amaçla dokunmaya ya da kendisine dokundurtmaya çalıştı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

21) Kendisi ile cinsel ilişki kurmadığım takdirde bana zarar vermekle tehdit eden biri vardı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

22) Benim ailem dünyanın en iyisiydi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

23) Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

24) Birisi bana cinsel tacizde bulundu.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

25) Ailemdekiler bana karşı suçlayıcıydı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

26) İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

27) Cinsel istismara uğradığım kanısındayım.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

28) Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

29) Ailemdekiler yaşitlarımla ve arkadaşlarımla görüşmemi kısıtlardı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

30) Ailemdekiler her şeyime karışırdı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

31) Anne ve babam bir işi kendi başıma yapmama fırsat verirlerdi.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

32)Ailemdekiler rahat vermeyecek derecede peşimdeydiler.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

33)Anne ya da babam beni kontrol etmek için kişisel eşyalarımı benden habersiz karıştırırdı.

1.Hiçbir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Hesaplama Yöntemi

CTQ puanlarını hesaplayabilmek için önce pozitif yöndeki ifadelerle verilen yanıtlar ters çevrilmelidir (No 1,2, 4,5,7,10,13,19,26,28, 31). Her bir alt bölümün puanlarının toplamı toplam CTQ puanını verir. Toplam puan ölçeğin 28 maddelik ilk biçimi için 25-125 arasında, genişletilmiş (6 bölümlü) biçim için 25-150 arasındadır. Duygusal taciz (No 3,8,14,18,25),

fiziksel taciz (No 9,11,12, 15,17), fiziksel ihmal (No 1,4,6,2,26), duygusal ihmal (No 5,7,13,19,28), cinsel taciz (No 20,21,23,24,27), ve aşırı koruma-kontrol (No 29-33) bölüm puanları ilgili maddelerin toplamı ile elde edilir. İnkâr (minimize etme) puanları için ilgili üç madde içerisinde (No 10, 16, 22), bir tanesine (No 10) verilen yanıtın önce ters çevrilmesi gerekir. Bu üç madde toplam CTQ puanlarını etkilemez. Her bir madde için en yüksek puanın (5 puan verilmesi) seçilmesi halinde verilen 1 puanların toplanması ile inkâr puanı elde edilir. Toplam inkâr puanı 0-3 arasında olabilir.

EK-3 Kendini Susturma Ölçeği (KSÖ)

Lütfen aşağıda sıralanan durumlarla ilgili nasıl hissettiğinizi en iyi ifade eden sayıyı yuvarlak içine alınız. Eğer şu anda bir yakın ilişkiniz yoksa en son yakın ilişkinizde nasıl hissettiğinize ve davrandığınıza göre yanıtınızı belirtiniz.		Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle
1.	Önceliği kendime vermenin en iyisi olduğunu düşünürüm. Çünkü kendimden başka kimse beni düşünmez.	1	2	3	4	5
2.	İtismaya neden olacağını bilirim, romantik ilişkimde duygularımı dile getirmem.	1	2	3	4	5
3.	Birini önemsemek demek, onun ihtiyaçlarını kendiminkilerin önüne koymaktır.	1	2	3	4	5
4.	Kendi ihtiyaçlarımı sevdiğiklerimin ihtiyaçları kadar önemli saymak bencilliktir.	1	2	3	4	5
5.	Yakın ilişkideyken kendim gibi olmayı, yalnızken kendim gibi olmaktan daha zor bulurum.	1	2	3	4	5
6.	Diğer insanlar beni nasıl görüyorsa ben de kendimi öyle görme eğilimindeyim.	1	2	3	4	5
7.	İnümüzde insanlardan yapması beklenen şeyleri yaptığım taktirde kendimden memnun olurum.”	1	2	3	4	5
8.	Sevgilimin/eşimin ihtiyaçları ve duyguları benimkilerle ters düştüğünde, kendi ihtiyaç ve duygularımı her zaman açıkça ifade ederim.	1	2	3	4	5
9.	Yakın ilişkide benim sorumluluğum, diğer kişiyi mutlu etmektir.	1	2	3	4	5
10.	Birine değer vermek demek, ben farklı bir şey yapmak istesem bile, onun istediğini yapmayı seçmek demektir.	1	2	3	4	5
11.	İyi hissetmek için, özgür ve kendime yeterli hissetmem gerekir.	1	2	3	4	5
12.	Yapabileceğim en kötü şeylerden biri, bencil olmaktır.	1	2	3	4	5
13.	Sevgilimi/eşimi memnun etmek için, belli bir şekilde davranmam gerekirmiş gibi geliyor.	1	2	3	4	5
14.	Yakın ilişkilerde yüzleşmeyi göze almaktansa sessiz kalmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
15.	Sorunlara ya da anlaşmazlığa yol açacağını bilsem bile duygularımı sevgilime/eşime dile getiririm.	1	2	3	4	5
16.	Dışardan bakıldığında genellikle mutlu görünürüm ama kendimi içten kızgın ve isyankâr hissederim	1	2	3	4	5
17.	Sevgilimin/eşimin beni sevmesi için ona, kendimle ilgili bazı şeyleri söylemem.	1	2	3	4	5
18.	Sevgilimin/eşimin ihtiyaçları ya da fikirleri benimkilerle çeliştiği zaman, kendi görüşümü ortaya koymak yerine genellikle onunla hemfikir olup, konuyu kapatırım.	1	2	3	4	5
19.	Yakın ilişkide olduğum zaman, kim olduğum hissini kaybederim.	1	2	3	4	5
20.	İlişkide benim için önemli bazı ihtiyaçlarım karşılanamayacak gibi görüldüğünde, aslında o ihtiyaçlarımın o kadar da önemli olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
21.	Sevgilim/eşim, beni ben olduğum için sever ve takdir eder.	1	2	3	4	5
22.	Kendim için bir şeyler yapmak, bencilliktir.	1	2	3	4	5
23.	Karar verirken, kendi düşüncelerimden ve görüşlerimden ziyade diğer insanların düşünce ve görüşleri, beni daha fazla etkiler.	1	2	3	4	5
24.	Öfkemi yakınlarıma nadiren açığa vururum.	1	2	3	4	5
25.	Sevgilimin/eşimin, “gerçek beni” bilmediğini hissederim.	1	2	3	4	5
26.	Sevgilimin/eşiminkilerle ters düştüğü zaman, duygularımı kendime saklamanın daha iyi olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
27.	Çoğunlukla diğer insanların duygularından sorumlu olduğumu hissederim.	1	2	3	4	5
28.	ğer insanların nasıl hissettikleriyle ilgili daha fazla düşündüğüm için, kendimin ne düşünüp ne hissettiğimi bilmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
29.	Yakın ilişkide, karşımdaki mutlu olduğu sürece, genellikle ne yaptığımı önemsemem.	1	2	3	4	5
30.	Yakın ilişkilerimde sorun yaratmaması için, duygularımı bastırmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
31.	Kendime koyduğum standartları hiçbir zaman karşılayamayacağım gibi geliyor.	1	2	3	4	5

Eğer son soruyu 4 ya da 5 puanla cevapladıysanız lütfen karşılayamayacağınızı hissettiğiniz 3 standardı sıralayınız.

- 1)
- 2)
- 3)

EK-4 Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II)

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen “birlikte olduğum kişi” ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer halihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılarındaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakamın üzerine işaret koyarak gösteriniz.

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____
_____ 7

Hiç Katılmıyorum

Kararsızım/
Katılıyorum Fikrim Yok

Tamamen

1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
5. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip dayanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7

19. Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
21. Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
22. Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
23. Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
24. Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
25. Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.	1	2	3	4	5	6	7
26. Başımdan geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
27. Çok yakın olma arzum bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
28. Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
29. Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça “gerçek ben” den hoşlanmayacağından korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
30. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31. Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkeliendirir.	1	2	3	4	5	6	7

32. Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip dayanmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
33. Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
34. Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
35. Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36. Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

EK-5 Sosyodemografik Veri Formu

Bu çalışma İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Rumeysa Durak tarafından yapılmaktadır. Araştırma tez danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Haydeh FARAJİ ile birlikte yürütülecektir. Araştırmanın amacı, çocukluk çağı travmaları yaşayan bireylerin kendini susturma, yakın ilişkilerdeki yaşantılar ve romantik aşk mitleri ile ilişkisinin incelenmesidir. Bu değişkenlerle birlikte katılımcılardan alınan demografik özelliklerin (yaş, cinsiyet, gelir düzeyleri, öğrenim, kronik rahatsızlığının olup olmadığı, psikiyatrik/psikolojik geçmişleri, kardeş sayıları, kardeş sırası, büyüten kişinin kim olduğu, partner kaybına ilişkin rüya görüp görülmediği, evcil hayvan besleyip beslemediği, yaşamının çoğunu geçirdiği yer) rolü de incelenecektir.

Bu çalışmada vereceğiniz yanıtlar araştırmanın sonuçlarını yordamak için önem arz etmektedir. Lütfen her soruyu dikkatlice okuyup sizin için en uygun olan yanıtı anket içindeki yönerge doğrultusunda işaretleyiniz. Ankette yer alan soruların doğru ya da yanlış bir cevabı yoktur ve sizden kimlik bilgilerinize yönelik bilgi istenmemektedir. Vereceğiniz yanıtlar tamamıyla gizli tutularak sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar bilimsel ve akademik amaçlı kullanılacaktır. Ankete katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sürecinde aklınıza takılan bir soru olursa şeffaf bir şekilde tüm sorularınız yanıtlanacaktır. Desteğiniz ve katılımınız için teşekkür ederiz

Bu araştırmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istersem araştırmadan ayrılma hakkımın olduğunu biliyorum. Verdiğim bilgilerin akademik amaçlı kullanılmasına izin veriyorum.

Katılımcı
Adı/Soyadı
İmzası

EK-6 Sosyodemografik Bilgi Formu

1. Yaş:
2. Cinsiyet: () Kadın () Erkek
3. Eğitim durumunuz:
☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Yüksekokul ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans/Doktora
4. Çalışıyorsanız kendinizin, çalışmıyorsanız ailenizin ekonomik geliri nedir?
☐ 0-3000 TL ☐ 3001-5000 TL ☐ 5001-7000 TL ☐ 7001-9000 T ☐ 9001 TL ve üzeri
5. Kaç kardeşsiniz? (Kendinizi dahil ediniz)
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 5+
6. Kaçınıcı çocuksunuz:
.....
.....
7. Sizi kim büyüttü? Lütfen belirtiniz.
.....
.....
8. Bugüne kadar psikiyatrik ve/veya psikolojik bir tedavi aldınız mı?
☐ Tedavi almadım ☐ Psikiyatrik ilaç tedavisi ☐ Psikoterapi ☐ İlaç ve psikoterapi
9. Şu anda psikiyatrik ve/veya psikolojik bir tedavi alıyor musunuz?
☐ Tedavi almıyorum ☐ Psikiyatrik ilaç tedavisi ☐ Psikoterapi ☐ İlaç ve psikoterapi
10. Kronik bir rahatsızlığınız var mı?
☐ Var ☐ Yok
11. Ailenizde psikiyatrik tanı alan biri var mı?
☐ Evet (yakınlık derecenizi ve varsa aldığı tanıyı lütfen belirtiniz.....)
☐ Hayır
12. Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer:
☐ Büyük şehir (İstanbul, Ankara, Antalya vb.) ☐ İl ☐ İlçe ☐ Kasaba ☐ Köy
13. Partner kaybına ilişkin rüya görüp görür müsünüz?
☐ Evet
☐ Hayır
14. Evcil hayvan besler misiniz?
☐ Evet (beslediğiniz hayvanı lütfen belirtiniz.....)
☐ Hayır

ÖZGEÇMİŞ

